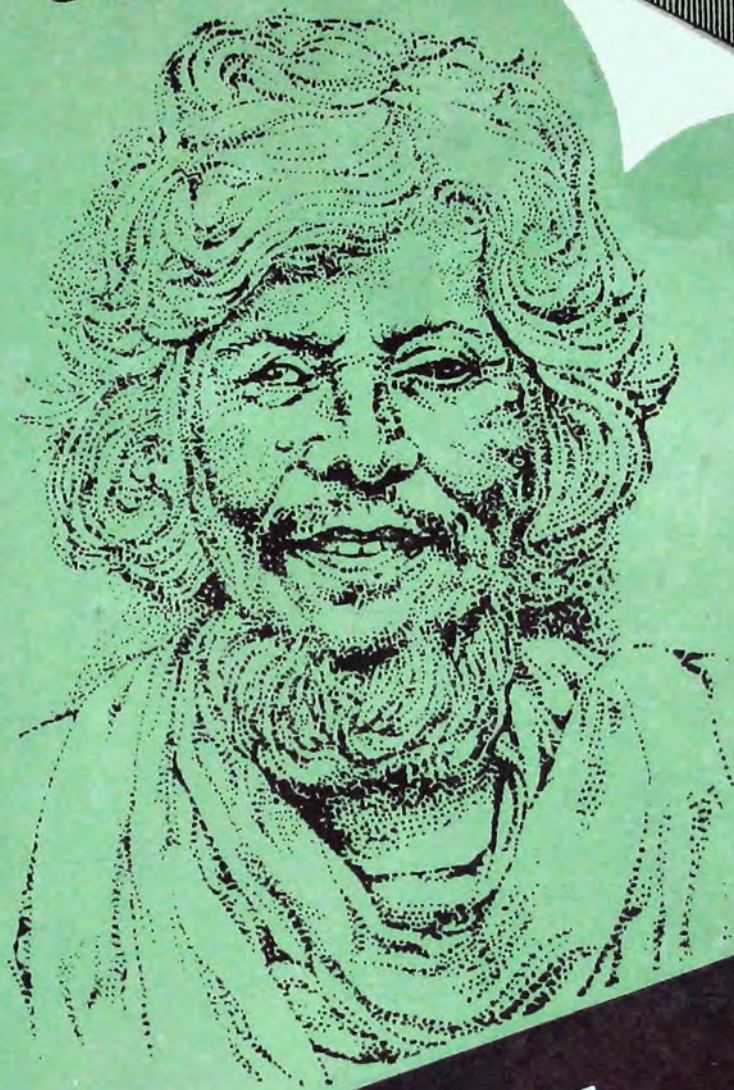

ଫୁଲୁଲୁଲୁ

ମୁକୁନ୍ଦିଆ

ମୁରୁକ୍ତିଆ

ପରୁରାଜନ

ମୁରୁକୁନ୍ଦିଆ—ଲେଖକ : ଫାତୁରାନନ୍ଦ, ପ୍ରକାଶକ : ସହଦେବ ପ୍ରଧାନ,
 ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୨, ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ : ୧୯୯୦,
 ଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଦ୍ରଣ ୧୯୯୪, ମୁଦ୍ରଣ ମା' ସନ୍ତୋଷୀ ପ୍ରେସ୍,
 କାଳିବଜାର, କଟକ-୭୫୩୦୦୧ ।

MUCHUKUNDIA—Author : Faturananda, Publisher:
 Sahadev Pradhan, Friends' Publishers, Binodbehari,
 Cuttack-753002, Orissa (India), First Edition :
 1990, Second Edition : 1994, Printer : Maa Santoshi
 Press, Kazibazar, Cuttack-753001.
 PRICE : Rs. 22.

ISBN – 81-7401-072-6

ଉତ୍ସର୍ଗ

ପରମହତେଷୀ
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଞ୍ଛାନିଧି ହୋତାଙ୍କ
କରକମଳେଷୁ

ଭାଇନା,

ଆଜିକୁ ବହୁବର୍ଷ ତଳର କଥା, ବୋଧହୁଏ ୧୯୩୧ ମସିହା ହେବ । ତୁମେ ପଢୁଥିଲ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ଓ ମୁଁ ମେଡିକଲ ସ୍କୁଲରେ । କେଉଁ ଶୁଭଲଗ୍ନରେ ଆମର ବନ୍ଧୁତା ହୋଇଥିଲା କେଜାଣି, ତୁମର ସେଇ ବନ୍ଧୁତାର ସମ୍ମୋହନକାରୀ ଆକର୍ଷଣ ମୋତେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମ ପାଖରେ ବାନ୍ଧିରଖିଛି । ମୋର ଲେଖାକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ତୁମେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କର ସେଇଥିରୁ ମୋ ପ୍ରତି ତୁମର ଅତୁଟ ସ୍ନେହର ନିଦର୍ଶନ ମୁଁ ପାଇଛି । ତାକୁଇ ସ୍ମରଣ କରି ମୁଁ ମୋର ‘ମୁରୁକୁଦିଆ’ ପୁସ୍ତକଟି ତୁମର ଉଦାରହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରୁଛି ।

ତୁମର ସ୍ନେହସିନ୍ଧୁ

ଫତୁରାନନ୍ଦ

ଉପହାର

ଶ୍ରୀ/ଶ୍ରୀମତୀ.....କୁ

ଉକ୍ତ/ ସ୍ନେହ/ ପ୍ରକାର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଉପହାର ଦେଲି ।

ସ୍ୱାକ୍ଷର.....

ତାରିଖ.....

ଭୂମିକା

ମଣିଷଠାରେ ହାସ୍ୟର ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏ ତାହା ପାଦ-ଭେଦରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହିସବୁ ବିଭିନ୍ନତା ମଣିଷର ସ୍ୱଭାବ, ଚରଣ, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପରିବେଶର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । କିଏ ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ହସି ଗଗନ-ପବନ ମୁଖରେ କରୁଥିବା ବେଳେ କିଏ ଉଦ୍‌ଗତଭାବକୁ ରୋକିବାକୁ ଯାଇ ଖେଁ-ଖେଁ ଶବ୍ଦ କରେ, ଆଉ କିଏ ପେଟ ଭିତରୁ ସଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ାଏ ପବନ ବାହାର କରି ପକାଏ । ଆଉ କେହି କେହି ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ତଳେ ଗଡ଼ିଯାଇ ବା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଘୃତ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ କରି ହାସ୍ୟାନନ୍ଦର ଉତ୍ସାହକୁ ପ୍ରକଟିତ କରନ୍ତି । ଏହି ସମସ୍ତ ହାସ୍ୟର ସ୍ଥାନ-କାଳ ଭେଦରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ନାମ ଅଛି ।

ମୁରୁକୁଦିଆ ହସ କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁଠାରୁ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ମନମଧ୍ୟରୁ ନିର୍ମଳ ହାସ୍ୟଧାରା ଉଠୁଳି ଆସେ; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ବା ଅପଥା ଅଙ୍ଗିକ ବିକାର ନଥାଏ । ଓଠ ଦୁଇଟି ଚାପି ହୋଇଯାଏ, କେତେବେଳେ ବା ଟିକିଏ ବଙ୍କେଇଥାଏ; ଆଖିଦୁଇଟି ନିର୍ମଳତା ହୋଇଥାଏ, କେତେବେଳେ ବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଶିଶୁର ନଧର-ଅଧରରେ ଏହା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ; ଅଭିଜାତ ବୟସ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ । ଭିନ୍ନତା ହାସ୍ୟାମୋଦକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧର ସହ ଉପଲବ୍ଧ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ଏହିପରି ଭାବରେ ହସିଥାଏ ।

ଏହି ସଫଳନରେ ସଫୋଜିତ ଗପଗୁଡ଼ିକରେ ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ ହାସ୍ୟ ନାହିଁ । ଗୁମୁରେଇ ଗୁମୁରେଇ ଉଠୁଥିବା ଲଘୁହାସ୍ୟର କିଛି ପରିବେଷଣର ଚେଷ୍ଟା ଏଥିରେ ହୋଇଛି । ଯେଉଁମାନେ ହାସ୍ୟକୁ ସେହିପରି ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, ଏହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଆନନ୍ଦ ଦେବ ବୋଲି ଆଶା କରି ମୁଁ ଏ ସଫଳନଟିର ନାମ ‘ମୁରୁକୁଦିଆ’ ରଖିଲି ।

(୪)

ମୋର ସାନଭାଇ ଅଧ୍ୟାପକ ଡଃ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମିଶ୍ର ଏହି
ସଂକଳନର ଗନ୍ତରୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ ଓ ସଜ୍ଜୀକରଣ କରି ପ୍ରକାଶ
ଉପଯୋଗୀ କରିଥିବାରୁ ତା'ପ୍ରତି ମୋର ଆନ୍ତରିକ ସ୍ନେହ ଓ ସଦ୍‌ଜ୍ଞା
ଜଣାଉଛି ।

ସଂକଳନଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାମାତ୍ରେ ମୋର ପ୍ରକାଶକ ବନ୍ଧୁ
ଶ୍ରୀ ସହଦେବ ପ୍ରଧାନ (ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସର ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର) ପ୍ରକାଶନର
ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି ।

ଫତୁରୁନନ୍ଦ

ଲେଖକଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକାବଳୀ—

- ୧ । ନାକଟା ଚକ୍ର (ଉପନ୍ୟାସ)
- ୨ । ନିଲଠା କବି (କବିତା)
- ୩ । ସାହିତ୍ୟ ରୂପ (ଗପ)
- ୪ । ହେରେସା (ଗପ)
- ୫ । ବିଦୁଷକ (ଗପ)
- ୬ । ମଙ୍ଗଳବାରୀଆ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ (ଗପ)
- ୭ । ହସକୁର (ଗପ)
- ୮ । ବୃହତ୍ ଭାଣ୍ଡ (ଗପ)
- ୯ । ଅମୃତ ବେହିଆ (ଗପ)
- ୧୦ । ଆଦର ହିନ୍ଦୁ ଛୋଟେଲ (ଅନୁବାଦ ଗପ)
- ୧୧ । ଭାରତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାସ୍ୟଗଳ୍ପ (ଅନୁବାଦ)
- ୧୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ (ଗପ)
- ୧୩ । ଫମାଲେଚନା (ହାସ୍ୟରଚନା)
- ୧୪ । ଗମାଭ (ଗପ)
- ୧୫ । ନିଦାବେହେଲ (ଗପ)
- ୧୬ । କଲିକତ ତେଜ (ନାଟକ)
- ୧୭ । ସାହିତ୍ୟ ବେଉଁଷଣ (ଗପ)
- ୧୮ । ନବଜିଆ ”
- ୧୯ । ଅଟଳବାଜି ”
- ୨୦ । ସାହିତ୍ୟ ବରୁବରୁ ”
- ୨୧ । ମସୁରା ”
- ୨୨ । ଟାହୁଲିଆ ”
- ୨୩ । ସାହି ମହାଭାରତ (କାବ୍ୟ)
- ୨୪ । ଟାପୁରୀଆ (ଗପ)
- ୨୫ । ମୋ ପୁଟା ଡଙ୍ଗାର କାହାଣୀ (ଆତ୍ମଜୀବନ)

ସୂଚୀ

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଡକ୍ଟରଙ୍କୁ ଡକ୍ଟର	୧
୨ । ବାସଲେନ୍ଦ୍ର କୋପ	୮
୩ । ଚତୁରେ ଚତୁରେ	୧୭
୪ । ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ସଙ୍ଗ ପ୍ରେରଣ	୨୩
୫ । ସତ ମନ୍ଦିର	୩୧
୬ । ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥାର ଓଷଧ	୩୭
୭ । ପ୍ରୟୋଗିକ ରଚନ ପଦ୍ଧତି	୪୩
୮ । ଦୁଇ ଦଳ	୪୯
୯ । ନେତ ନେତ ବନାମ ଚତୁର୍ଥୀ	୫୭
୧୦ । ଦାରୁଠେଙ୍ଗରେ ଭୂତଳବାଣୀ	୬୪
୧୧ । ହସ୍ତେବିବାଦେ	୭୦
୧୨ । ଠକ'ର କମିଶନ୍	୮୦
୧୩ । ସାହିତ୍ୟରେ ଅମିତାବ୍ ବଚନଆଁ ଡ୍ରାମା	୮୭
୧୪ । ଭୟଙ୍କ ସଂଘ	୯୨
୧୫ । କଣ୍ଠକେ ନୈବ କଣ୍ଠକମ୍	୯୮

ଡକେଇତଙ୍କୁ ଡକେଇତି

ଦଳେ ଯାସୀ ହାଉଡ଼ା ସ୍ତୋପନ୍ରେ ଓଡ଼ିଶା ଅଭିମୁଖେ ଆସିବାକୁ-
ଥିବା ଏକ ରେଲଗାଡ଼ି ଡବାକୁ ଉଠିଗଲେ । ଡବା ଭିତରେ ପଣି ଦେଖନ୍ତି
କ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଗୋଡ଼ହାତ ଲମ୍ବାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଞ୍ଚରେ ଚେଇଁ
ଶୋଇଛନ୍ତି । ଯାସୀମାନେ ବରକ୍ରହୋଇ ଚିଲେଇଲେ—“ଆରେ ଉଠ
ହେ ! ଦିନ ଭୂରଟା ବେଳଠୁ ତୁମକୁ ନିଦ ମାଡ଼ିଯାଉଛି ! ସତେ କି
ସେମିତି ସବୁ ସିଟ୍‌ଗୁଡ଼ା ରଜର୍ଜ କରିନେଇଛନ୍ତି ।” ଚେଇଁ ଶୋଇଥିବା
ଯିଏ ତାକୁ ଉଠେଇବ କିଏ । ପାଟି ଭୂଣ୍ଡରେ କିଛି ଫଳ ନ ହେବାରୁ
ଯାସୀମାନେ ଶୋଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହଲାଇଲେ । ଶୋଇଥିବା
ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି କେହି କହିଲେ, ହମାର ଦିହ ଖରାପ ହେ,
ହମ ନେହିଁ ଉଠେଇ । କିଏ କହିଲା, ଆମି ମାତ୍ରାସ ଯାବୋ, ଏ ସିଟ୍
ଆମି ରୁଡ଼ିବୋନା । କିଏ କହିଲା, ଓଃ, କେନୋ ଚେଞ୍ଚାମେସ୍ତ କରଛେନ୍ ।
ମୋଟ ଉପରେ କେହି ସିଟ୍‌ରୁ ଉଠିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ । ଜଣେ
ଯାସୀ ଟିକେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲା—ତମ ଟିକେଟ୍ କାହିଁ ଦେଖାଅ ।
ଶୋଇଥିବା ଲୋକଟି କହିଲା—ଆବେ ହଟ୍ ହଟ, ତୁମ୍ କ୍ୟା ଟି.ଟି.ଆଇ. ?
ଯାସୀମାନେ ଟଣାଟଣି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଶୋଇଥିବା ଲୋକେ
ଏକଜୁଟ ହୋଇ ଲଢ଼ିବାକୁ ତିଆର ହୋଇଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପାଟି
ଶୁଣି ପ୍ଲାଟଫର୍ମରୁ କେତେ ଜଣ ବୋଝିଆ ସେ ଡବାକୁ ପଶିଆସିଲେ ।
ସେମାନେ ବି ଶୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କର ପଟ ନେଇ ଯାସୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
ଝଗଡ଼ା ଲଗାଇଲେ । ଶେଷରେ ଜଣେ ବୋଝିଆ ଯାସୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ
ସୁଝାଇ କହିଦେଲା—ବାବୁ, ଏତେ ଝିନ୍‌ଝଟ୍‌ରେ ଲଭ କ’ଣ ? ଦୁଇ
ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଉଠିଯାଇ ଆଗଣଙ୍କର ଜିନିଷସବୁ
ସଜଡ଼ାସଜଡ଼ି କରି ରଖିଦେବେ ଓ ଆଗଣଙ୍କୁ ସେ ଜାଗାରେ
ଶୁଆଇଦେବେ ।

ଜଣେ ଡେଙ୍ଗା ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି କହି ଉଠିଲେ—ହଁ ହୋ, ଆଜିକାଲି କେଉଁଠି ଜୁଲମ ନାହିଁ । ପ୍ରସୂତ ଭବନରେ ଛୁଆଟିଏକୁ ଜନମ କରେଇବା-ଠାରୁ ଶୁଶାନରେ ପୋଡ଼ାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠି ଜୁଲମ ଭରପୂର । ଶେଷରେ ମଲା ଲେକର ଆତ୍ମାକୁ ସ୍ବର୍ଗକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ପୁରୋହିତ ତଥା ପଣ୍ଡାପଡ଼ିହାରଙ୍କର ଜୁଲମ ବି ଅଛି । ଟିକଟ କାଟି ପୁଣି ଏଇଠି ଖଣ୍ଡେ ଜାଗା ପାଇବା ଲାଗି ପାଲ୍‌ତୁ ଲେକଙ୍କର ଶିକାର ହେବା କିଛି ବିଚିତ୍ର କଥା ନୁହେଁ । ଏଇଟା ଟିକଟ ଉପରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ କର ବୋଲି ମନକୁ ବୁଝେଇ ଦେଲେ କାମପଡ଼େ । ସବୁ ଚେଇଁଶୁଆ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଅତିରିକ୍ତ କର ଦେଇ ଯାତ୍ରୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ଆସ୍ଥାନରେ ବସି ସ୍ବସ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ଛୁଡ଼ିଲେ । ଚାହିଁ ଚାହିଁ ତକିଆରେ ଭୁଲ୍ଲା ଖୁନ୍ଦା ହେଲ ଭଲ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଡବାରେ ଖୁନ୍ଦା ହୋଇଗଲେ । ଗୋଟିଏ ମଳମୁଣ୍ଡିଆ ଲୋକ ଶେଷରେ ଡବା ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ଆଶୁଲୁରୁ ମଳମୁରୁକୁଟିଆ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିଛି । ଦେହରେ ଖଣ୍ଡେ ଚରା ଓ ସତରସିଆଁ ଅଧା କାମିଜ, ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଗଣ୍ଡି ଲି, ଆଉ ଗୋଟିଏ କଖାରୁ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲା । ସେ ଚାହିଁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା, କେଉଁଠି ଟିକେ ବେଞ୍ଚରେ ବସିବାକୁ ଜାଗା ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ଟିକେ କହିଲା ଜାକିଜୁକି ହୋଇ ବସିବାକୁ, ସେ ତା' ଉପରେ ଶିଙ୍କାରି ହୋଇ ଉଠିଲା । ଶେଷରେ ସେ ତଳେ ଗୋଟିଏ କଡ଼ରେ ଯାଇ ବସିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଡବା ହଲିଗଲା ଏବଂ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଗଡ଼ି ଧୀରେ ଧୀରେ ବଢ଼େଇ ଗାଡ଼ି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଗୋଟିଏ ନିଶୁଆ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ପଦାକୁ ଚାହିଁ ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ଗାଡ଼ିଟି ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଛାଡ଼ି ଦୂର ନିଗାଣ ଖୁଣ୍ଟକୁ ପାରି ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ତହୁଁ ସେ ଦେହ ସଳଖେଇ ଓ ନିଶରେ ହାତବୁଲାଇ ନେଇ ଆରମ୍ଭ କଲା—ଆଜି ଏ ଶୋଇଲାବାଲାଙ୍କୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତି, ଖାଲି ଦେଖିଲି ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ମୀମାଂସା କରିସାରିଲେଣି ଦୁଇ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଦେଇ । ମୁଁ କାହିଁକି ନଦେଇ ତାହାଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଡିଗଡ଼ ଭର୍ତ୍ତି କରିବି । ଏମିତି ଆଉଥରେ ଏହିଭଳି ଘଟିଥିଲା । ମୁଁ ଥରେ ଡବାରେ ଚଢ଼ିଲାପରେ ଦେଖିଲି—ଯାତ୍ରୀମାନେ ଚାହିଁଆଡ଼େ ବସି ସାରିଛନ୍ତି ।

ଗୋଟାଏ ବେଞ୍ଚରେ ଗୋଟାଏ ଗୁଣ୍ଡା ବେଣ୍ଟ ଲମ୍ବହୋଇ ଘାଲେଇ ପଡ଼ିଛି । ତାକୁ କହିଲ—ହଇହୋ ବାବୁ ଉଠ ଉଠ । ସେ ଟିକେ ତେଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲା—ଓଃ କାହିଁକି ପାଟି କରୁଛୁ, ମୋ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ମୁଁ ଉଠିବି ନାହିଁ । ମୋ ମୁହଁରୁ ପଦ ବାହାରିଲା—ଆବେ ଶଶୁରପୁଅ, ଶୀଘ୍ର ଉଠୁଛୁନା ନାହିଁ, ତୋର ଯଦି ଦେହ ଖରାପ ଡାକ୍ତରଖାନା ଗଲୁନାହିଁ, ଏଇଟା କ’ଣ ତୋ ବୋପାର ବେଞ୍ଚ । ନାଗ ସାପ ପଦ୍ମତୋଳା ଶୁଣିଲେ ଯେମିତି ଫୁଁ ଫଣା ଟେକେ ସେ ଉଠିପଡ଼ି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ିବି ଆସି କହିଲା—କ’ଣ କହିଲୁ ବେ । ସେ ଯେମିତି ଉଠିପଡ଼ିଛି ଗୋଟାଏ ବ୍ରହ୍ମରାଜପୁତ୍ର ତା ଗାଲରେ ମୁଁ ଥୋଇଦେଲି । ସେ ଛୁରାଟାଏ କାଢ଼ି ଦେଖାଇଲା । ଛୁରାମିଶା ତା ହାତମୁଠା’କୁ ଖାପକନା ଧରିନେଇ ମୋଡ଼ିଦେଲା । ଛୁରାଟା ତା’ ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ିଲା । ତାକୁ ଦିଡ଼ିଦାଡ଼ିଆ କରି ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇ ଡବାଦୁଆର ପାଖରେ ତଳକୁ ପେଲିଦେଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତା ପିରୁରେ ଏକ ନାଟୁ କଣିକରି ଲଗେଇ ଦେଲା । ଶଶୁରପୁଅଟା ପ୍ଳାଟଫର୍ମ ଉପରେ ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିଲା, ଆଉ ପୁଅ ପଛକୁ ବୁଲିନାହିଁ । ଏକାମୁହାଁ ହୋଇ ପଳାଇଗଲା, ମୁଁ ଆସି ଆଗମରେ ସିଟ ଉପରେ ବସିଲି । ଆଉ ଦୁଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାତ୍ରୀ ଜାକଜୁକି ହୋଇ ବସିଥିଲେ, ସେମାନେ ଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସିଲେ । ମୋତେ ବହୁତ ବହୁତ ତାରୀଫ୍ କଲେ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଡେଙ୍ଗାହୋଇ ଲୋକ ଆରମ୍ଭ କଲା—ରେଳଯାତ୍ରୀ କଲବେଳେ ଏମିତି ବହୁତ ଗୁଣ୍ଡାମି ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି । ଥରେ ମୁଁ ଯାଉଥିଲି ରାତିରେ । ଗୋଟିଏ ନିକାଞ୍ଚନ ସ୍ଥାନରେ ଟ୍ରେନ ଗଲବେଳେ ଡିନିଙ୍ଗ ଡାକୁ ମୋ ଡବାରେ ଉଠିଲେ । ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ହାତରେ ଦୁଇଟା ଛୁରା, ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ପିସ୍ତଲ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଡ଼େ ଛୁରା ପିସ୍ତଲ ଦେଖାଇ କହିଲେ—କାଡ଼ କାଡ଼, କାହାର କଣ ଅଛି କାଡ଼ିପକା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର, ନ ହେଲେ ପିସ୍ତଲ, ଛୁରାକ ବୁଲିଥାଅ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପିଣ୍ଡରୁ ଜୀବନ ଗୁଡ଼ିସିବା ଉପରେ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଖପ୍‌କରି ଆଗ ପିସ୍ତଲବାଲା ଉପରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ପିସ୍ତଲଟାକୁ ତା’ ହାତରୁ ଛଡ଼ାଇନେଲି । ଆଉ ଦୁଇଜଣ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଛୁରା ଦେଖାଇ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ଦୁଇ ଗୋଇଠାରେ ଦି’ଜଣକୁ ତଳେ ଚଢ଼ାଇ ଦେଲା । ପିସ୍ତଲ ଦେଖାଇ କହିଲି, ସେଇଠି ଗୋଇଥାଅ,

ନହେଲେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ମାରିଦେବ । ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଛୁଣୁଥିଲା କାଢ଼ିନେଲି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇ ଚଳନ୍ତା ଗାଡ଼ିରୁ ତଳକୁ ପେଲିଦେଲି, ଶଶୁରପୁଅ ସେଇଠାରେ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଥିବେ । ପିତୃଲଟାକୁ ବି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେଲି । ସେଇଟା ଗଣ୍ଡଗୋଲିଆ ଜନସ୍ଥ, ପାଖରେ ଥିଲେ କେତେବେଳେ କ'ଣ ଘଟିଯିବ ।

ଆଉଜଣେ ପହଲମାନ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲା—ଆରେ ମୁଁ ବି ସେମିତି ଥରେ ରେଳ ଡକେଇତଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିଲି । ସେମାନେ ଥିଲେ ପାଞ୍ଚଜଣ । ମୋ'ଛଡ଼ା ଡବାରେ ଜଣେ ହେଲେ କେହି ଟାଣୁଆ ଲୋକ ନଥିଲେ । ମୋ ପାଖରେ ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବସିଥିଲା । ତା' ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ବାଙ୍କୁଲା ବାଉଁଶବାଡ଼ି ଥିଲା । ବିଜୁଳି ବେଗରେ ବୁଢ଼ା ହାତରୁ ବାଡ଼ିଟା ଛଡ଼ାଇ ଆଣି ପିତୃଲ ଧରିଥିବା ଲୋକର ହାତକୁ ବାଡ଼ିଏ ପକାଇଲା । ବଡ଼ପାଟିକରି ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କହିଲା, ସମସ୍ତେ ମୁଣ୍ଡ-ନୁଆଁଇ ବସ, ମୁଁ ବାଡ଼ି ବୁଲୁଛୁ, ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜିଯିବ । ପିତୃଲବାଲଟା ପିତୃଲକୁ ବାଁ ହାତରେ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ତା' ମୁଣ୍ଡରେ ପାହାରେ ଦେଲି । ସେ ମୁହଁମାଡ଼ି ବେଙ୍ଗୋସ ହୋଇ ସେଇଠି ପଡ଼ିଗଲା । ଆଉଜଣେ ସେ ପିତୃଲକୁ ଗୋଟେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ଚଉମୁଖୀ ବୁଲୁଥିବା ବାଡ଼ିପାଖରେ ତା'ର କାଢ଼ି କେତେ ! ତା ଥୋମଣିରେ ବାଡ଼ିଟା ବାଜିଯିବାରୁ ସେ ଲେଉଟି ପଡ଼ିଲା । ଦୁଇଗଣ୍ଡା ଦାନ୍ତ ତା'ର ଝଡ଼ିଥିଲା । ଜଣେ ମୋ ଛାତିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଛୁଣୁଟାଏ ଫୋପାଡ଼ିଲା । ଘର-ଘର ବୁଲୁଥିବା ବାଡ଼ିରେ ଛୁଣୁ ବାଜି ଝରକା ବାଟେ ପଦାକୁ ଚାଲିଗଲା । ବାକି ଦୁଇଜଣ ଅତିକ୍ରମରେ ଚଳନ୍ତା ଗାଡ଼ିରୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଲେ । ଶଶୁରପୁଅ ଚକତଲେ ଯାଇଥିବେ । ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ଡିନିଜଣଙ୍କୁ ବହେ ବାଡ଼ିରେ ଖୋଦିଦେଇଗଲା । ପିତୃଲଟାକୁ ଟେକି ଦେଖିଲା ସେଟା ପାକିସ୍ଥାନ ତିଆରି ପିତୃଲ । ମୋର ଆହୁରି ସ୍ବଗ ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ପିତୃଲକୁ ତଳେ ଫୋପାଡ଼ି ତା ଉପରେ ପାହାରେ କଷିକରି ଦେଲି; ପିତୃଲ ଦୁଇଗଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ଆଗ ସ୍ଥେସନରେ ଡିନିଜଣଙ୍କୁ ଧରି ପୁଲିସ୍‌ରେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଡିନିଜଣଯାକ ମୋ ଗୋଡ଼କୁ ଧରି ମୁଣ୍ଡିଆ

ମାଇଲେ । ମୁଁ ମନେମନେ ଭାବିଲି ପୋଲିସ୍ ହାତରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ ପଛନ୍ତେ ବନ୍ଦୁକ ଅଡୁଆ ହେବ । ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୁଲିସ୍ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇବାକୁ ହେବ । ଏତେ ହେଙ୍ଗାମାରେ କିଏ ପଶୁଛି, ଆଉ ଷ୍ଟେସନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଡବାରୁ ବଦାକରିଦେଲି । ଗଲବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦରଜ ଜାଗାରେ ଅସଲ ପଞ୍ଚଗୁଣାତେଲ ମାଲିସ୍ କରିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲି ।

ପହଲିମାନଜଣକ ସବୁ କହିଲୁବେଳେ ହାତ ଛଟାଛଟି କରୁଥିଲା । ଫଳରେ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ତାହା ବାଜିବାରୁ ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଜାଗାରେ ବସିଲେ । କେତେଜଣ ପହଲିମାନକୁ ବଲିହାରି ଦେଲେ । ଆଉ କେତେଜଣ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ରୁପରୁପ୍ ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ—ଏ ଲୋକଟି ବୋଧହୁଏ ନିକଟରେ ଅମିତାଭ ବଚନର ଫିଲ୍ମ ଦେଖିଛି । ଏହିପରି ନାନା ରକମର ଗୁଞ୍ଜରଣ ରୁଲିଥାଏ । ଗାଡ଼ି ପୂର୍ବ ଦମ୍ରେ ଛୁଟିଥାଏ । ବକରବାକର ହୋଇ କେତେଜଣ ଭୁଲେଇବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲେ । ହଠାତ୍ ପଛ ଷ୍ଟେସନରୁ ଉଠିଥିବା ଚାରିଜଣ ଲୋକ ଠିଆହୋଇପଡ଼ି ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ପକେଟରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପିସ୍ତଲ କାଢ଼ି ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ପାଟି କଲେ— ଖବରଦାର୍ ! ଯାହା ପାଖରେ ଯାହା ଟଙ୍କା ବା ସୁନାରୁପା ଅଛି ସବୁ ଦେଇଦିଅ । ନଚେତ୍ ଏଇ ପିସ୍ତଲ ଗୁଳିରେ ତମ ଖସୁରି ଉଡ଼ାଇଦେବୁ । କାଡ଼ କାଡ଼ ଜଲ୍ଦି କାଡ଼ । ପହଲିମାନକୁ ଜଣେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲା— ଆବେ ଅମିତାଭ ବଚନ ! ଖୋଲବେ ତୋ ସୁଟ୍‌କେସ୍, ଖୋଲ୍ । ଖୋଲୁରୁ ନା ପୁଣି ଗୁଳିକରିବ । ପିସ୍ତଲଟାକୁ ନେଇ ତା’ ଗୁଡ଼ିରେ ଗେବ ଦେଲା । ପହଲିମାନଟି ଖନେଇ ଖନେଇ କହିଲା—ମୋତେ ମାରନାହିଁ, ମୋତେ ମାର ନାହିଁ, ମୋର ଯାହା ଅଛି ସବୁ ଦେଇଦଉଛି । ଖାବନ ବିକଳରେ ସେ ସବୁ କାଢ଼ି ଦେଇଦେଲା । ଡକେଇତଟି ତା’ର ଚାରିଆଡ଼େ ହାତମାରି ତାକୁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବସିବା ଲାଗି କହିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଡକାୟତମାନେ ସବୁ ସଂଗ୍ରହ କରିନେଲେ । ହାତବନ୍ଧା ଘଡ଼ି ଏବଂ ଫାଉଣ୍ଡେନଟିଏ ବି ସେମାନେ ଗ୍ରହଣେ ନାହିଁ । ତଳେ ବସିଥିବା ମଲି ମୁରୁକୁଟିଆ ପାଖକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ

ସେ ସୁନାଗହଣାରୁ ଗୋଟାଏ ପୁଡ଼ିଆ ଏବଂ ଗୁଡ଼ିଆହୋଇ ରହିଥିବା ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଶହ ଟଙ୍କାର ନୋଟ୍ ଡକ୍ରେଇତମାନଙ୍କ ପାଦ ପାଖରେ ଥୋଇଦେଇ ବିକଳରେ କହିଉଠିଲେ—ବାପାମାନେ, ଭଲ ମାଗି ମାଗି ଏତକ ଟଙ୍କା ଓ ଏହି ଗହଣା ନେଇ ମୋ ଝିଅ ବାହାଘର କରିଥାନ୍ତୁ । ଏତକ ଯଦି ନେଇଯିବ, ତେବେ ମୋ ଝିଅ ଆଉ ବାହା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଗାଁରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ମରଯିବି । ଏହାକୁ ନେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଏଠି ଗୁଳିକରି ମାରିଦିଅ । ଗୋଟାଏ ଡକ୍ରେଇତ ସେ ଗହଣାକୁ ନେଇ ଦେଖିବା ପରେ ତାକୁ ଫେରେଇ ଦେଲା ଏବଂ କହିଲା—ଆରେ, ଏଗୁଡ଼ାକ କଲେଇ ହୋଇଥିବା ଗହଣାଗୁଡ଼ାକ, ତତେ କିଏ ଠକି-ଦେଲାରେ । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ବୁଢ଼ାଟି କହିଲା—ବାପାମାନେ, ଆମେ ସୁନା କେଉଁଠୁ ପାଇବୁ । ଖାଣି ସୁନା ଆମେ ତ ଜୀବନରେ ଦେଖିନାହିଁ । ମୋ ଭରଲ ଓ ଝିଅ ଏଇ ଗହଣା ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଏହା କହି ବୁଢ଼ା ଡକ୍ରେଇତର ପାଦକୁ ଧରି ପୁଣି ଚଲେଇଲା—ବାପା, ଦେ, ମୋତେ ଗୁଳିକରି ମାରିଦେ । ମୁଁ କାହିଁକି ଘରକୁ ଯିବି । ଡକ୍ରେଇତମାନେ ବୁଢ଼ାକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—ହଇରେ ବୁଢ଼ା, ଏଇ ଦେଢ଼ଶହ ଟଙ୍କାରେ ତୁ ବାହାଘର କରିଦେବୁ ? ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗେଇ ଅଙ୍ଗେଇ କହିଲା—ଗାଁରେ ଆଉ କିଛି ମାଗିଯାଉ ଯୋଗାଡ଼ କରିବି । ତମେ ଯଦି ଏତକ ଫେରାଇ ଦେବ ତାହାହେଲେ ସିନା ଗାଁକୁ ଯିବି । ଗୋଟାଏ ଡକ୍ରେଇତ ବୁଢ଼ା ପିଠିରେ ହାତମାରି କହିଲା—ହଉ, ହଉ ବୁଢ଼ା ଥା । ନେ, ନେ ଏଇ ପୁଲାକ ନୋଟ୍ ନେ । ଘରେ ଯାଇ ଭଲରେ ଝିଅ ବାହାଘର କରିବୁ । ଏତକ କହି ତା ହାତରେ ଗୋଟାଏ ନୋଟ୍‌ବିଡ଼ା ଗୁଞ୍ଜିଦେଲା । ଡବା-ସାରା କାହାର ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଜଣେ ଡକ୍ରେଇତ ବିପଦ ଶିକୁଳିଟାକୁ ଟାଣିଦେଲା । ଗାଡ଼ି ଧ୍ବମେଇ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ପାଖରେ ଥିବା ବଣରେ କୁଆଡ଼େ ଉତ୍ସାହ ହୋଇଗଲେ । ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ଗାଡ଼ି ଓ ପୁଲିସ ଡବାକୁ ଆସିଲେ । ସବୁକଥା ଯାହାମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି କହିଲେ—ଏଠି ତ ଆଉ କିଛି କରିହେବ ନାହିଁ । ଶୀଘ୍ର କଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଘରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ । ଏହା କହି ଗାଡ଼ି ଶିକୁଳିକୁ

ସଜାଡ଼ିଦେଲେ ଓ ସେମାନେ ପଛକୁ ଚାଲିଗଲେ । କଟକ ସ୍ଥେସନରେ ଗାଡ଼ି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ମଳମୁଣ୍ଡିଆ ବୁଢ଼ାଟି ତା' କଖାରୁଟିକୁ ଧରି ଓହ୍ଲେଇଗଲା ।

ସୁପାରି ଗୋପାଳନ୍ ଘରର ଦାଣ୍ଡଦୁଆରେ ବୁଢ଼ାଟିଏ ରକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗୋଟାଏ କଖାରୁ ସହ ଘରକୁ ପଶିଗଲା । ବୁଢ଼ାର ଏ ବେଶ-ଭୂଷା ଓ ଗୋଟିଏ କଖାରୁ ଦେଖି ଘରର ଅନ୍ୟମାନେ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ଓ ଏପରି ବେଶର କାରଣ ପଚାରି ଲାଗିଲେ । କାହାକୁ କିଛି ନକହି ସେ ଗୋଟାଏ କୋଠର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସେଠାକୁ ଡାକିଲା । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ବୁଢ଼ାକୁ ପଚାରିଲା—ଭାଇ ! ଏ କି ବରିଷ୍ଠ ବେଶ ? ହସିହସି ବୁଢ଼ା କହିଲା—ଭଗବାନଙ୍କ ବରଦ ! ଏଇ ବେଶ ଲାଗି ମୁଁ ବଞ୍ଚିଗଲି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ସେ କଖାରୁଟିକୁ ଥୋଇ ତା ତଳଆଡ଼ୁ ଶିଲପରି ଲାଗିଥିବା ଖଣ୍ଡେ କଖାରୁ କାଢ଼ିଦେଲା । କଖାରୁ ପେଟରେ ହାତ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଗଲଗଲ କରି ପତ୍ରପତ୍ର ଥିବା ବିଶୁଦ୍ଧ କାଢ଼ିପକାଇଲା, ତା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ପୁଡ଼ିଆ କାଢ଼ି ଆଣିଲା । ପୁଡ଼ିଆଟି ଖୋଲିଦେଲା ବେଳକୁ ତହିଁରୁ କୋଡ଼ିଏଟି ଘାବ ବାହାରିଲା । ବୁଢ଼ା ହସି ହସି କହିଲା—ଏତକ ଟେନରେ ଆଣିବା କଅଣ ସହଜ କଥା ! ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ମନରେ ଭୟ ହୋଇଥିଲା—କାଲେ ଗାଡ଼ିରେ ଡକେଇତି ହୋଇଯିବ । ସେ ଡବାରେ ଯେତେ ଦାମୀ-ପୋଷାକ ଯାନ୍ତି ଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସବସ୍ତୁ ଲୁଟି ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡକେଇତମାନେ ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ସବୁ କିଛି ନେଇଗଲେ । ମୋର ଏ ବେଶ ହେତୁ ମୁଁ ଡକେଇତମାନଙ୍କଠାରୁ ଡକେଇତି କରି ଏତକ ଟଙ୍କା ନେଇ ଆସିଲି । ଏତକ ଦେଖି ଓ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହାଁ କରି ବୁଢ଼ା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ବାସଲେଇର କୋପ

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗଢ଼ିଆ ସାହିର ଦେବତା ମା' ବାସଲେଇଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଅତି ଭକ୍ତିର ସହ ଅଧିଆ ପଡ଼ିଲା ଭଲ ଦଣ୍ଡବତ ହେଲା । ମନେମନେ ମନାସିଲା—ମା' ବାସଲେଇ, ତୁ ଯଦି ଏଇ ମାସକ ମଧ୍ୟରେ ଆଦିଆକୁ ଖାଇବୁ ତେବେ ମୁଁ ଜାଣିବି ତୁ ଠିକ୍ ପରତପ ମା' । ତାକୁ ଖାଇବା ବାସିଦିନ ମୁଁ ତତେ ଗୋଟାଏ ବୋଦା—ଜିଁ ହୁଁ, ବୋଦା ତ ଆଜିକାଲି ମିଳୁନାହାନ୍ତି—ଏ ଶଳା କଂସେଇଗୁଡ଼ାକ ବେଶି ପଇସା ଲେଉଟରେ ବୋଦା ଜନ୍ମ ହେବାର ପାଞ୍ଚ ଛ' ଦିନ ପରେ ତାକୁ ଖାସି କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଖାସି ସେତେ ପଇସା ହବ, ବୋଦା ସେତେ ପଇସା ହବ କୁଆଡ଼ୁ? ବୋଦା ଯାହା ବି ପଇସା ହୁଅନ୍ତା, ଶଳାଟା ଫୁରୁକୁଟିଆ ଗରାଏ । ସେଥିଲାଗି ତା' ମାଉଁସ ପାଇଁ ଲୋକଙ୍କର ସେତେ ଆଦର ନାହିଁ । ଆଉ ବୋଦା ମିଳିବ କୁଆଡ଼ୁ? ଯାହାବା କାଁ ଗାଁ କିଏ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଅଧେ ବୋଦା ରଖିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଛେଳିଗୋଠକୁ ବଢ଼େଇବା ଲାଗି ରଖିଛନ୍ତି । ନା, ମା' ବୋଦା ମିଳିବ ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଛେଳି ଦେଖ—ଜିଁ ହୁଁ, ମା' ଛେଳିକି ପସନ୍ଦ କରିବ ନାହିଁ । ଛେଳିଟା ଛେଦବା ଯଦି ନୁଆ ଗାଡ଼ୁଲି ହୋଇଥାଏ ତେବେ କାମଟା ନାସନା ହେଇଯିବ । ମା' ଛେଳି ମାଉଁସ ଖାଇବ କଅଣ ଓଲଟି ମୋ ମାଉଁସ ଖାଇଯିବ । ହଉ ତେବେ ଭଲ ଖାସି ଦେବ—ଆରେ ନାହିଁମ, ବାମୁଣ ବାପୁଡ଼ା କହୁଥିଲା ଖାସି ବଳି ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ । ଆଉ ତେବେ ଦେବ କଅଣ ? ଆରେ ହଁ ହଁ, ମନେପଡ଼ିଗଲା । ଏଠି ମା' ଆଗରେ ଅନେକ ଥର କୁକୁଡ଼ା ବଳି ପଡ଼େ । ସବୁଆଡ଼ୁ ଯୁବିଧା । ଅଳପ ପଇସା, ତଟାପଟ ମିଳିବ—ହଁ ମା, ତୋତେ କୁକୁଡ଼ାଟାଏ ବଳି ଦେବ । ରାଣ ଖାଉଛି, ନିଶ୍ଚେ ଦେବ । ଏଇ ମାସକ ଭିତରେ ତାକୁ ଖାଇ ତୋ' ବାନାଟା ଉଡ଼େଇ ଦେ । ସାହିରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ତତେ ବେଶି ଭକ୍ତ କରେ । ମୋ କଥା ରଖ ମା' ।

ବାସଲେଇ ମନ୍ଦିରର ଚଉଡ଼ା ପିଣ୍ଡା । ଅଧିକାରୀ ତା'ର ବୋଲକର ଦୁଇ ଚାରିଜଣକୁ ଧରି ବସିଥିଲା । ଜବ୍‌ବର ଭକ୍ତର ଲମ୍ବ ଦେଖି ଗନ୍ଧାକୁ ସନ୍ତୋଷନ କରି କହିଲା — କରେ ଗନ୍ଧା, ଆଜି ତ କଣ ଜବ୍‌ବର ଭକ୍ତ ଦେଖୁଛି । କଥା କ'ଣ ? ଗନ୍ଧା ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ତା'ର ମନେନାହିଁ ଯେ ପିଣ୍ଡାରେ ଅଧିକାରୀ ତା' ଥାଟ ସାଜି ବସିଛି । ଚଟାପଟ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ପିଣ୍ଡାକୁ ବାହାର ଆସି ଅଧିକାରୀ ପାଖରେ ବସିଲା—ହଁ ଅଧିକାରୀଏ, ଜବ୍‌ବର ଦୁଃଖ ପଡ଼ିଗଲା । ସେଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ମା'କୁ ଜଣଉ ଜଣଉ ଡେରି ହୋଇଗଲା । ଅଧିକାରୀ ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇ ପଚାରିଲା— ତୋର ଏବେ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ପୁଣି କ'ଣ ? ମା'ଙ୍କ ଦୟାରୁ ଛୋଟକାଟିଆ ଦୋକାନଟିଏ ତ କରିବୁ । ଅଳ୍ପ ବହୁତ ରୋଜଗାର ତ କରୁବୁ । ଘରେ ଖାଇବାକୁ ମାମୁ ମାଙ୍କି ଦି' ପ୍ରାଣୀ । ଏଥିରେ ପୁଣି ଦୁଃଖ କ'ଣ ?

ଅଧିକାରୀ ପାଖରେ ବସିଥିବା କଟୁଆଳ କହିଲା—ଅଧିକାରୀଏ, କି କଥା କହୁଛ ମ । ତା'ର ବର୍ଷେ ହେବ ବାହାଘର ହେଲଣି । ଧୋବଣୀ ତ ତା' ମାଇପର ଲୁଗା ନେବା ବନ୍ଦ କରିନାହିଁ ଏଯାଏଁ । ଘରେ ତା' ଉପରେ ତାଗିଦା ହୋଇଥିବ—ତା' ଦୁଃଖଟା ମା'କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାଇବାକୁ । ସେଇଆ ଜଣଉ ଜଣଉ ଟିକିଏ ଡେରି ହୋଇଗଲା ।

ଅଧିକାରୀ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । ସେଠି ଯେତକ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ସେ ହସରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଗନ୍ଧା ବିଚର ଲଜେଇଗଲା । ଅଧିକାରୀ ତାକୁ ବୁଝେଇ ବସିଲା—ହଇରେ, ମୋଟେ ବର୍ଷେ ହେଲା ତ ବାହାହେଲା । ଲୋକଙ୍କର ତ ଛ' ସାତବର୍ଷ ଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ତୁ ଏମିତି ଅଥୟ ହେଉଛୁ କିଆଁ ? ଘରେ ବୁଝେଇ ଦଉଛୁ । ବେଳ କିଛି ଗଡ଼ି ଯାଇନି । ପୁଣି ସମସ୍ତେ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ।

ଗନ୍ଧା ଆହୁରି ଲଜେଇ ଯାଇ ଅସଲ କଥାଟା ଉକୁ କରିଦେବା ଲାଗି ବାଧ୍ୟ ହେଲା । କହିଲା—ନାହିଁ ଅଧିକାରୀଏ, କଥାଟା ସେମିତିଆ ନୁହେଁ ।

—ସେମିତିଆ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କେମିତିଆ କଥା ?

ଉଁ ଆଁ ହେଇ ଗନ୍ଧଆ କୁନ୍ଦେଇ କୁନ୍ଦେଇ କହିଲ—ଜାଣିଲ ଅଧିକାଞ୍ଚିଏ, ଆମର ସାହିର ଆଦିଆ, ସିଏ କନଷ୍ଟବଳ ହେଇଛି; ସିଏ କନଷ୍ଟବଳ ହେଇଛି ବୋଲି ତାକୁ ଆଉ ଇନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ର ଦିଶୁନାହାନ୍ତି । କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ମୋତେ ଯେପରି ନକସ୍ତକ କରି ଦେଇଛି ତା’ ମୋର କାଳ କାଳକୁ ମନେରହିବ । ଆମ ସାହିର ଲୋକ ହୋଇ ସାହିତ୍ୟର ମୁହଁକୁ ଟିକିଏ ଚୁଟିଲ ନାହିଁ ।

—କାହିଁକି ତୁ କଅଣ କଲୁ କି ?

—କଅଣ କହିବି ସେ କଥା । ନାସନା କଥାଟାଏ । ଛି, ଛି, ଏମିତିଆ ବେଇଜ୍ଜତ ମୁଁ କେବେ ହେଇନଥିଲି ।

—ଆରେ, କଅଣ ଯାଉଁ ସାଉଁ ଗୁଡ଼ାଏ ବକୁର୍ । କାହିଁକି ବେଜ୍ଜତ କଲୁ, କି ପ୍ରକାର ବେଜ୍ଜତ କଲୁ, ତୋ’ର କିଛି ଭୁଲ ଥିଲା କି ନାହିଁ, ଏଗୁଡ଼ାକ ସିନା କହିଲେ ଆମେ ଗୋଟାଏ କଥାର ସାରାଞ୍ଚ କରନ୍ତେ ।

— ହଁ ହଁ, କହିବି ନାହିଁ କାହିଁକି । ଯେତେବେଳେ ପରୁରଲଣି, ସେ ସବୁ ଅବଶ୍ୟ କହିବ । ତା’ ନ ହେଲେ ଆଦିଆର ଜୁଲମ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଜାଣିବ କେମିତି ? ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ ସିନା ତା’ ଦୋଷଟାକୁ ବାଛିବ । କାହାର କେତେ ଭୁଲ୍ ତାକୁ ଓଜନ କରିବ ।

ଅଧିକାଞ୍ଚି ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲ—ଆରେ କଥାଟାକୁ ଏତେ ଫେଶଉଛୁ କଅଣ ? କହିବୁ ତ ଠୋପଠାସ୍ କହି ଦଉନ୍ତୁ ।

—କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ନଈକୂଳକୁ ଯାଇଥିଲି । ନଈ ଭିତରେ ଦୂରରେ ପାଣି ଦେଖି ସେଠି ଟିକିଏ ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ ମନ ଶୁରି ଡାକିଲ । ଦି’ପହରଯାକ ଗରମ ଝାଞ୍ଜିରେ ଦେହଟା ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ବନ୍ଦରୁ ଓହ୍ଲେଇ ବାଲିଏ ବାଲିଏ ପାଣିଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲା । ପାଣି ଅଳ୍ପ ଦୂର ଅଛି ପେଟ ଟିକିଏ ଶୁଲେଇ ହେଲା । ମୁଁ

କହିଲି ଠିକ୍ ଅଛି—ଦୁଇ କାମଟା ଏକାଠି ସାରିଦେବା । ଏହା ଭାବି
ଗୋଟାଏ ବାଲିକୁଦର ଆଡ଼ିଆଳରେ ବସିଗଲି । ଆରେ ବାବୁ
ଏ ଆଦିଆଟା କୋଉଠି ଥିଲା କେଜାଣି କେମିତି ସେ ମୋତେ ଠାବକଲା
ଭଗବାନ ଜାଣନ୍ତି । ନସର ପସର ହୋଇ ଧାଇଁଯାଇ ମୋ ହାତକୁ
ଖାପୁକରି ଧରି ପକେଇଲା । ଘୋଷାଡ଼ି କହିଲା, “ରୁଲ ଥାନାକୁ ।” ମୁଁ
କହିଲି, “ଅନ୍ଧାଆ ଭାଇ, ତୁମେ ସାହିଲେକ ହୋଇ କି କାମ କରୁଛ ?”
ସେ ଉଦ୍‌ଘଣ୍ଟିଆଟା ଖିଙ୍କାର ହୋଇ କହି ଉଠିଲା, “ରଖ୍ ରଖ୍ ତୋ
ସାହିଭାଇ—ସରକାରୀ କାମ କଲବେଳେ ମୁଁ ତ ମା’ବାପ ମୁହଁ ଚାହିବିନି,
ତୁଟା କିଏବେ ।” ମୁଁ ନେହେରୁ ହେଇ କହିଲି, “ହଉ ଭାଇ, ଟିକିଏ ରୁହ,
ମୁଁ ପାଣି ସାରିଦେଇ ଆସେ ।” ସେ ଖତେଇ ହେଇ କହିଲା, “ଆବେ ତୁ
ମତେ ପାଠ ଶିଖେଇବୁ ? ମୋ ନାଁ ଆନନ୍ଦ ବସ୍ତିଆଟି । ଥାନାକୁ ଯାଇ
ତୁ କହିବୁ—ନାଇ ବାବୁ ମୁଁ ଦୁଇ କରିନି । ଘୂର ମୋ ଉପରେ ଅକସ
ଥିଲା, ମୋତେ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣିବି । ମୁଁ ଦୁଇ କରିବି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ
କଣ ? ପାଣି ସାରିଦେଲେ ତ କଥା ଶେଷ । ପ୍ରମାଣ ସବୁ ଚାଲିଗଲା—ରୁଲ
ରୁଲ ଥାନାକୁ ଚାଲି ।”

ନିହାତି ଜଗର କଲରୁ ଖୋଷଣି ଟଙ୍କାଟି କାଢ଼ି ତା’ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ
ଦେଲି । ‘ହଉ ଏଥର ଯା’ ବୋଲି କହି ସେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।
ଖୋଷଣି ଟଙ୍କାଟି ଦେଲା ବେଳେ ମୋତେ ଜଣାଗଲା ଯେମିତି ମୋ
ଦେହରୁ ଲମ୍ବୀ ଛୁଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି । ଯେଠି ଥିବା ଆଉଜଣେ ବୋଲକର
କହିଲା, “ହଁ ଅଧିକାରୀଏ, ଏଇ ଛ’ଦିନ ତଳେ ମୋତେ ବି ସେମିତି
ହଇରାଣ କରିଥିଲା । ଯୋଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ନେଇ ଛୁଡ଼ିଲା । ସେଇଟାକୁ
କିସ୍‌କଦରରେ କାବୁ ନ କଲେ ଆଉ ଚଳିବନି ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, “ଦେଖୁନ ଅଧିକାରୀଏ, ସେ ଗଲାଟି କେମିତି
ଡ଼ହାଲିଆ କଥାଗୁଡ଼ାକ ସବୁବେଳେ କହୁଛି । ଟଙ୍କା ଖାଇ ଖାଇ ତା’
ମୁହଁ ଉପରକୁ ହେଇଗଲାଣି, ତମକୁ ବି ଖାତର କରୁନାହିଁ । ଠାକୁରଙ୍କୁ
ମଧ୍ୟ ଗାଳିଦଉଛି । ତାକୁ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଖାପତରେ ନ ପକାଇଲେ
ସେ ଆଉ କାହାକୁ ମାନିବ ନାହିଁ ।”

ଅଧିକାଞ୍ଚ ବହୁତ ଶ୍ରବଣନ୍ତୁ କହିଲୁ—ଅନ୍ଧାରୀ ନିଜ ବଳରେ କିଛି ଉତ୍ପାତ କରୁନାହିଁ । ସରକାଞ୍ଚ ହାଉଦା ଜୋରରେ ସେ ଯାହା ନାହିଁ ତାହା କରି ଦେଉଛି, ସରକାଞ୍ଚ ଚାକିରିରେ ଥିବା ଯାଏ ଏମିତି କରୁଥିବ, ତହିଁକି ଆମର କିଛି ଚାହୁଁ ନାହିଁ ।

×

×

×

ପର ଦିନ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ, ଅତି ବେପରୁଆ ହୋଇଯାଇଥିବା ଆନ୍ଧାରୀ ପୁଲିସ୍‌ହାତେବଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଖବରଟା ସାହିରେ ବାରୁଦ ନିଆଁ ପରି ବ୍ୟାପିଗଲା । ଗନ୍ଧା କାନରେ ଏହା ପଡ଼ିବାମାତ୍ରେ ସେ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ବାସଲେଞ୍ଜଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ନିଜର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲା ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ କହିଲା—ମା' ତୁ ମୋ ଗୁହାରି ଶୁଣିବୁ । ମୁଁ ତେଜେ ନିଶ୍ଚେ କୁକୁଡ଼ା ବଳି ଦେବି, ଟିକିଏ ଯଦି ଡେରି ହୋଇଯାଏ ମା ସବରତ୍ କରବୁ ।

ଯାଜ୍ଞେ ଯାଜ୍ଞେ କୁକୁଡ଼ା ସନ୍ତାନରେ ବାହାରିଗଲା । କୁକୁଡ଼ାର ଦାମ୍ ଶୁଣି ତା' ଛୁଡ଼ିରୁ ଝଲିକାଏ ପବନ ବାହାରିଗଲା । ଗୋଡ଼ଆଡୁ ଜୀବନ ଛୁଡ଼ି ଆସିଲା । କୁକୁଡ଼ାବାଲକୁ କହିଲା—ଏଁ ଏଇ କାଳିଆ କୁକୁଡ଼ାଟା ଦାମ୍ ଚାଲି ଟଙ୍କା । ତୁମେ ଦୁନିଆଁ ଲୁଟିନବ କି ହେ ? ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ବଳି ଦିଆଯିବ । ସେଥେରେ ପୁଣି କଲାପୋତେଇ । ମା'ଙ୍କ ରାଗ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ ତ ? ଟଙ୍କାଏ ଦି' ଟଙ୍କାରେ କୁକୁଡ଼ା ମିଳୁଥିଲା, ଆଜିକାଲି ତ ଚାରିଆଡ଼େ କୁକୁଡ଼ା ମାଲମାଲ, ତହିଁରେ ପୁଣି ଚାଲି ଟଙ୍କା । ନବ—ହଇହେ ମା'ଙ୍କ କଟାଳ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ ତ ?

ଗନ୍ଧା ଆହୁରି ବହୁତ ଜାଗା ବୁଲିଲା । ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲା ଉପରେ କହିଲେ । ବେଉସାରୁ ଚାଲିଗଲା କାଢ଼ିଦେଲେ ତାହା ଏକାବେଳେକେ ଅତଳ ହୋଇଯିବ । ପୁଣି ବାସଲେଞ୍ଜଙ୍କ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ମନେମନେ ଆଉ ମାସେ ମହଲତ ନେଇ ଆସିଲା ।

ସାହିର ଠାଉଆ ସନ୍ତାନକୁ ଗୋଟାଏ ଟଙ୍କା ଘୁଷୁଦେଇ କେଉଁଠୁ ଗୋଟାଏ କୁକୁଡ଼ା ଉଠେଇ ଆଣିବା ଲାଗି କହିଲା । ସେତେବେଳେ ମା'ଙ୍କ

ବରଦ । ଠାଉଆ ସନଆ ରାତିରେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଜଣକର କୁକୁଡ଼ା ଡାବଲୁ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ପାଣି ଛୁସ୍ତ ନେଇ ଆସିଲା । ଦିନଯାଏ ରଖିଲେ କାଳେ ଧରପଡ଼ିଯିବ ସେଥିଲାଗି ସନଆ ଘାତକ ବି ବନଗଲା । ହେଉ ହେଲା ବେଳକୁ ସନଆ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଆଗରେ କୁକୁଡ଼ା ମୁଣ୍ଡକୁ ମୋଡ଼ି କର୍କଶ କାଟିଦେଲା । ଘାତକ କାମପାଇଁ ଗନ୍ଧଆଠୁ ଆଉ ୨୫ ପଇସା ନେଇଗଲା । ଗନ୍ଧଆ ମଧ୍ୟ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ତା' ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପୂରଣ କରିଦେଇଛି ବୋଲି ଜଣେଇଦେଲା । ସକାଳ ହେଲା ବେଳକୁ ଗନ୍ଧଆ ତା' ଘରେ କଟା କୁକୁଡ଼ାକୁ ବନେଇ ସାରିଥିଲା । ଏଣେ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ରାଣଶୁଣା ଓ ତେଣେ ଘରେ କୁକୁଡ଼ା ଝୋଳ; ତା' ମନ ତୃପ୍ତ ହୋଇଗଲା । ମନେ ମନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ଏଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ କେବେ ହୋଇପାରିନା !

ଆଦିଆ ଅଧିକାରୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାହି ମୁରବାମାନଙ୍କୁ ଖାତର କରୁନଥିଲା ବୋଲି ସମସ୍ତେ ରକ୍ତରୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶ୍ରେବାଉଥିଲେ । ଖାଲି ଡର ଥିଲା, ପୋଲିସ ରୁକିରି; କେତେବେଳେ କଅଣ ହୋଇଯିବ । ଯାଡ଼କୁ ଜୁଆରେ ପଡ଼ିଥିବା ବେଙ୍ଗ ଉପରକୁ ସମସ୍ତେ ଟେକାଏ ଟେକାଏ ପକାଇବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଆଦିଆର ପୁଲିସ ମିଞ୍ଜାସ କି ସହଜରେ ଯାଏ ! ନିଶକୁ ମୋଡ଼ି ଡାକ ପକାଇ କହି ଦେଉଥାଏ—ଆରେ ଆଦିଆ ଖାଇଥିଲେ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ମଲେ ବି ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା । ସାହିରେ ଏମିତି କେହି କାଉମୁଦନ ନାହିଁ ଯେ କି ମତେ କାବୁ କରିପାରିବ । ସାହିବାଲା ପହିଲେ ତା' ପାଖରେ ରୂଢ଼ା ନାଁ ଧରୁନଥିଲେ । ଯାଡ଼କୁ ରୂଢ଼ା ଉପରେ ରୂଢ଼ାର ବୋଝ ତା' ଉପରେ ଲଦି ହୋଇଗଲା । ସେ ବେଖାତର ଶ୍ରବରେ କହିଲା—ନେହିଁ ଦେଙ୍ଗା, କଅଣ କରୁଛ କର, ଆଇନ ପଏଣ୍ଟ ମତେ ବହୁତ ଜଣା ଅଛି । ମୋର ବହୁତ ପୁଲିସ ସାଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି । ତୁମେ ମୋର କିଛି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତା' ଦେହରେ ହାତ ଲଗେଇଦେବା ଲାଗି ସାହିର କେତେ ଟୋକା ହମହମ ହେଉଥିଲେ । ଅଧିକାରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆକଟକରି କହିଲା—ସେ ସବୁ କାମ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତାକୁ ଘେରି ଏମିତିଶ୍ରବେ କାବୁ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେ ଯେମିତି ମେଁ-ମେଁ ହେଇ ଆମ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ଦେବ ।

ଦୋଳବେଳେ ସାହିଠାକୁର ଅଦିଆ ଦୁଆରେ ଆଗପରି ଓହ୍ଲେଇଲେ ନାହିଁ । ଅଧିକାରୀ ସାଏଁ ସାଏଁ ଶୁଣେଇଦେଲା, ଦୋଳଗୁମା ଏଗାର ଟଙ୍କା ପରୁଣ ପଇସା ନ ଦେଲେ ଠାକୁର ତା'ଘରୁ ଶ୍ରେଣ ଖାଇବେ ନାହିଁ । ବେଶାତିର ଭାବରେ ଆଦିଆ କହିଲା—ଆଜିଯାଏ କେବେହେଲେ ଠାକୁର ହାତ ବଢ଼େଇ ଶ୍ରେଣ ଖାଇବାର ମୁଁ ଦେଖି ନାହିଁ । ନ ଖାଆନ୍ତୁ । ଠାକୁର ସେମିତି ଠିଆ ଠିଆ ଗଲବେଳେ ମୁଁ ଶ୍ରେଣ ଡାଲ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ହଲେଇ ଦେବ । ଆଜେ ସେ ସେମିତି ଖାଉଥିଲେ, ସେମିତି ଖାଇନେବେ । ଅଧିକାରୀ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ଶୁଣାଇଦେଲା— ଆରେ ଠାକୁରଙ୍କ କଟାଳରୁ ତୁ ବଞ୍ଚିପାରିବୁ ନାହିଁ, ଧର୍ମକର୍ମ ଦୁନିଆରୁ ଉଡ଼ିଯାବନ । ଅଳ୍ପଦିନେ ପ୍ରତିଫଳ ପାଇବୁ ।

ଆଦିଆ ଏହିପରି ସାହିବାଲାଙ୍କ ମହିତ ଥେଣାଥେଣିରେ ଜିତାପଟ ମାଇଲା । ସାହିବାଲାଏ ଖାଲ ରକ୍ତଗୁଡ଼ଳ ଚୋବେଇଲେ ।

ଆଦିଆର ମା' ବହୁଦିନ ହେଲା ବାଧୁକରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଦିନେ ଆଦିଆ ଘର ଭିତରୁ କାନ୍ଦଣାର ସେଲ ଉଠିଲା । ସାହିବାଲାଏ ଜାଣିଗଲେ ଆଦିଆର ମା'ର କାଳ ହୋଇଗଲା । ଅଧିକାରୀସହ ସାହିବାଲାଏ ଆନନ୍ଦରେ କୁରୁଳି ଉଠିଲେ । ଅଧିକାରୀ ଗୋଟାଏ ଭୂମିର ହସ ହସି କହିଲା—ଏଇଥର ପୁଅ ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିବ । କଡ଼ାହାନ୍ତି କରି ସାହିର ସବୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ଏତିକିବେଳେ ତା'ଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ହେବ । ସାହିରୁ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନ ନେଲେ ସେ ମଡ଼ା ଉଠେଇବ କିପରି ? ତା' ଘର ସାମନାରେ ଜଣଙ୍କ ପିଣ୍ଡାରେ ଦଣବାର ଜଣ ସାହିବାଲା ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧ ହୋଇ ବସି ଜଗିରହିଲେ । ସେ ଯେପରି, ଦି'ରୁରି ଜଣଙ୍କ ଗୋଡ଼ହାତ ଧରି କାମ ଉଠେଇ ନ ପାରେ ସେଥିଲାଗି ଶାସ୍ତି ନଜର ଦେବାଲାଗି ଜଗୁଆଳମାନଙ୍କୁ କୁହାଗଲା । ଆଦିଆ କାନରେ ଏ କଥାଟା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଫୁଟୁକିଟାଏ ମାରିଦେଇ ମନକୁମନ କହିଲା—ଶହେଟା ଛେଲ କେବେ ବାଘକୁ କାବୁ କଲେଣି ନା କରିବେ । ସେ ପହିଲେ ତା' ପୁଅ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଡାକୁରକୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ମଲା ସାଟିଫିକେଟ୍ଟିଏ ଅଣେଇଲା । ବୁଡ଼ିଟା ତ ବହୁଦିନ ହେଲା ।

ବାଧକରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଦେହ ଝୁଡ଼ିଆଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଓଜନରେ ସେ ପ୍ରାୟ ଦଶ କି ପନ୍ଦର କିଲୋ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଘର ଭିତରେ ବାପ-ପୁଅ ଦୁହେଁ ବୁଢ଼ୀକୁ ମୋଡ଼ିମାଡ଼ି ଗୋଟିଏ ଅଖା ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଲେ । ଆଦିଆ ପୁଅକୁ କହିଲା—ତୁ ଯା କଡ଼ର ଗଳି ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ ଟୁଲି ରିକ୍ସା ଡାକି ଆଣିବୁ । ବସ୍ତାଟାକୁ ସେଥିରେ ଲଦି ବାନ୍ଧିଦେବା । ବାଡ଼ିପଟ ଗଳିବାଟେ ଟୁଲିରେ ଲୁଚିଯିବୁ ନେଇଯାଇ ତୁ ମଣାଣିରେ ଥିବା ବିଜୁଳିନୁଲୁ ଲୋକପାଖରେ ସାଙ୍ଗିଫିକେଟ ଓ ଖଇଁ ଦାଖଲ କରିଦେବୁ । ଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ସବୁକାମ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ବାସ, ଗାଧୋଇପାଧୋଇ ଦାଣ୍ଡେ ଦାଣ୍ଡେ ଚାଲିଆସିବୁ । ଶଲେ ଜଣି ବସିବନ୍ତୁ ବସିଥାଆନ୍ତୁ ।

ଦିନ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ସବୁକାମ ସାରିଦେଇ ଆଦିଆ ଜଗି ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ଘରକୁ ଫେରିଲା । କାହାକୁ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଜଗୁଆଳମାନେ ଭାବିଲେ ବୋଧହୁଏ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଯାଇଥିଲା, ଘରର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କାମ ସରୁସରୁ ଦିନ ଦୁଇଟା ବାଜିଗଲା । ତଥାପି ଘରୁ ମଡ଼ା ନ ବାହାରିବାର ଦେଖି ଜଗୁଆଳମାନେ ଅଥୟ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଶେଷକୁ ଅଧିକାଘ ଆସି ଆଦିଆକୁ ଡାକି କହିଲା—
“ହଇହୋ ଘରୁ ଲୁପଟା ଉଠାଉନା କାହିଁକି? ସାହିର ଲୁପ ନ ଉଠିଲେ କେହି ରେଷେଇବାସ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଏତେବେଳଯାଏ ହାତ ବାନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି । ଭୋକ ଉପାସରେ ସମସ୍ତେ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହେଲେଣି ।”

ଆଦିଆ ଭେଁ କରି କାନ୍ଦିଉଠି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହେଁ-ହେଁ ହୋଇ-ହସିଉଠିଲା । ସମସ୍ତେ ଭାବିଲେ ଆଦିଆ ପାଗଳ ହୋଇଗଲା । ଅଧିକାଘ ତାକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲା—ଏମିତିଆ ବାୟାପରି ହେଲେ ଚଳିବନା ! ମୁଣ୍ଡ ଠିକ ରଖ । ଚାଲ ଚାଲ ଭିତରକୁ ଚାଲ । ଲୁପ କୋଉଠି ଅଛି, ଦେଖାଅ, ଚା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ । ଆଉ ଛ’ ସାତକଣ ଅଧିକାଘ ସାଙ୍ଗରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଆଦିଆ ଆଗେ ଆଗେ ଗଲା । ସମସ୍ତେ ସବୁ ଘର ଖୋଜିଗଲେ । ଲୁପର ନାଁଗର ନାହିଁ ! ସମସ୍ତେ କାଠଭୂତ ପାଲଟିଗଲେ । ଲୁପ ଯାଇଥିଲେ ଦାଣ୍ଡରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ

ଯାଇଥାନ୍ତା । ସମସ୍ତେ ଜଗିଛନ୍ତି । ଏହା ହେଲା କିପରି ? ଅଧିକାଂଶ ବାରମ୍ବାର ଆଦିଆକୁ ପଚାରିଲା—“ହଇହୋ କଥା କଅଣ । ଲୁପ୍ତ କାହିଁ ? ଏ କି ଭେଳିକ ଦେଖିଉଚ ହୋ ?” ବିରସ ବଦନରେ ଆଦିଆ କହିଲା—“ଆମ୍ଭା ଯେତେବେଳେ ଚାଲିଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ କ’ଣ କିଏ ଦେଖେ ? ଆମ୍ଭା ନିଜେ ଉତ୍ସାହ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା’ ଦେହକୁ ଉତ୍ସାହ କରି ଦେଇଛି ।”

କଥାଟି ଠିକ୍ରେଇ ନବାକୁ ଅଧିକାଂଶକୁ ବେଶୀ ଭେରି ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତା’ଘରୁ ବାହାରିଯାଇ କୁହାକୋହି ହେଲେ—ଶଳାଟା ଆମକୁ ଆଜ୍ଞାକରି ପଟାଏ ଦେଲା । ସାରା ସାହିତ୍ୟକୁ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଓପାସ ରଖାଇ ସାରିଲାଣି ।

କେତେଦିନ ଧରି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଏଇ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଲା ।

କିଛି ଦିନ ପରେ ଆଦିଆ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ିତଳେ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ ପୁଅ ଚାଲିଗଲା ଫେରିଯାଇଲା । ସାହିତ୍ୟ ସମସ୍ତେ ହାଉଲି ଖାଇଗଲେ । ଗନ୍ଧିଆ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ହାଉଲି ଖାଇ ଶୁଣିଲା—ବାସଲେନ୍ଦ୍ର ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୋ ଉପରେ କୋପ କଲା ।

ଚତୁରେ ଚତୁରେ

ଚଣାଚଟା ଦାସର ବଡ଼ପୁଅ ଶମ୍ଭୁନାଥ ଯେଉଁଦିନ ବାପା ପାଖକୁ ଯାଇଁ କହିଲା—ବାପା ? ମୁଁ ବ. ଏ. ପାସ୍ କରଛି, ସେଦିନ ତା ବାପା ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଁ ଦୁଇନିଶି ସାଉଁଲେଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ପୁଅକୁ ବଧେଇ ନଦେଇ ସେ ଆଗ ଗଲା ତାର ପଣାପାଲି ସାଙ୍ଗ ତେମେଣା ସାହୁ ପାଖକୁ । ତା ପାଖରେ ବସି ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଇଁ କହିଲା— ଜାଣିଲୁ ତେମା, ଆମ ଶମ୍ଭୁ ଆଜି ବ. ଏ. ପାସ୍ କଲା । ଲାଟସାହେବ କିସ୍‌କଦରରେ ଏ ଖବରଟାକୁ ଜାଣି ନେଇ ତା ପାଖକୁ ଗୋଟାଏ ତେଲଗିରାଫ କରଛନ୍ତି । ପୁଅ ସେ ତେଲଗିରାଫ ମୋ ଆଗରେ ପଡ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେଇଟା ଠିକ୍ କର ମୋର ମନେ ନାହିଁ, ତେବେ ତାର ସାର କଥା ହେଲା—‘ବାବୁ ଶମ୍ଭୁ, ତମେ ବ. ଏ. ପାସ୍ କରୁଥିବା ଶୁଣି ମୁଁ ବଡ଼ ଖୁସି ହୋଇଗଲି । ତୁମେ ଏଠାକୁ ଆସ । ତୁମେ ଯେଉଁ ଚାକିର କହିବ ମୁଁ ତୁମକୁ ସେ ଚାକିର ଦେବି ।’ ଟୋକାଟା ହସହସ ହେଉଥିଲା ଯିବାଲାଗି, ହେଲେ ମୁଁ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲି, କହିଲି ଟିକେ ଅଟକି ଯା । ତେଲଗିରାଫ ପାଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚାଲିଗଲେ ସେ ଭାବିବେ ଏ ଟୋକାଟା ବଡ଼ ଚାକିରବିକଳିଆ ଥିଲା ବୋଧହୁଏ, ଚଠ ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧାଇଁ ଆସିଛି । ତୋ କଥାଟା ସିନା ପିଲାରେ ପିଲାରେ ଉଡ଼ିଯିବ, ହେଲେ ମୋ ଇଚ୍ଛାତ ମହତ କେଉଁଠି ରହିବ । ଲାଟସାହେବ ଏହା ମଧ୍ୟ ଭାବିବେ ଯେ ଚଣାଚଟା ଦାସ ବୋଧହୁଏ ବଡ଼ ବିକଳିଆ ଅଛନ୍ତି । ଏ କଥା ଲାଟସାହେବ ଯେବେ ବଡ଼ବଡ଼ ହାକିମମାନଙ୍କ ଆଗରେ କହିଦେବେ, ତେବେ ମୁଁ କାହା ଆଗରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁ କଣ ଭାବୁଛୁ କହିଲୁ ? ତେମଣା ଦାସ ଖୁସିଟାଏ ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ତୁ ଠିକ୍ କରୁଛୁରେ ଭାଇ, ଠିକ୍ କରୁଛୁ ।” କାଲି ଆମ ଗାଁ ଦେବଘା ଉଖୁଡ଼ାଖାଇକ ପାଖରେ ଚୁଡ଼ାଦଣ୍ଡା, ବସାଦଣ୍ଡା

ପଙ୍ଗତଟାଏ କରିବା । ମୁଁ ବି କିଛି ଆମ୍ଭୁଲ ବେସର କରିଦେବ । ପଙ୍ଗତଟା
ଜମି ଉଠିବ ।

ଚଣାଚଟା ମନେ ମନେ ଭାବିଗଲା ଶୁଣୁରପୁଅଟା ପକା
ତେଲୁ ଅଛି । ଯାହା କିଛି ହଉ ତାର ଉତ୍ତୁଡ଼ାଖାଣିକ ପାଖରେ
ପଙ୍ଗତଟାଏ ଦରକାର । ସେଦିନ ସେ ଉତ୍ତୁଡ଼ାଖାଣିକ ପାଖରେ ଭିନି ଚାରି
ଜଣଙ୍କ ଖୋରାକ ପେଟରେ ପୂରାଇ ଘରେ ଯାଇ ହେଉଡ଼ି ମାରିବ । ମୋର
ଯେ କେତେ ଝରଟ ହେବ ସେତକ କଣ ସେ ଜାଣିବ ! ତା ପରେ ମୁହଁ
ଖୋଲି ସେ କହିଲା—ଆରେ ଉତ୍ତୁଡ଼ାଖାଣିକ ଯୋଗୁଁ ସେ ପାସ୍ କଲକ ?
ମୁଁ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଣିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଦେଲି ; ସେ ବି ଏ ପାସ୍
କରିଗଲା । ଉତ୍ତୁଡ଼ାଖାଣିକୁ ରୁଡ଼ାଘଷା ଦେବି କାହିଁକି ? ବରଂ ତୋ
ଘରେ ଦିନେ ହିନାଥ ମେଳା କରିଦେବା । ତୋ ଘରେ ତ ତୁ ଏକୁଟିଆ,
ମୁଁ ତ ଏକୁଟିଆ ଆସିବି, ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ହିନାଥ
ମେଳାଟା କରିଦେବା । ତୋର କଣ ସେ ପୁଅ ନୁହଁ । ତୁ ରୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ି
ଠିକ୍ କରି ରଖିଥିବୁ, ମୋ ଘରୁ ମୁଁ ନଡ଼ିଆ ନେଇ ଆସିବି । ଆମ
ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଥାଟା ଅଟକି ରହିଯିବ । ପଦାରେ ପ୍ରକଟ ହେଲେ
ଲୋକେ ଥଟ୍ଟା କରିବେ—ପୁଅ ପାସ୍ କରିଛି ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେଉଛି ।
ଉତ୍ତୁଡ଼ାଖାଣିକୁ ମାରଗୁଲି । ତୋର ଘରେ ଦୁଇଜଣିଆ ହିନାଥମେଳା
କରିଦେବା । ତେମେଣା ଦାସ ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସିଯାଇ ଭାବି ଲାଗିଲା—
ଚଣା ତ ଭାରି ଚାଲିଯିବ ଦେଖୁଛି । ମୁଁ ଆଣିବି ରୁଡ଼ା ଓ ଗୁଡ଼ି; ତା'ବାଡ଼ିରେ
ନଡ଼ିଆ ରନ୍ଧି ଅଛି, ଘରେ ନଡ଼ିଆ ଥିବ । ତହିଁରୁ ଫାଳେ ନଡ଼ିଆ ଆଣିବ ।
ମୋର ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ତାର ଦେହ ହଲିବ ନାହିଁ । ହିନାଥଙ୍କ
ପାଖରେ ତା ଧନ୍ୟବାଦଟା ବିନା ସଲମିରେ ଦାଖଲ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ
ସେମିତି କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ । ଶମ୍ଭୁଟା କେତେ କଷ୍ଟରେ ଯୁଠାରୁ ତାହାଠାରୁ
ବନ୍ଧି ମାଗି ଓ ଟିଉସନ କରି ପାଠ ପଢ଼ିଲା । ଯୁ ଅଣ୍ଟାରେ କଣ ଥିଲା ସେ
ଶମ୍ଭୁ ପଡ଼ାରେ ଦି' ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପାରିଥାଆନ୍ତା । ପୁଣି ଗୋଟା କଥା
ଭାବି ସେ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଶକ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ । ପୁଅଟା ପାସ୍ କରିଛି
ଆଜି ନାହିଁ କାଲି ତ ଚାକିରିଟା କରିବ । କେତେ ଝିଅବାଲା ଏଠାକୁ

ଛୁଟିବେ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି କରି ସୁଧ ସହିତ ମୋ ପଇସା ଆଦାୟ କରିନେବି ।

ତାକୁ ବହୁତ ସମୟ ନରୁଉର ହେବା ଦେଖି ଚଣାଚଟା କହିଲା—
ଆରେ କଣ ଭାବୁଛୁ କରେ ? ଉଖୁଡ଼ାଖାଉ ରାଗିବେ ବୋଲି । ଆରେ
ହଟା ହଟା ସେ ଉଖୁଡ଼ାଖାଉକୁ ।

ତେମେଣା ମୁହଁ ଖୋଲିଲା । ସେ କହିଲା, ହଉ ହେଲା
ଯେତେହେଲେ ଶିନାଥ ଠାକୁର ଉଖୁଡ଼ାଖାଉଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ।
ଉଖୁଡ଼ାଖାଉ ରାଗିଗଲେ ଶିନାଥ ଦାବିଦେବେ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ
ଖେଳେଇବା ଦରକାର ନାହିଁ । କାହିଁକି ମିଛରେ ଫାଲୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ
ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା । ତୁ ଶମ୍ଭୁର ବାପା, ମୁଁ ତାର ମଉସା । ଆମେ ଦୁଇଜଣ
ଖୁସିହେଲେ ଦୁନିଆ ଖୁସି । ଶେଷରେ ସେଇଆ ହେଲା ।

ଜୋଇଁ ଶିକାସ୍ଥମାନେ ଶମ୍ଭୁର ପାସ୍ କରିଥିବା ଖବର ଶୁଣି
ଧାଇଁଲେ । ଚଣାଚଟା ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ରୁକିରଟାଏ ହୋଇଗଲେ
ଦରଦାମ୍ପଟା ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ରୁକିଗୁଣ ବଢ଼ିଯିବ । ଅଳପେଇସ କମୁଟା
ପାଇଁ କିଛି ମିଳିବାର ଆଶା ଦିଶୁନାହିଁ । ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ଘାଟତ
ପରିବାରେ ଯାଏ । ସଡ଼ା ପରିବା ଓ ମୂର୍ଖ ପୁଅପାଇଁ କେହି ମୂଲୁଲୁ
କରନ୍ତି ନାହିଁ । କମ୍ଭୁର କସରଟା ଶମ୍ଭୁବାଟେ ଆଦାୟ କରି ନେବାକୁ
ହେବ । ତେଣୁ ଶମ୍ଭୁର ରୁକିରଟା ପାଇବା ନିହାତି ଦରକାର । ଶମ୍ଭୁ ତ
ଜଣେ ହାକିମଙ୍କ ଟିକି ପୁଅକୁ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିଲା । ସେଇଠି ସେ ପାସ୍
କରିବା ପରେ ବହୁତ ଦିନ ଯାଏ ଗୋଟି ଖଟି କରାଣି ରୁକିରଟିଏ ପାଇଲା ।
ତେଣେ ଗାଁରେ ଚଣାଚଟା ହୁଲୁହୁଲୁ ପକାଇଦେଲା—ଲୁଟିଯାହେବଙ୍କ
ପରଓ୍ଵାନା ପାଇ ଶମ୍ଭୁ ରୁକିରରେ ଯାଇଁ ଜଇନ୍ କରିସାରିଲଣି । ଦରମା
ମାସକୁ ଠୋପଟାସ୍ ଦେଉଛନ୍ତି ଟଙ୍କା ।

ଆଡ଼କୁ ଜୋଇଁ ଶିକାସ୍ଥମାନେ ଚଣାଚଟା ଘର ଆଗରେ ଧାଡ଼ି
ବାନ୍ଧିଲେ । ଚଣାଚଟାର ପରମମିତ୍ର ତେମେଣା ଘରେ ମଧ୍ୟ ଥୋକେ ଧାଡ଼ି
ବାନ୍ଧିଲେ । ହେଲେ ପୁଅ ବିକା ଦରଟା ବହୁତ ଚଢ଼ା ଥିବାରୁ ପ୍ରାୟ

ସମସ୍ତେ କିଣି ନପାରି ଫେରିଲେ । ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ବେହୁଆ ପଣରେ ନାକେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିବାରୁ ଚଣା ଓ ଚେମେଣାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନ୍ଦଣା ଚାଲିଲା । ଚେମେଣା—କହିଲୁ ଆରେ ଚଣା, ଆଜିକାଲି ଆବହାଣ୍ଡୁ । ଟାଟିକେ ଦୁସର ରକମର ହୋଇଗଲାଣି । ଯାହା କମ୍ ମିଳୁଛି ସେଥିରେ ତୁ ରାଜି ହୋଇଯା । ଆଜନ ଓ ଧରପଗଡ଼ ଆଜିକାଲି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚାଲିଲାଣି । ଅଳ୍ପ ହେଉ ପଛେ ତୁ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଯା । ନାଗସାପ ଫାଟି କର ଉଠିଲୁ ପରି ଚଣା କହିଲା—ହଲରେ କଣ ତୁ କହୁଛୁ ! ଚେମେଣା ତାକୁ ଆପୁଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲା—ଆରେ ଚାଲିଆଡ଼କୁ ଟିକେ ଚାଲି । ଏମିତି ବାଲିଆ ହେଉଛୁ କାହିଁକି ? ତୋ କମ୍ ପାଇଁ କେହି ତ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ । ତା କସର ଫେରୁ ଉଠାଇବୁ କେମିତି ? ମୋ କଥା ମାନ, ସେତିକି ହେଉଛି ସେତିକିରେ ରାଜି ହୋଇଯା । ସେହିଥିରେ ମୁଁ ସାରାଜୀବ କରିଦେବି । ତୁ କିଛି ଘାଟଣାରେ ପଡ଼ିବୁ ନାହିଁ । କମ୍ ଲାଗି ତ କେହି ତୋ ପାଖରେ କି ମୋ ପାଖରେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧିବେ ନାହିଁ । ବରଂ ତା ପାଇଁ ତୋ ହାତରୁ ବାଟିଆ ବାଜିବ । ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ବରେ କାମଟାକୁ ନେଇଆଣି ଥୋଇଦେବି । ତୁ ଯଦି ଫୁଡ଼ୁରୁ ଫାଡ଼ୁରୁ ହେବୁ ତେବେ ସବୁ ଭଣ୍ଡାର ହୋଇଯିବ । ରାତିରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ବେଳେ ମୁଁ ଯାହା କରିବି ତୁ ସେସବୁ ଜାଣିଲେ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଯିବୁ ।

ନଡ଼ା ହଲେଇ ହଲେଇ ଗୋଟାଏ ଓଲିଆ ଗାଈକୁ ପକଡ଼ିଲା ପରି ଚେମେଣା ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ଜୋଇଁ ଶିକାରୀକୁ ପକଡ଼ିଲା । କଲେ-ବଲେ-କୌଶଳେ ନିଜ ପାଉଁଶାତକ ଆଗ ହାତ କରିନେଲା । ନଡ଼ା ବଡ଼ା ହଲାଇ ହଲାଇ ଶେଷରେ ସେ ଓଲିଆ ଗାଈକୁ ଚଣାର ଖୁଆଡ଼ ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେଲା । ସର୍ବମଙ୍ଗଳ ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି କହି ଓ ନିଜ ପାଉଁଶାରୁ ଅଧେ ହାତରେ ଧରି ଚଣା ଓ ଚେମେଣା ଦିନ ପାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେଲେ । ନିବନ୍ଧର ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ନିର୍ମାଣ ଧରି ଦୁଇ ସମୁଦା ହେବେ ବୋଲି ଶପଥ କରିନେଲେ । ସମୁଦା ଚାଲିଯିବା ପରେ ଚେମେଣା ଚଣାକୁ କହିଲା—ଚୁଟିଲୁ, ମୁଁ ପଟି ମାରିଦେଲି । ଆମ ହାଣ୍ଡି ଭିତକୁ ଦୁଇ ଦିନ ଦିନ ଶୁଖାଇ ନିର୍ମାଣ କରି ରଖିଥିଲି । କାହିଁକି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଅସଲ ନିର୍ମାଣ ଧରି ଆମେ ପାପ କରିଥାଆନ୍ତେ । ଚଣା

ଏହା ଶୁଣି ଖୁସ୍ ହୋଇଗଲା । ଜୋର୍ ଶିକାରୀଟି ଆଗରୁ ଶମ୍ଭୁକୁ ଦେଖିଥିଲା
ଓ ତାର ଚାକର ବସପୁ ଜାଣି ଯାଇଥିଲା । ସେ ବି ଖୁସ୍ ହୋଇ ଫେରିଗଲା ।

ଚଣା ସମୁଦା ଘରେ ବାହାଘରର ଧନ ରୁଲିଲା । ମଙ୍ଗଳପାଳ ଦିନ
ଝିଅକୁ ମଙ୍ଗଳ ସମସ୍ତେ ବରଧାକୁ ପଠାଇଲେ । ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ
ବସିଲା । ବରଧା ଫେରିଲା, ବରର ଦେଖା ନାହିଁ । ସେ ହାତଲିଖାଇ ନିଜେ
ଚଣା ଘରକୁ ଦଉଡ଼ିଲା । ସେଠି ଚଣା ପାଖରେ ବୋବାଳ ଗୁଡ଼ିଲା—ହଇ
ହୋ ସମୁଦା ! ବର ଗଲାନି କାହିଁକି ? ଚଣା ଚେମେଣା ଦୁହେଁ ଗାଲରେ
ହାତ ଦେଇ ବସିଥିଲେ । ଚଣା ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ
ଚେମେଣା ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲାପରି ହୋଇ କହିଲା—ସମୁଦା, ଆମ
ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ର ପଡ଼ିଗଲା । ଶମ୍ଭୁବାବୁ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ନାହିଁ ବୋଲି
ନାସ୍ତିବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁମ ସମ୍ବୁଦୁଣୀଟା ଘରେ ବେହୋସ
ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସମୁଦା ଉତ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା—ଏ କଣ କହୁଛ ?
ଖେଳ ଘର କଥା ପଡ଼ିଛି କି ? ପୁଅକୁ କଣ ଆଗରୁ ପଚାରି ନଥିଲେ କି ?
ମୁଁ ଝିଅ ମଙ୍ଗଳେଇ ଘରେ ବସିଛି, ଏବେ କରେ କଣ ? କେଉଁଠିକୁ
ଏହିକ୍ଷଣି ବର ଗୋଟେଇବାକୁ ଯିବ ? ତୁମ ପୁଅ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ମୋ
ଝିଅକୁ ମାଡ଼ିବାକୁ ମୁଁ ରୁହେଁନା । ସେ ନହେଲା ତ ନାହିଁ, ତୁମେ ଆଉ
ଗୋଟିଏ ବର ଶୀଘ୍ର ଯୋଗାଡ଼ କର । ଏହା କଣ ଆଗରୁ ଜାଣି ନଥିଲା ।
ମୁଁ କିଛି ଶୁଣିବି ନାହିଁ । ଶୀଘ୍ର ମୋ ପାଇଁ ବର ଯୋଗାଡ଼କର । ଚେମେଣା
ଏତିକି ଶୁଣିବାକୁ ଟାକି ରହିଥିଲା । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚଣା ହୋଇପଡ଼ି
କହିଲା—ହଉ ହେଲା ସେଇଆ ହେଉ । ତୁମ ଝିଅ କିଏ ଆମ ଝିଅ କିଏ ?
ତୁମ ଝିଅକୁ ଆମେ କଣ ବାଛନ୍ତି କରାଇ ଦେବୁ, ନା ସେ ତାହା ହେବ
ନାହିଁ । ଶମ୍ଭୁ ଟୋକାଟା ଚାକରରେ ନୁଆ ଜଇନ୍ କରୁଛନ୍ତି, ଅଫିସ
କାମରେ ବହୁତ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛି, ଆସିବାକୁ ଚାହିଁ ପାଞ୍ଚ ଦିନ
ଲାଗିବ । ସେଥିପାଇଁ କିଛି ପରବାପୁ ନାହିଁ । ଚଣାକର ଆଉ ଗୋଟିଏ
ତ ପୁଅ ଅଛି । କେଉଁଠି ଖୋଜିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେ ତ ଘରେ
ଅଛି । ତାକୁହିଁ ଆମେ ପଠେଇ ଦେଉଛୁ । ସେ ଶମ୍ଭୁଠୁ ମାତ୍ର ବର୍ଷେ ସାନ ।
ଝିଅ ଏହି ଘରକୁ ଆସିଥାନ୍ତା । ଏବେ ଏହି ଘରକୁ ଆସିବ । କ’ଣ ଚଣା,
ଆଉ ଡେରି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଚଣା କୁହେଇ କୁହେଇ ହୋଇ

କହିଲୁ—ହଉ ମୁଁ ସେଥିରେ ରାଜି । ହାଉଲି ଖାଇଥିବା ସମୁଦାୟର ରାଜି ଅରାଜି କଥା ଉଠୁଛି କୁଆଡ଼ୁ? ସେ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ବାହାଘର ଦିନ କନ୍ୟା ଖିଅର ବାଆର ଜାମାଯୋଡ଼ି ହୋଇ ବରଯାତ୍ରୀ-ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଶୁଶୁର ଘରଆଡ଼େ ଯାସା କଲୁ ।

କନ୍ୟାକୁ ଚେମେଣୀ ଆଗରୁ ଡିଆର ଦେଇଥିଲା—ଦେଖ୍ କନ୍ୟା, ବାପ ଘରେ ପାଢ଼ାମି କରୁଥିଲୁ ବୋଲି ସେଠି ଯେପରି ତାହାର ସୁରକ୍ଷା କିଛି ନ ଦେଉ । ତୋତେ ଆଗରୁ ଯେମିତି ଶିଖେଇଛି ଶୁଶୁର ଘରେ ଯେପରି ସେମିତିଆ ଶୁଳିଚଳଣ ଦେଖାଇବୁ, ମନରେ ରଖିଥା । ବେଶିଗୁଡ଼ା ଭଡ଼ର ଭଡ଼ର କାହା ସଙ୍ଗରେ ହେବୁ ନାହିଁ । ବଡ଼ବଡ଼ିଆମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରିବାଯାଏ ମୂର୍ଖ ଗୋରା ପାଉଥାଏ । ଖବରଦାର ! ଶୁଶୁର ଘରେ ମୋର ସମସ୍ତ କଥା ଯେପରି ଭୁଲ ନଯାଉ ।

ଦୁଇ ସମୁଦାୟ ମନେ ମନେ ଭାରି ଖୁସ୍ । ହିଅ ବାପା ଅଧା ଯୌତୁକ ଦେଇ ବରଟାଏ ପାଇଗଲା ଏବଂ ପୁଅ ବାପା ଗୋଟିଏ ପତର ପରିବା ପାଇଁ ଅଧା ଦାମ୍ ପାଇଗଲା । ଭଲ ପରିବାଟି ତ ଯେଉଁଦିନ ହେଲେ ଉଚ୍ଚା ଦାମ୍ରେ ବିକ୍ରି ହେବ । ଚେମେଣୀ ବି ଖୁସ୍ । କାରଣ ସେ ହିନାଥ ମେଲାର କସରଟା ଉଠାଇ ଦେଇଛି । ତାର ବି ଆଉ କିଛି ପାଉଣା ମିଳିବାର ଆଶା ଅଛି ।

ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ସତୀ ପ୍ରେରଣ

ଗଣ୍ଡ ଭୈରବ, ଚଣ୍ଡ ଭୈରବ ଓ ଦଣ୍ଡ ଭୈରବ ଦିନେ ରାତିରେ କବାଟକିଲା ମନ୍ତ୍ରଣା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗଣ୍ଡ ରୁପ୍ ରୁପ୍ କରି କହିଲା— ଜାଣିଲୁ ଚଣ୍ଡ, ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଦଦେଇଙ୍କର ରକ୍ତକର୍କଟ ରୋଗ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଆଜି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲି, ସେଠାରେ ଡାକ୍ତରମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ଯେତେ ଯାହା କଲେ ବି ଗୋବ ଦଦେଇ ଖୁବ୍ ହେଲେ ଆଉ ଛଅଟି ମାସ ବଞ୍ଚିବେ, ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ମରବାଟା ନିଶ୍ଚିତ ।

ଦଣ୍ଡ ଚମକିପଡ଼ି କହିଲା—ଏଁ ରକ୍ତ କର୍କଟ ! ସମସ୍ତେ ତ କୁହନ୍ତି ସେ ରୋଗ କୁଆଡ଼େ ଭଲ ହୁଏନାହିଁ । ବଡ଼ ମୁଣ୍ଡିଲ କଥା !

ଚଣ୍ଡ କହିଲା—ହଇହେ ଗଣ୍ଡ ଭାଇ, ସେ ରୋଗଟା ଏମିତି କ’ଣ କରେ । ଉପରକୁ ତ ସେମିତି କିଛି ଜଣାପଡ଼ୁନାହିଁ । ଏଥିରେ କ’ଣ ତାଙ୍କ ରକ୍ତ ଶିରରେ ଟିକି ଟିକି କଙ୍କଡ଼ା ସବୁ ମାଡ଼ିଯାନ୍ତି ? ଏଡ଼େ ଟିକି ଟିକି କଙ୍କଡ଼ା ଦୁନିଆରେ ଅଛନ୍ତି ନା ?

ଗଣ୍ଡ କହିଲା—ଆରେ ଦୁନିଆରେ କ’ଣ ନାହିଁ ? ଗୋଦର ରୋଗରେ ଦଣ୍ଡିପୋକଭଳି ପୋକ ରକ୍ତନାଳୀ ଭିତରେ ଖେଳି ଯାଆନ୍ତି । ସେମିତି ଟିକି ଟିକି କଙ୍କଡ଼ା ରକ୍ତନାଳୀ ଭିତରେ ଖେଳୁଥିବେ ।

ଦଣ୍ଡ କହିଲା—ହଁ, ସେ ଶୁଣୁରପୁଅକୁ ଖେଳ ଲାଗିଛି । ଆମ ମଣିଷକୁ ସେଇଟା କାଲି ହୋଇଛି । ଆଜ୍ଞା ଏ ଟିକି କଙ୍କଡ଼ାକୁ କ’ଣ ମାରବାକୁ କିଛି ଔଷଧ ତଥାର ହୋଇନ ?

ଗଣ୍ଡ ଟିକେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା— ଆରେ ରଖ ମ, ଆମର ସେ ଓଷଦ କଥାରେ କି ଲଭ ! ବରଂ ସେ ଓଷଦ ନ ବାହାରିଲେ ଭଲ । ଆମେ ଯୋଉଥିଲୁ ଏଠି ବସି ବିରୁଦ୍ଧ କରୁଛୁ, ସେ କଥା ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଫାଲତୁ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା ଉଚିତ ନୁହଁ ।

ଦଣ୍ଡ ପଚାରିଲା—ଅସଲ କଥାଟା କ’ଣ ?

ଗଣ୍ଡ ଆରମ୍ଭ କଲା— ଆରେ, ଗୋବ ଦଦେଇଙ୍କର ପିଲାପିଟିକା ତ କିଛି ନାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଏତେଗୁଡ଼ା ସମ୍ପତ୍ତି । ଆମର ଯଦି ଆଗରୁ ସମ୍ପତ୍ତି ବଣ୍ଟନ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ତାହେଲେ ଆମେ ସେ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଆଉ କିଛି କିଛି ପାଇଥାନ୍ତୁ । ସମ୍ପତ୍ତି ବଣ୍ଟନ ତ ଆଗରୁ ସରିଛି । ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଖଲ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋବ ଦଦେଇ ଛଅମାସ ପରେ ମରିଯିବାଟା ନିଶ୍ଚିତ । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ଓଲମୀ ଦେଠେଇ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକାଣୀ ହେବେ । ଓଲମୀ ଦେଠେଇକୁ ଏଠା ଟାଉଟରମାନେ ହାତକରି ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଟି ନେଇଯିବେ ସିନା । ଆମେ ତ ଆଗରୁ ନିଜ କଟୁରିରେ ନିଜ ଗୋଡ଼ ହାଣ୍ଡିକୁ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଳିତକରାଳ କରି ତାଙ୍କର ଏକଦମ୍ ଶଯ୍ୟା ବନଯାଇଛି । ଏପରିକି ସେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏବେ ଆମ ଆଖିଆଗରେ ଦଦେଇଙ୍କର ଅଜସ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି ଖିନଖସି ହୋଇ ବାଏ ବାଏ ଉଡ଼ିଯିବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭକୁଆ ହୋଇ ରୁହିଁ ରହିଥିବୁ । ଏହି ଛଅମାସ ଭିତରେ ଚାଲି ଯେ କୌଣସିମତେ ପେଲିପଣି ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ହୋଇଯିବ । କଲେ-ବଲେ-କୌଣସି ଓଲମୀ ଦେଠେଇକୁ ଖତମ୍ କରିଦେବା । ଦଦେଇ ମରିଯିବା ପରେ ତେଣିକି ଆମେ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଯିବା ।

ଗଣ୍ଡ କହିଉଠିଲା—“ନା ନା, ଏଗୁଡ଼ାକ ଅସମ୍ଭବ କଥା । ଆମେ ସବୁ ଧରପଡ଼ିଯିବାର ଆଶଙ୍କା ଅଛି । ଏପରି ହେଲେ ଆମେ ତିନିହେଁ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯିବା, ହୁଏତ ଫାଣିକାଠ, ନ ହେଲେ ଜୀବନଯାକ ଦଣ୍ଡାପେଲ, ସେ କାମର ନା ଧରନା, ବରଂ ସେ ଯେପରି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ ତା’ର ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ଖୋଜିବା ।”

କଥାଟାକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି ଗଣ୍ଡ କହିଲା, “ଓଲମୀ ଦେଠେଇର କ’ଣ ଅଣେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ସେ ସେ ଆମ୍ବୁଡ଼ା କରିବ ? ତାକୁ ଏ ବାଟରେ ଯିବାକୁ ମତେଇବା ବିଲକୁଲ ଅସମ୍ଭବ । ଦଦେଇ ଅନ୍ତେ ସେ ତ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକାଣୀ ହେବ । ହଉ ପଛେ ବାଞ୍ଛ, ଧନ ଲୋଭରେ କେତେ ଲେଖାଯୋଗା ଧରମ ପୁଅ ପୁରୁଷ ତା’ର ସେବାରେ ଲାଗିଯିବେ । ତା’ ମନ କିଛି ନରମା ନୁହେଁ, ଭାରି ଟାଣ, ସେ କାହିଁକି ଆମ୍ବୁଡ଼ା କରିବାକୁ ଯିବ ? ସେ ଆକାଶ-କଇଁଆ ଚଳିକା-ମାଛର ଆଶା ଗୁଡ଼ି ।”

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଭିନହେଁ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଗଲେ ଓ ଆପଣା ଆପଣା ମୁଣ୍ଡର ଦହକୁ ମଲ୍ଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶେଷରେ ଗଣ୍ଡ ଦହରୁ କିଛି ଲହୁଣି ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ସେ କହିଉଠିଲା—“ପାଇଛି ପାଇଛି ।”

ଅନ୍ୟ ଦୁହେଁ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ପଚାରିଲେ—“କ’ଣ ପାଇଛି କହିଲୁ?”

ସେ କହିଲା—“ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ପଛା ପାଇଛି । ଓଲମୀ ଦେଠେଇକୁ ଇଆଡୁ ପାଠ ଶିଖେଇ ପଡ଼େଇ ଦଦେଇଙ୍କ ଶବ ସାଙ୍ଗରେ ତାକୁ ସଖା ହୋଇଯିବା ପାଇଁ ରାଜି କରେଇଦେବା ।”

ଦଣ୍ଡ କହିଲା—“ତାକୁ ଏଥିରେ ରାଜି କରାଇବା କ’ଣ ସହଜ କଥା ?”

ଗଣ୍ଡ କହିଲା—“ତା’ ନାଁ ବି ଓଲମୀ, ଆଉ ସେ ସତକୁସତ ବି ଓଲମୀ । ଆଉ ବି ପୁଜାପୂଜି ଧର୍ମକର୍ମ ଉପରେ ତା’ର ଭାରି ମନଥାଏ । ତା’ ସ୍ବାମୀର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସେ ବାରମାସରେ ତେର ବ୍ରତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।”

କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଗଲା । ଟିକନିଖି ଯୋଜନାରେ ପ୍ରାୟ ମାସେ ବିତିଗଲା ।

ଅଧାରତ ଭାବରେ ଭିନିଜଣକର ସେବା ଶୁଣିଷାରେ ଉଭୟ ଦଦେଇ ଓ ଦେଠେଇ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । ଭିନଙ୍କ ପ୍ରତି

ସେମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଫେରଆସି ଦୂର୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଗଲା । ଠାକୁରଘରେ ଚଣ୍ଡ ନିତି ପୁରଣ ପାଠ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବିରାଡ଼ କପାଳକୁ ଶିକା ଛୁଡ଼ିଲାପରି ଡାକ୍ରରଙ୍କ ଉପଦେଶରେ ଦଦେଇ ଡାକ୍ରରଖାନାରେ ରହିଲେ । ସେଠି ଚଣ୍ଡ ଓ ଦଣ୍ଡ ଦିନରାତି ତାଙ୍କୁ ଖଟିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଚଣ୍ଡ ଘରେ ରହି ଦେଠେଇ ପଖରେ ପୁରଣ ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ସେ ଖାଲି ପୁରଣ ପଢ଼ୁ ନଥାଏ, ଦେଠେଇକୁ ତାହା ଭଲଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଉଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସେ, ମାଙ୍କଡ଼ ଗଛକୁ ଗଛ ଡେଇଁଲାପରି ଏ ପୁରଣରୁ ସେ ପୁରଣକୁ ଡେଇଁ ପଢ଼ୁଥାଏ । ଏହିପରି ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଯାଇ ସେ ସଙ୍ଗପୁରଣ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସଙ୍ଗର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବିଷୟରେ ସେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ଜଣେ ସଙ୍ଗ ଦୁନିଆରେ ସବୁ କିଛି କରିପାରେ । ଅନସୂୟା ବୋଲି ଜଣେ ସଙ୍ଗ ଥିଲେ ଯେ ସେ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥକୁ ଅଟକାଇ ଦେଇଥିଲେ, ଦିନେ ନୁହେଁ, ଦି' ଦିନ ନୁହେଁ ଏକାବେଳେକେ ସାତ ଦିନ ଅଟକାଇ ଦେଲେ । ଏମିତିଆ କରୁନତି କେହି କେବେ ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି । ସାବଣୀ ଥିଲେ ଯେ ସେ ଯମଦେବତାଙ୍କୁ ଖଡ଼ିକାମୁଠାରେ ବାଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ ଚଢ଼ିଦେଇଥିଲେ । ସ୍ୱାମୀ ମରିଗଲେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱାମୀର ଜୁଇରେ ଯାଇ ବସିଯାଏ ତାକୁ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦୂତମାନେ ଅଦୃଶ୍ୟ ରଥରେ ବସାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଖରେ ହାଜର କରାଇ ଦିଅନ୍ତି । ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୁହେଁ ତାକୁ ଆର୍ତ୍ତସା ଆର୍ତ୍ତସି କରି ପାଖରେ ବସାନ୍ତି, ଅମୃତ ପିଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ଓ ନିଜର ଝିଅପରି ତାକୁ ପାଳନ୍ତି । ଅତି ଅସୁସ୍ଥରେ ସେ ସେଠି ଦିନ କଟାଏ ଏବଂ ପଛେ ପଛେ ତା ସ୍ୱାମୀକୁ ନେଇ ଘରକୁଇଁ କରି ରଖନ୍ତି । ସେଠି ଦୁହେଁ ଏତେ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ ରହନ୍ତି ଯେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟର କୌଣସି ସୁଖ ତା ସହିତ ସମାନ ହେବନାହିଁ ।

ଓଲମ୍ପୀ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହର ସହ ପଚାରିଲା—“ସ୍ୱାମୀ ସିନା ମରିଯାଇ ଥାଏ ଯେ ଜୁଇରେ ଗୋଟାୟୁଆ ଜଳିଯାଏ, ତାକୁ କିଛି କଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଜୀଅନ୍ତା ଭଲ ଟା ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ିହୋଇ ଗଲାବେଳେ ଭାରି କଷ୍ଟ ପାଇବ !”

ଚଣ୍ଡ ବଳବଳେଇଲା—“ବଳକୁଲ ନୁହେଁ, ବଳକୁଲ ନୁହେଁ ।
 ସେ ସଙ୍ଗ, ତାକୁ କଷ୍ଟ ଲାଗିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ରାମାୟଣରୁ ଶୁଣିନା—ସୀତା
 କେମିତି ନିଆଁରେ ପଶିଲେ ? ହୁତୁହୁତୁ ଜଳୁଥିବା ନିଆଁ ଭିତରେ
 ସେ ବସି ହସୁଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ୀର ଗୋଟିଏ ସୁତାରେ ବି ନିଆଁ
 ଧରିଲା ନାହିଁ । ସେ ସେହିପରି ହସିହସି ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆସିଥିବା ରଥରେ
 ବସି ରୁଲିଯାଇଥାଆନ୍ତେ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେଠି ଠିଆ
 ହୋଇଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ସୀତା ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ନାହିଁ ।
 ରଥର ସାରଥିକୁ ଫେରିଯିବାକୁ କହିଲେ । ସେଇଥିରୁ ତ ସାବୁତ ହେଲା
 ଯେ ନିଆଁ ସଙ୍ଗ-ସ୍ତ୍ରୀର କିଛି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ମଙ୍ଗମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା
 ବିଷୟରେ ଶୁଭମତ ଗୋଟିଏ ହାତଲେଖା ପୋଥି ଅଛି । ଅଧ୍ୟାପକ
 ରତ୍ନାକର ସାହୁ ସେ ପୋଥି ନକଲ କରି ଗୋଟିଏ ଖାତାରେ ରଖିଛନ୍ତି ।
 ମୁଁ କାଲି ଆଣି ତୁମକୁ ପଢ଼ି ଶୁଣେଇଦେବି ।

ତହିଁ ଆରଦିନ ଚଣ୍ଡ ସଙ୍ଗପୁରାଣ ପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା—

ପାବଣୀ ଦିନେ ହର୍ଷଭରେ ।	ବସିଣ ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ॥
କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କହ ମୋତେ ।	ସଙ୍ଗଙ୍କ କଥା ଅଛି ଯେତେ ॥
ଶିବ ହୋଇଲେ ହସ ହସ ।	ବୋଇଲେ ସ୍ତ୍ରୀର ହୋଇ ବସ ॥
ଯେଉଁ ଭରିଲା ସଙ୍ଗ ହୁଏ ।	ଜଗତେ ସେହି ପୂଜାପାଏ ॥
ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଦେବଦେବୀ ।	ସଙ୍ଗକୁ ସବେ ଥାନ୍ତି ସେବୀ ॥
ଏକ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ମଲା ।	ତା ଶବ ଶମଶାନେ ଗଲା ॥
ବହୁ ସମ୍ପତ୍ତି ତାର ଥିଲା ।	ଭାରିଯା ତାକୁ ଉପେକ୍ଷିଲା ॥
ଶବ ସହିତ ଗଲା ଚାଲି ।	ନିର୍ଭୟେ ସଙ୍ଗ ହେବ ବୋଲି ॥
ଜୁଇ ଉପରେ ଶବ ଥିଲା ।	ଅନଳ ପ୍ରବଳ ହୋଇଲା ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସୁମରଣା କଲା ।	ଚିତାର ମଧ୍ୟେ ପଶିଗଲା ॥
ବିଷ୍ଣୁ ତା ଡାକକୁ ଶୁଣିଲେ ।	ତକ୍ଷଣେ ରଥ ପେଶିଦେଲେ ॥
ରଚିଲେ ବିଷ୍ଣୁ ତହୁଁ ମାୟା ।	ଅନଳ ନ ଦହିଲା କାୟା ॥

ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଦୂତେ ନେଇଗଲେ ।
 କିଛି ହିଁ କଷ୍ଟ ନ ପାଇଲେ ।
 ଲେକଙ୍କୁ ତାହା ନ ଦିଶିଲା ।
 ସ୍ବାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁପୁରେ ଗଲେ ।
 ଦିନେ ଉଭୟେ ଚଳିଗଲେ ।
 କହିଲେ ଦୁହେଁ କରଯୋଡ଼ି ।
 ବହୁତ ସମ୍ପତ୍ତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ।
 ସେଠାରେ ଟାଉଟର ଦଳ ।
 ସେଟଳମେଣ୍ଡ ଅଫିସରେ ।
 ତାହାଙ୍କ ନାମେ କରିନେବେ ।
 ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଶେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯାଇ ।
 ସଜା ସମ୍ପତ୍ତି ହୁଏ ଜୁର ।
 ବିଷ୍ଣୁ ସମସ୍ତ ଶୁଣିଗଲେ ।
 ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମାୟା ଅଗୋଚର ।
 ସଜାର ସମ୍ପତ୍ତି ମାନିଲେ ।
 ନିମକସଜା ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ ।
 କ୍ଷେତରୁ ଶସ୍ୟ ମାଛ ଫଳ ।
 ସେସବୁ ରଥେ ବୋହିନେଲେ ।

ରଥରେ ନେଇ ବସାଇଲେ ॥
 ରଥରେ ଆଗମେ ବସିଲେ ॥
 ସବେ ଭାବିଲେ ପୋଡ଼ିଗଲା ॥
 ସେଠାରେ ଖୁସିରେ ରହିଲେ ॥
 ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଗୁମୁରେ ମିଳିଲେ ॥
 ଆମ୍ଭର ହଂସା ଯାଏ ଉଡ଼ି ॥
 ଗୁଡ଼ିଶ ଆସିବୁ ଏଠାରେ ॥
 ଅଛନ୍ତି ବହୁତ ପ୍ରବଳ ॥
 ତୋଷିବେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ ॥
 ତା'ର ଉପାୟ କର ତୁମ୍ଭେ ॥
 କହିଲେ ଏମନ୍ତ ବୁଝାଇ ॥
 ତାହାକୁ ରକ୍ଷା ଏବେ କର ॥
 ଦୂତଙ୍କୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ପଠାଇଲେ ॥
 ହାକିମମାନେ କିବା ଛୁର ॥
 ଦୂତଙ୍କୁ ରିପିଭର କଲେ ॥
 ଆଦାୟ କଲେ ନାନାମତେ ॥
 ସମସ୍ତ କରିଲେକ ଠୁଳ ॥
 ସଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଥୋଇଲେ ॥

ମାସ ମାସ ଧରି ପ୍ରତିଦିନ ଏହିପରି ଭାବରେ ସଜାପୁରଣ ପଡ଼ା
 ଚାଲିଲା । ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ସେହିସବୁ ସଜା ମନ୍ଦର ତିଆରି ହୋଇଛି ସେଇଠି
 ବିଷ୍ଣୁଦୂତମାନେ ଆସି ରହନ୍ତି । ସଜା ଗୁଡ଼ିଯାଇଥିବା ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ଓ
 ସମ୍ପତ୍ତିବାଡ଼ିର ଦେଖାଚାହିଁ କରନ୍ତି ।

ଏମିତି ସଜା ପୁରଣ ପଡ଼ିଉ ପଡ଼ିଉ ଦିନେ ଭୋରରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ
 ଆଁ କରି ସେଇ ବାଟେ ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଗଣ୍ଡ, ଚଣ୍ଡ, ଦଣ୍ଡ,

ତନୁହେଁ ଓଲମୀକୁ ସଙ୍ଗା ହେବା ଲାଗି କହିଲେ ଓ ତାକୁ ନୂଆ ଶାଢ଼ୀ, ସମସ୍ତ ଅଳଙ୍କାର, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ଲଗାଇ ଫୁଲମାଳଟାଏ ପକେଇ ଦେଲେ । ଏମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛାତିରେ ସେ ସଙ୍ଗା ହେବ ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲା । ତହୁଁ ଖୋଲ କରତାଳ ଓ ହରି ଧ୍ବନିରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳଟା କମି ଉଠିଲା । ଘରଦ୍ବାର ଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଶୁଣାନଯାଏ ଲମ୍ବିଗଲେ । ଗଣ୍ଡ ଓ ଚଣ୍ଡକୁ ଓଲମୀ ରୁପ୍ ନୁପ୍ କରି କହିଲା—ତମେ ହ’ଜଣ ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ରହିବ । ମୋତେ କାଲେ ଡର ମାଡ଼ିବ ! ସେମାନେ କହିଲେ—କିଛି ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ, ଆମେ ତୁମ ପାଖେ ପାଖେ ଲାଗି ରହିବୁ । ଘରକାର ପଡ଼ିଲେ ଆମେ ଦୁହେଁ ବି ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଜୁଇରେ ବସିଯିବୁ, ଦେଖିବ ନାହିଁକି ?

ଏଣେ ଦଣ୍ଡ ଉଣ୍ଡାଉଣ୍ଡି କରିବା ଲାଗି ଘରେ ରହିଲା । ମହା ସମାବେଶରେ ସଙ୍ଗା ସହ ଶବ୍ଦ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଶୁଣାନ ଆଡ଼େ ଚାଲିଲା । ତିର୍ତ୍ତମାନେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତ ହୋଇ ଓଲମୀର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ତା’ ପାଦଧୂଳି ନେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷାଘାତ ଭୋଗୁଥିବା ତିର୍ତ୍ତ ଆସି ନିପାରିବାରୁ ସଙ୍ଗା ପାଦଧୂଳି ନେବାଲାଗି ତା’ ସ୍ବାମୀକୁ ବହୁତ ଆକଟ କରି କହିଥିଲା । ଶୁଣାନରେ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ପରି ହରିବୋଲ ଧ୍ବନି ପଡୁଥାଏ । ସବୁ କର୍ମକର୍ମାଣି ପରେ ଶବ୍ଦକୁ ଜୁଇ ଉପରେ ଥୁଆଗଲା ଓ ତଳେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରଗଲା । ଓଲମୀ ଜକଟିମକଟି ଗଣ୍ଡ ଓ ଚଣ୍ଡକୁ ଧରିଥାଏ । ସେ ପଚାରିଲା—ରଥ ଆସିଲାଣି କି ନା ରୁହିଁଲା ! ସେମାନେ କହିଲେ—ତୁମେ ବସ ହେଇ ଆସିଲାଣି ପରା । ତୁମେ ଯାଇ ଶବ୍ଦ ପାଖରେ ବସିଯାଅ । ଓଲମୀ ଶେଷରେ ଯାଇ ଶବ୍ଦ ପାଖରେ ବସିଲା କିନ୍ତୁ ଚଣ୍ଡର ହାତକୁ ଗୁଡୁନଥାଏ । ଏତେ ଜୋରରେ ଖୋଲ କରତାଳ ପିଟା ହେଉଥାଏ ଯେ ସେଥିରୁ କେତେକ ତୋଲି ପାଟି ଫୁଟିଗଲା । କାହାର କଥା କାହାକୁ ଶୁଣୁ ନଥାଏ । ଓଲମୀ ପିଚୁକୁ ନିଆଁ ତାଉଟା ବେଶୀ ବେଶୀ କାଟିଲା । ସେ ଚଣ୍ଡ ହାତକୁ ଟାଣି ଧରି କହିଲା—ତୋର ବିଶ୍ବାସ ହେଉନି ପରା, ଆସିଲୁ ଏଠି ବସିଲୁ, ବଳେ ଜାଣିଯିବୁ । ସୀତାଙ୍କୁ ତାତ କାଟୁ ନଥିଲା, ଓହୋ ଓହୋ ମୋ ପିଚୁରୁ ପାଲେ ସିଝିଗଲାଣି । ରଥ ବୋଧହୁଏ ଆସିନାହିଁ ନା କଅଣ ।

ଚଣ୍ଡର ହାତ ଧରି ଟାଣିଲାରୁ ସେ ବିଚରା ଛଟପଟ ହେଲା । ଓଲମ୍ପୀ
ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ନପାରି ଜୁଇରୁ ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଲା । ଚଣ୍ଡ ବିଗ୍ରହ
ହୋଇପଡ଼ି ଶୁବଲା - ଗଲା ଗଲା, ସବୁ ମାଟି ହେଇଗଲା । ଶକ୍ତି ସଂଚୟ
କରି ସେ ଓଲମ୍ପୀକୁ ଜୁଇ ଉପରେ ପୁଣି ଥୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।
ଚଣ୍ଡ କି ତାକୁ ପାରେ । ଦୁହେଁ ଖାଲି ଟଣାଟଣି ହେଲେ ।

ଏତିକିବେଳେ ଦୂରରୁ ହୁଇସିଲ ଓ ଫାକା ବନ୍ଧୁକ ଆବାଜ କରି
ପୁଲିସ ଦଳ ଖେପି ଆସିଲେ ।

ଓଲମ୍ପୀର ସ୍ୱର୍ଗଧାମ ଯିବା ନୋହୁଲା; ହେଲେ ଗଣ୍ଡ, ଚଣ୍ଡ, ଦଣ୍ଡ
ତନିହେଁ ଦଶବର୍ଷ ଯାଏ ଜେଲଧାମରେ ଘଣ୍ଟା ପେଲିବା ପାଇଁ ଚାଲିଗଲେ ।

ସତ ମନ୍ଦିର

ପ୍ରମିଳା ଦେବାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାଧୀନ ସ୍ୱାମୀ ଖାଇବା ପିଇବା ଏକାବେଳକେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରା ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ସେ ଏକାବେଳକେ କଣ୍ଠାପରି ହୋଇଗଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରମିଳା ବହୁତ ଦିନ ଧରି ଅଚିହ୍ନା ରୋଗରେ ଆହାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯାହାହେଉ ତାଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ତେଜ୍ ଯେ, ସେ ଏକାନ୍ତ ପତ୍ନୀ-ଗତପ୍ରାଣ ଉଷାରଞ୍ଜନ ଦାସକୁ ବାହା ହୋଇଥିଲେ । ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଆନୁରୋଧ ଦେଖି ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକେ ଈର୍ଷାନୁତା ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ସବଦା ପ୍ରମିଳାଙ୍କୁ ଏପରି ସ୍ୱାମୀ ପାଇଥିବାରୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହୁଥିଲେ ।

ବିଧାତାଙ୍କ ହାତ—କିଏ କ'ଣ କରିବ ! ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଛଅ ମାସ ହେବ ପ୍ରମିଳା ଅଚିହ୍ନା ରୋଗରେ ଆହାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ, ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କାର ଔଷଧ ନଈ ସୁଅରେ ଭସିଗଲା । ଟିକେ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଉଷା ଅଖିଆ ଅପିଆ ତାଙ୍କର ସେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ବାବର ହୁମାୟୁନ୍‌ଙ୍କ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଗି ତାଙ୍କ ଚାରିପଟେ ବୁଲି ପୁଅଙ୍କ ଆରୋଗ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଆଜ୍ଞାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲଭଳି ସେ ରହିଯାଏ ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ବୁଲି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାନ୍ତି—“ହେ ଭଗବାନ । ମୋ ଜୀବନଟାକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ଦେଇଦିଅ, ସେ ସୁସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ପଛେ ରୁଲିଯାଏ । ମୋର ଟିକା ହେଲେ ଆପଣ ନାହିଁ ।” ଏହିପରି ତାଙ୍କ ଚାରିପଟେ ବୁଲି ପ୍ରାର୍ଥନା ପରେ ସେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଗୋଡ଼କୁ କୋଳରେ ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଉଁସୁଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ତାଙ୍କ ପାଦକୁ ଧରି ରାନ୍ଧିରେ ବସି ବସି କିଛି ସମୟ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ । ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ବୋହି ତାଙ୍କ ଲୁଗାପଟା ଭିଜି ଉଠିଲା । କେତେ ଲୁହ

ବୋହୂଯାଉଥାଏ ଯେ, ଶରୀରର ଜଳୀୟ ଅଂଶ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ସେ ବାରମ୍ବାର ପାଣି ପିଉଥାଆନ୍ତି ।

ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନେ ଉଷାକୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ସେ କିଛି ଶୁଣୁନାନ୍ତି । ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ କରି ତାକୁ ଟିକେ ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇ ଦେଲେ ସେ ଟିକେ ମାସ ଖାଇ ବାକିତକ ଥୁ'ଥୁ' କରି କାଢ଼ି ପକାଉଥାନ୍ତି । ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନେ ଚିକିତ୍ସାରେ କିଛି ନ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷୀ ବରକୋଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର କୋଷ୍ଠୀ ଦେଖାଇଲେ । ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ଜାତକ ବହୁତ ଗଣନା କରି କହିଲେ—“ପ୍ରମିଳା ଦେବୀଙ୍କ ଗ୍ରହଚକ୍ରର ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନରେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଆକ୍ରମଣ ବାଲି ଭିତରେ ପୋତି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଆଉ ସେଠାରୁ ଉଠିପାରୁ ନଥିଲେ । ସେ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନରେ ରହିଯାଇ ଥିବାରୁ ଉଷାଙ୍କର ଏସର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ହୋଇନାହିଁ । ହେଲେ ଆଉ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଗୋଡ଼ ବାଲିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିବ, କାରଣ ବୃହସ୍ପତି ନିଜେ ହାତରେ ବାଲି ଆଉଡ଼େଇନ୍ତି । ସେ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନରୁ ଯଦି ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି ଉଷାଙ୍କର ବିଧବ ଯୋଗ ଅବଶ୍ୟମ୍ବାସ । ପ୍ରମିଳାକୁ କୌଣସି ଔଷଧ ଆଉ ଅଟକାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସ୍ୱର୍ଗାଗ୍ରେଷ୍ଠ କରିବେ ।” ସମସ୍ତେ ଏ ଖବର ଉଷାଙ୍କଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ଗୁରୁଗଣୀର କଥା ପେଟ ଭିତରେ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଉଷାଙ୍କ ଆଗରେ ଏତକ ରୁପ୍ ରୁପ୍ କରି କହିଦେଲା । ଉଷା ଭୋ' କରି ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ବାଡ଼େଇ ଦେଲେ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟେ ଆବୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଧାଇଁଯାଇ ତାକୁ ଅଟକାଇଦେଲେ । ନହେଲେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଛତୁ ହୋଇ-ଯାଇ ଦହି ବାହାରି ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ପରିବାରର ସବୁ ମାଇପେ ଉଷାକୁ ଜଗି ରହିଲେ । ଏତେ ଜଗିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଉଷାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପ୍ରତିଦିନ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ନୂଆ ଆବୁର ଆବରଣ ହେଉଥାଏ । ସେ ଖାଲି ମୁଣ୍ଡକୋଡ଼ ହୋଇ ବୋବାଳ ଗୁଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି—“ହେ ଭଗବାନ ! ପ୍ରମିଳା ଦେବୀ ଆଉ ଆଉ ମୋତେ କିପରି ନେଇଯାଅ, ମୁଁ ବିଧବ ହୋଇ ବଞ୍ଚି ରହିପାରିବି ନାହିଁ ।”

ଦିନେ ଉବଡ଼ିବ ଗୁଳିରାଣୀ ଉଷାଙ୍କ ପେଡ଼ି ଭିତରୁ କନିଅର ମଞ୍ଜି ଆବିଷ୍କାର କଲ । ପରିବାର ସାରା ହତୁବଡ଼େଇ ଗଲେ ଉଷାଙ୍କୁ ବୁଝେଇବା ଲାଗି—ଛୁଃ, ଏମିତି କରନ୍ତୁ । ପ୍ରମିଳା ବଞ୍ଚିଛି, ସେ ବଞ୍ଚି ଆଉଁଆଉଁ ତୁମେ କନିଅର ମଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ି ପକେଇ ଖାଇବ ବୋଲି ବସିଛ । ଏଇଟା ମହାପାପ । ଗୌରୀଅଣୀ ନର୍କରେ ଥାନ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଯଦି ସତକୁସତ ପ୍ରମିଳା ଗୁଲି-ଯାଆନ୍ତି ତେବେ ତୁମେ ପଛେ ‘ସତ’ ହୋଇଯିବ, ସିଧାସଳଖ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗୁଲିଯିବ । ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଗଲେ ଅନେକ ସ୍ୱାମୀ ‘ସତ’ ହେବା କଥା ପୂର୍ବରୁ ଆମ ଦେଶରେ ବହୁତ ନଜିର ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ବହୁତ ସତ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ଗଢ଼ା ହୋଇଅଛି । ସେଠି ଶୁଦ୍ଧମତ ପୂଜା କାର୍ତ୍ତନ ଲାଗି-ରହିଛି । ଏପରି ସୌଭାଗ୍ୟ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ତୁମେ କନିଅରମଞ୍ଜି-ଗୁଡ଼ି ଖାଇବାକୁ ବସିଛ—ଛୁ, ଛୁ, ଲୋକେ ଯଦି ଶୁଣିବେ ସେ ତୁମେ ମୃତା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଜୁଇରେ ‘ସତ’ ହେବାକୁ ଯାଉଛ, ତେବେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଖୋଲକର୍ତ୍ତାଳ ବଜାଇ ତୁମର ଜୟଗାନ କରିବେ । ଏମିତିଆ ଗୌରବ ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ମିଳେ । କନିଅର ମଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ି କଥା ମନରୁ ପୋଛିଦିଅ । ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇଦେବା, କୁଅକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବା, କନିଅର ମଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ି ଖାଇବା ଆଦି କାମ କଲେ ଏ ପବିତ୍ର ବଂଶରେ ଗୋଟେ ଅପବାଦର କାଳ୍ପନା ଘୋଟିଯିବ । ଲୋକେ ଆମ ଘର ଆଗ ଦେଇ ଯିବାକୁ ଘୃଣା ବୋଧ କରିବେ । ଆମର ପୁଅମାନଙ୍କୁ କେହି ଝିଅ ଦେବେ ନାହିଁ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଥା ମନରୁ ପୋଛିଦିଅ, ଯଦି ବିଧବ ହୋଇ ବଞ୍ଚିରହି ନ ପାରିବ ତେବେ ‘ସତ’ ହେବାକୁ ମନରେ ଇଆଡୁ ଟାଣି ବାନ୍ଧ ।

ସାହିପଡ଼ିଶାର ବହୁ ମାଲପେ ଉଷା ପାଖରେ ଆସି ଜମା ହେଲେ । ମହା ପୁରୁଷମାନଙ୍କରୁ, ‘ସତ’ ହେଲେ ସ୍ୱୟଂ ବିଷ୍ଣୁ କିପରି ତାକୁ ଟେକିନେଇ ଯାଇ କୋଳରେ ବସାନ୍ତି, ତାହାର ନଜିର ସବୁ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜଣେ କହିଲେ, ଯେଉଁ ବଂଶରେ ଜଣେ ‘ସତ’ ହୁଏ ତାହାର ଚଉଦ ପୁରୁଷ ଆଗର ଓ ପଛର ସବୁ ପାପୀମାନେ ପାପମୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସବାସ କରନ୍ତି । ସେ ବଂଶରେ ପାପ ମୋଟେ ପଣି ପାରେନି ।

ଏହିପରି ପ୍ରଗଣ୍ଡ ପାଦୁଆ ପ୍ରଭୃତରେ ଉଷା ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଖନଖନ ହୋଇ ବାହାରିପଡ଼ିଲା ମୁଁ, ମୁଁ, ମୁଁ,

ମୁଁ, ସ, ସ, ସ, ସ, ତ, ତ, ତ, ତ ହେବ । କାଳେ ଏଇ ଇଚ୍ଛାଟା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯିବ, ସେଥିଲାଗି ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ମାଇପେ ରିଲେ ଅନଗନ ପରି ସେଠାରେ ଧାରଣା ଦେଲେ ଏବଂ ‘ସତ’ ହେବାର ପୁଣ୍ୟ ଫଳ ବିଷୟରେ ଅନବରତ ବକ୍ତୃତା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତେଣେ ପଦାରେ ରାସ୍ତା ହୋଇଗଲା ଯେ ଉଷା ‘ସତ’ ହେବାଲାଗି ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ଖବରଟି ରାଜ୍ୟସାର ଦାବାନଳ ପରି ଖେଳିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଉଷାଙ୍କର ଗୁହ୍ୟକୁ ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ଏବଂ ଉଷା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ କୋଳରେ ବସିବା ଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବିଲେ । ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କ ପ୍ରାଦୟୁକ୍ତ ନେବାଲାଗି ଯେମିତି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ, ସେହିପରି ଉଷାଙ୍କ ପ୍ରାଦୟୁକ୍ତ ନେବାଲାଗି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଠେଲଠେଲ ଲାଗିଗଲା । ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳର ଲୋକେ ଝାଞ୍ଜି-ମୃଦଙ୍ଗ ବଜାଇ ସତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଶୁଶାନଯାଏ ଯିବାଲାଗି ସଜବାଜ ହେଲେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଖୋଳ ଫୁଟି ଯାଇଥିଲା ସେମାନେ ତାହାର ଭୁରନ୍ତ ମରମତି କରି ନୂଆ ଚମଡ଼ା ଚକାଇଦେଲେ । ଝାଞ୍ଜି, ଗିନି ଓ ଦଣ୍ଡରେ ନୂଆ ଡୋରସବୁ ଲଗାଇ ଦିଆଗଲା । ସମସ୍ତେ ଅତି ଉତ୍ସାହର ସହିତ ପ୍ରମିଳାର ମୃତ୍ୟୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲେ । ଦୁଇଦିନ ପରେ ସକାଳ ଛଅଟାରେ କିଛି ସମୟ ଦଡ଼ଦଡ଼ ହେବାପରେ ପ୍ରମିଳା ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଗଲେ । “ଆଲୋ ମୋତେ କଅଣ କଲୁଲେ” ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ ଚିତ୍କାର କରି ଉଷା ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଗଲେ । ଉତ୍ତାର ବାପା ଏହି ସମୟଟି ପାଇଁ ସପ୍ତାହ ସପ୍ତାହ ଧରି ରୁହଁରହିଥିଲେ । ଶବ-ଶୋଭାଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଜନସଂସେ ଆଗରୁ ସଜ୍ଜିତ କରିସାରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବଂଶରେ ଯେ ଜଣେ ‘ସତ’ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ଏହି ଭାବନାରେ ସେ ପରମ ଗୌରବ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କର ଆସନ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ଯେ ଉଚ୍ଚରେ, ଏହା ତାଙ୍କୁ ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶିଲା । ଦଣ୍ଡା କେଇଟାରେ ସବୁକିଛି ସଜଲ୍ ହୋଇଗଲା, ଶହ ଶହ ଖୋଳ କର୍ତ୍ତାଳିଆ ସେଠାରେ ଆସି ଭଡ଼ ଜମାଇ ଦେଲେ । ସୁସଜ୍ଜିତ କୋକେଇରେ ପ୍ରମିଳାଙ୍କୁ ଶୁଆଇ ଦିଆଗଲା । ଉଷାଙ୍କୁ ଗାଧୋଇ ଦିଆଯାଇ ନୂଆ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧାଇ ଫୁଲମାଳରେ ସୁଶୋଭିତ କରାଗଲା ଓ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ଦିଆଗଲା ।

ଶବାଧାର ଉଠିବାମାତ୍ରେ ଶହ ଶହ ଘଣ୍ଟା, ମର୍ଦ୍ଦଳ, ଖୋଲ, କର୍ତ୍ତାଳ ବାଜିଉଠି କାନ ଅତଡ଼ା ପକାଇଦେଲା । “ସତବାବା କି ଜୟ” ଧ୍ବନି ଆକାଶ କମ୍ପାଇ ଦେଲା । କାଳେ ଉଷାଙ୍କର ଶେଷ ସମୟରେ ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ସେ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇବେ ଏଥିଲାଗି ତାଙ୍କ ଚାରିକଡ଼ରେ ଲୋକଙ୍କର ବାଡ଼ି ଦେଇ ରହିଥାଏ । ଲୋକଙ୍କର ଭିଡ଼ ଓ ଉତ୍ସାହ ଭୁଲନାରେ ପୁରା ଉପାସା ଉଡ଼ି ମୋଡ଼େ ଭୁଲି ବୋଲି ଜଣାଗଲା । ଭୟାନକପିତ କେତେଜଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଉଷାଙ୍କ ସହ ଯାଉଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ କହିଦେଲେ—“ହେଇ ଦେଖ୍ ! ଦେବତାମାନେ କିପରି ଉଷାଦେବୀଙ୍କୁ ପାଛେଟି ନେବାଲାଗି ଶୂନ୍ୟରେ ଅତି ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ସ୍ବୟଂ ଇନ୍ଦ୍ର ଉଚ୍ଚେଶ୍ବରୀ ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ଜନ୍ମପକାଇ, ଉଷାଙ୍କୁ ସେଥିରେ ବସାଇ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରକୁ ନେଇଯିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ବାସୁଦେବ ଉଷାଦେବ ଅକ୍ଷୟ ଗର୍ଭି ରଖିଦେଇ ଗଲେ । ଶୋଭାଯାତ୍ରା ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଜୁଇ ସଜିଲ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପୁରୋହିତମାନେ ବଡ଼ପାଟିଆ ଧରି ମନ୍ତ୍ରଧ୍ବନି କରୁଥାନ୍ତି । ପ୍ରମିଳାଙ୍କ ମୃତ ଦେହକୁ ଜୁଇ ଉପରେ ଥୁଆଗଲା । ଜୁଇ ଚାରିପାଖରେ ଉଷାବାବାଙ୍କୁ ସାତଥର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରାଇ ପ୍ରମିଳାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସାଇ ପ୍ରମିଳାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ତାଙ୍କ କୋଳରେ ଥୋଇ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ତଳେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରାଗଲା । ଉଷା ଏତେଦୂର ସନ୍ତୋଷିତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ ସେ ନିଆଁ ଧାସଟା ତାଙ୍କ ପିରୁକୁ ଜଣାଗଲା ନାହିଁ । ନିଆଁ ଟା ଅତି ବେଶି କାଟିବାରୁ ସେ ‘ନାହିଁ ନାହିଁ’ ବୋଲି ଚିତ୍କାର କଲେ ଏବଂ ଜୁଇ ଉପରୁ ଖପ କରିତଳକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଜଗିଥିବା ଲୋକମାନେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ବସାଇବା ଲାଗି ଟେକାଟେକି କରି ନେଇ ଜୁଇ ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତ ବସାଇଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଦୁଇ ଚାରିଟା କାଠ-ଗଡ଼ ନଦିଦେଲେ । ତାଙ୍କର ଚିତ୍କାର “ଉଷାବାବା କି ଜୟ” ଧ୍ବନିରେ କେଉଁଆଡ଼େ ଲୁଚିଗଲା । ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ପଳାଇଆସିବାରୁ ବିରତ କରିବାଲାଗି ବାଉଁଶ ସାହାଯ୍ୟରେ ଜୁଇ ମଝିରେ ରଖାଇଦେଲେ, “ଇଲେ ବାପାଲେ, ମରିଗଲି ଲେ, ରକ୍ଷାକର, ରକ୍ଷାକର, ମୁଁ ‘ସତ’ ହେବିନାହିଁ” ଇତ୍ୟାଦି ଉଷାଙ୍କର ଧ୍ବନି ଘଣ୍ଟା, ଖୋଲ, କର୍ତ୍ତାଳର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର “ସତଦେବ କି ଜୟ, ଉଷାବାବା

କି ଜୟ” ଆଦି ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ପରି ଶବ୍ଦରେ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚିଗଲା ।
 ଦେଇ ରହୁଥିବା ବହୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଆପଣା ଆପଣା ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା
 ହେଉଥାନ୍ତି—ପୁରୁଷମାନେ ଯେପରି ସଙ୍ଗ ମନ୍ଦିର ଜବରଦସ୍ତ କରିଛନ୍ତି
 ଆମେ ଭରଲୁମାନେ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ସତ ମନ୍ଦିର ନ କରି ଗୁଡ଼ିକୁ
 ନାହିଁ । ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି ।
 ସତ ମନ୍ଦିର ଅଲବତ୍ ହେବ । ସତ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ସେହିଠାରେ ବୁଢ଼ା
 ଆଦାୟ ଧୁମ୍ ଚାଲିଲା । ସଂଗୃହୀତ ଧନ ଉଷାବାବାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ
 ପିଠି କରାଗଲା । ଉଷାଙ୍କ ବାପା ତାକୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାନ୍ତି—
 “ମୋର ପାଞ୍ଚଟା ଝିଅ ବାହାଘରରେ ଯେତକି ଯୌତୁକ ମୋ ହାତରୁ
 ଚାଲିଯାଇଛି ସେସବୁ ଏଇବାଟରେ ଆଦାୟ ହୋଇଯିବା ନିଶ୍ଚିତ ବୋଲି
 ଜାଣୁଛି ।”

ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥାର ଓଷଦ

ଚଣାହାଟ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲର ଅବକାଶ କୋଠାରେ ବସି ଦୁନିଆଁର ସାବତ୍ର ଆଲୋଚନା ଚଳାଇଥିବାବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଦେଶର ଜଟିଳ ତଥା ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ । ଅବସ୍ଥାଟା ଯେ ଜଟିଳ ତଥା ସାଂଘାତିକ ସେ ବିଷୟରେ ଅଶୁମାସ ସନ୍ଦେହ କରିବାର ଅବକାଶ କାହାର ନଥିଲା । ଏପରି ଅସୁମା ଆଲୋଚନାରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଜଣେ ଛାତ୍ର କହିଲା—ଏଗୁଡ଼ା ହେଲା ନିଶ୍ଚୟାଳ ଚଷିବା କାମ ଓ ପାଟିକଣ୍ଡୁ ମାରିବାର ଗୋଟାଏ ଉପାୟ । ହଇହୋ, ସମସ୍ତେ ତ ଦେଶର ଗୋଟାଏ ଫମ୍ପା ମାଠିଆ, ସେଥିରେ ପୁଣି ସେଇଟା ମାଠିଆ କି ନୁହେଁ ଏ ବିଷୟରେ ଅସୁମା ଚର୍ଚ୍ଚା କରି ଲାଭ କଅଣ ? ବରଂ ମାଠିଆଟା କଣ କି ଦଡ଼, ପାଣି ରହୁଛି କି ନାହିଁ, ଯଦି ଏହା ଫମ୍ପା ହୋଇଥାଏ ତାହା ହେଲେ ତାକୁ ମରାମତି କରି ଭଲ କରିବାର ଉପାୟ ବିଷୟରେ ସିନା ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ; ତାହା ନକରି ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ହଁ ଏଇଟା ମାଠିଆ, କେହି କେହି କହୁଛନ୍ତି—ଅଲବତ୍ ଏହା ମାଠିଆ, କେହି କହୁଛନ୍ତି—ଏହା ମାଠିଆ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇନପାରେ, କେହି କହୁଛନ୍ତି ପାଟି ଫିଟି ନଥିବା ଛୁଆକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ ସମସ୍ତେ କହିବେ ଏହା ମାଠିଆ, ନିହାତି ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ନହେଲେ ମାଠିଆର ନାମକରଣରେ କେହି ସନ୍ଦେହ କରିବେ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ଜଟିଳ ଓ ସାଂଘାତିକ । ଦେଶର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ କାହାର ଟିକିଏ ହେଲେ ଆଉ ସନ୍ଦେହ ଅଛି ନା । ଆଉ ‘ହୋ’ ରେ ନ ମାତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଚା’ର ପ୍ରତିକାର ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ହେଲୁ କଲେଜ ଛାତ୍ର । ବିଦ୍ୟା ଓ ବୁଦ୍ଧିରେ ଆମେ ସମାଜର ସବୁ ସ୍ତରର ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ରହୁଛୁ । ଆମେ ରାଜନୀତି, ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନ, ଅର୍ଥନୀତି ଆଦି ସବୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ

କରିଛୁ । ଦେଶଟା ଖରାପ ହୋଇଗଲା, ଦେଶଟା ଦୁର୍ମାତ୍ରସ୍ତ୍ର ହୋଇଗଲା, ଦେଶରେ ଅସାମାଜିକ ଲୋକେ ଭରପୂର ହୋଇଗଲେ, ଆଇନ ଟୁଙ୍ଗଳା କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଗଲାଣି ଆଉ ଘେଷିହେବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ କେବେନହଲେ ଖୋଉମାୟୁ ନୁହେଁ । ବରଂ ଗୁଳା ପ୍ରତିକାର କରିବା ଲାଗି ସମସ୍ତେ ଅଣା ଭଡ଼ି ବାହାର ପଡ଼ିବା । ପ୍ରତିକାର ବିଷୟରେ ଯାହାକୁ ଯେଉଁ ବାଟ ଦିଶୁଛି ସେ ସେଇଥିରେ ଆଗେଇଯାଉ । ଶହେ କଥା ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟିଏ କାମର ଓଜନ ବେଶି ।

ଶୁଣ ଜଗବନ୍ଧୁର ଏଇ କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ଖୋଲିଅଣା ପାଇଗଲା । ପ୍ରତିକାରର ପଛା ସବୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାଲାଗି ସମସ୍ତେ କମରକସି ବାହାର ପଡ଼ିଲେ । ଜଣେ କହିଲା—“ଦେଶର ଜଟିଳ ଓ ସାଂଘାତକ ଅବସ୍ଥା ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ ବହୁ ଶ୍ରମ ଓ ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପାର୍ଟି ଗୁଳା ଆମେ ଗଢ଼ିବା । ଆଜିକାଲି ବେଗର ପାର୍ଟିରେ କୌଣସି କାମ କରି ହେବନାହିଁ । ଆମ ପାର୍ଟି ଟାଣ ହେଲେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଆସେମ୍ବ୍ଲିରେ ପଶିବା ଓ ସମୟସମୟେ କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବା । ଦେଶିକ ଆଗରୁ କ୍ଷମତାରେ ଥିବା ଦଳକୁ ବିଧାନସଭାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଇ ପଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେବା, ତା’ପରେ ଜଟିଳତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା କଳାବଜାରୀ, କଳାପୋଡ଼ିଆ, ଦୁର୍ମାତ୍ରଖୋର, ଅପମିଶ୍ରକ ଓ ରାଜକୋଷ ଲୁଣ୍ଠନକାରୀମାନଙ୍କୁ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ନିକଟସ୍ଥ ଆଲୁଅ ଖୁଣ୍ଟରେ ଫାଶୀ ଦେଇଦେବା ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ହଇହୋ, କଅଣ ହିନ୍ଦୀ ଫିଲ୍ମ ଗପ କହୁଛ କି ? ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବାକୁ ଟଙ୍କା ଦବ କିଏ ? ପାର୍ଟି ଠିଆହେଲବେଳକୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଣ୍ଡବାଳ ପାଚିଥିବ, ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ପାଇଁ ଶୋକସତ୍ତା କରାଯାଇ ଯାଉଥିବ । ବଡ଼ ବଡ଼ ସଭ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତିନୋଟି ପାର୍ଟି ଅଛି । ଆମ ଦେଶରେ ପାର୍ଟି ସଂଖ୍ୟା ଯେମିତି ବଢ଼ିଗଲାଣି ସେଥିରେ ଆଉ କେଇଟା ବର୍ଷରେ ତିନି ସଂଖ୍ୟା ହୁଇଁବା ଏକ ପାର୍ଟିର ନାଁ ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ ତା ପେଟ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବେ । ପାର୍ଟି ସଙ୍ଗେ ପେଟର ସଂପର୍କ ଅତି ନିବିଡ଼ । ପେଟ ଟିକିଏ ଉଠା ଦେଖାଗଲେ ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ପଛେ

ହୋଇଥାଉ ଲୋକେ କହିବେ ‘ଦୁଇହାତୁଆ ବହୁତ ଗେଫି ସାରିଲଣି’ । ପାଟିର ନାଁ ଧରନା, ନିକମା ନିର୍ବୁଦ୍ଧି ଆମାନଙ୍କର ସାଧୁ ଉପାୟରେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରିବାର ବାଟ ନଥାଏ ବୋଲି ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଦଳ ବାନ୍ଧନ୍ତି । ଏକୁଟିଆ ହୋଇଗଲେ ସେମାନଙ୍କର ବିଦ୍ୟା ଓ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାଇ ପଇସା କମାଇବାର ବାଟ ନଥାଏ, ତେଣୁ ଦଳବାନ୍ଧ ପାଟି ଗଢ଼ନ୍ତି ଓ ପେଟ ପୂରନ୍ତି । ଆମେ ହେଲୁ କଲେଜ ଛାତ୍ର । ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧିରେ ଆମ ନିଜର କରମତ ଅଛି । ତାକୁ ଖଟେଇ ଆମେ ସାଧୁ ଉପାୟରେ ଭଲ ଦୁଇପଇସା ରେଜଗାର କରିପାରିବା । ଆମର ନୂଆ ପାଟି କଥା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଲୋକେ ଚିଲେଇ ଲାଗିବେ—ହଇରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଖାଉଦଳ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଠିଆହେଲଣି । ଏମାନଙ୍କର ଚେର ମାଟି ଭିତରକୁ ପଶିବା ପୂର୍ବରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଓପାଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେବା ଦରକାର । ଏହାକୁ ଛାଡ଼ି, ଅନ୍ୟ କିଛି ବାଟ ଦେଖିବା ।”

ଅନ୍ୟ ଜଣେ କହିଲା—“ରଜମାତୁଆ ଦଳ ଗଢ଼ିଲେ ସିନା ସମସ୍ତେ ଦୂରଦୂର ମାର୍ଗମାର କରିବେ, ଆମେ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ଦଳ ଗଢ଼ିବା । ଆମ ଧର୍ମଟା ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଓ ପୁରୁଣା ଯେ ତା ବିହୀନ ମନରୁ ଆମେ ଗୋଟାଏ ସଂପ୍ରଦାୟ ଗଢ଼ିଦେଇ ପାରିବା, ଆଉ ଏଇ ସଂପ୍ରଦାୟ ଜରିଆରେ ଆମେ ଲୋକ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ସେମାନଙ୍କ ଧର୍ମଶ୍ରବକୁ ଠିକ୍ ବାଟରେ ନେଇ ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା । ଏଥିରେ ସଂପ୍ରଦାୟର ବଳ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ବଢ଼ିବ, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ବି ଧର୍ମ ନାମରେ ଆକିକାଲି ଯେଉଁ ଖଉସ୍ ତାଣ୍ଡବଲୀ ଲାଗିଛି ତାକୁ ଆମେ ଆମର ସଂପ୍ରଦାୟ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁକାବିଲ କରିବା ।”

ଆଉ ଜଣେ ମୁହଁ ନେପେଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲା—“ଦୂରଦୂର, ଏ ସବୁ ବିଲକୁଳ କାମ କରିବ ନାହିଁ । ପହିଲେ ସରକାର ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଇନ୍ଦା ଲଗେଇଦେବେ । ବହୁ ଧର୍ମ ଆମ ଦେଶର ମାର୍ଜସର ପୁଲାପୁଲା ନେଇ ଚାଲିବାଉଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଧର୍ମ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ତା ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ିଆସି ତାକୁ କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼େଇବେ । ହୋ-ହା ଗଣ୍ଡଗୋଲ ହେଲେ ପୁଲିସବାଲକୁ

ସେମାନଙ୍କ ହାତଗଲୁ ମାରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଯିବ । ଏସବୁ ଶୁଣି କଥାକୁ ଛାଡ଼ି । ଆମେ ହେଲୁ ବୁଦ୍ଧିର କସରତ କରିବା ଲୋକ, ଆମେ ଘରେ ବସି ଆମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ଚାଲିଆଡ଼େ ଖେଳେଇଦେବା । ବୁଦ୍ଧିର କରମତରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବଳଦ ପରି ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ କାମରେ ଲଗେଇ ଦେବା । ମୁନ-ରୁଷିମାନେ କଅଣ ନଜେ କିଛି କାମ କରନ୍ତି ? ସେମାନେ ଚେଲଙ୍କ ଫଉଜ ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଅନ୍ତି । ସେହି ଚେଲଫଉଜ ଦେଶରେ ସବୁ ରକମର ଭଲକାମ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି । ଆମେମାନେ ଏଇଠି ବସି ସେହିପରି କଅଣ କରିପାରିବା ତାହା ଆଲୋଚନା କରି ସ୍ଥିର କରିବା ।”

ଜଣେ ତାଳିଆ ମାରିଦେଇ ଚାଲେଇ ଉଠିଲା—“ଠିକ୍ କହିତ, ଠିକ୍ କହିତ । ଏଇଠି ବସି ସବୁକିଛି କରିହେବ । ଚାଲି ଆମେ ଗୋଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାଢ଼ିବା । ସେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଶର ସାଧାରଣ ଓ ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥାକୁ କିପରି ସୁଧାରିବେ ତାହାର ବାଟ ସବୁ ଦେଖାଇଦେବା । ଦେଶରେ ଦୁଷ୍ଟଗୁଣ ଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇଦେବା ଏବଂ ତା’ର ପ୍ରତିକାର କରିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଔଷଧ ମଧ୍ୟ ବତାଇ ଦେବା ।”

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ପାଇଗଲା । ହଜିଲା ଚାଲିଯିବାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦର ଡେଉଁ ଛୁଟିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଥିଲେ କବି । ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସଂପାଦକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୁତୁ ହୋଇ ନିଜ କବିତା ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟାକୁ ଅଳିଆ ଟୋକେଇକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉପରେ ତାଙ୍କର ଏତେ ରାଗ ହୋଇ-ଯାଇଥିଲା ଯେ ଆଉ ଦୁଇଦିନ ପରେ ତାକୁ ଚୁଲିରେ ଭରି ସେଇ ନିଆଁରେ ଟିକିଏ ଚାନ୍ଦି କରି ଖାଇବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିସାରିଥିଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଶାର ବାଦଲ ଦେଖାଦେଲା । ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟାକୁ ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଅତି ସରଗରେ ଉଠାଇଆଣି, ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ି ଓ ଗୋଟିଏ ବୋକ ଦେଇ କହିଲେ— ଆରେ ତୋର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ଭଗବାନ ଏହା ଜାଣି ତୋ ପାଇଁ ସୁବିଧା ଖଞ୍ଜି ଦେଲେ । ଆମର କବିତା ଆମର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବାହାରିବ । ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିବ କିଏ ? ଆଗ କବିତାଟା ବାହାରିପଡ଼ୁ । ତାକୁ ନେଇ ଶଶୁରପୁଅ

ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଘଟିବ ଓ କହିବ—ଆରେ ଶଶୁରପୁଅ, ଶୁଙ୍ଘ, ଶୁଙ୍ଘ, ମୋ କବିତାରେ ପର ବାସ ନଥିଲା । ଏବେ ଭଲକରି ଶୁଙ୍ଘ, ବାସନାରେ ମଜଗୁଲ୍ ହୋଇଯିବୁ ।

ଜଣେ ଗାଳ୍ପିକ ବସି ଭାବି ଲାଗିଲା—ଶଶୁରପୁଅ ସମ୍ପାଦକ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ାକୁ କିଏ ସମ୍ପାଦକ କଲ୍ କେଜାଣି । ଗଳ୍ପର ‘ଗ’ ଅକ୍ଷର ସେଗୁଡ଼ାକୁ ମାଲୁମ ନାହିଁ, ଗପ ପୁଣି ବାଛିବାକୁ ବସିଯାଇଛନ୍ତି । ଆମ ପତ୍ରିକାରେ ମୋ ଗପଟା ବାହାରୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଖାଇ କହିବ—ହଇହୋ ! ତମ ବୋପା ଦିହାନ୍ତରେ କେବେ ଗଳ୍ପ ପଢ଼ିଛ ? ତମର କାତ୍ ଅଛି ଏମିତିଆ ଗଳ୍ପଟାଏ ଲେଖିଦେବ । ହଇବେ ଶଶୁରପୁଅ, ସାହିତ୍ୟରେ ପୁଣି କିଲାପୋତେଇ କରୁଛ ? ଯାହାଠୁ ଟଙ୍କା ପାଇଲ ତା’ର ଛୁପିଲ । ତମ ମୁଣ୍ଡରେ ରାଧାଚନ୍ଦ୍ରକ ପଡ଼ୁ ।

ଅ ଆ ମଡ଼େଇଥିବା କେତେଜଣ ଗଜା ସମାଲୋଚକ ହତଭାଗ୍ୟ ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗାଳବର୍ଷଣ କରି କହିଲେ—“ଆରେ ହତଭାଗ୍ୟ ଦଳ, ତୁମ୍ଭେମାନେ ତ ଘୁଷୁର । ତୁମକୁ ଆମ ପାଗଲ କଦଳୀ ଭଲ ଲାଗିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ତେଲିଆ ଦଳ, ତୁମ ମାପକାଠି ହେଲା ଖାଲି ତେଲ । କିଏ କେତେ ଲିଟର ତୁମ ପାଦରେ ମାଲିସ୍ କଲ ସେଇ ହେବ ତୁମର ମାପକାଠି । ତୁମେ ଗୁଣ ଚିହ୍ନିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ଏବେ ପଢ଼ ମୋ ପ୍ରବନ୍ଧ ସବୁ । ତୁମ ମୁଣ୍ଡରେ ଜ୍ଞାନ କେମିତି ଉତୁରବ ଦେଖିବ ।”

ଠିଆସୁପୁ ଦେଖିଲବାଲାଏ ଏହିପରି ସ୍ଵପ୍ନରେ ବିଭୋର ହୋଇ-ଯାଇଥିବା ବେଳେ କାମିକା କେତେଜଣ ଲେଖା କେଉଁଠୁ ଆସିବ, ତା ସଙ୍ଗେ ବିଜ୍ଞାନ, କାଗଜ ଖର୍ଚ୍ଚ, ପ୍ରେସ୍‌ରେ ବରଦ ଆଦିରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ଲେଖା ବସ୍ତୁବସ୍ତୁରେ ରହିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପେଟୁ ବସିଲା । ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗଳ୍ପ, ପର୍ଯ୍ୟଟନ ପ୍ରଭୃତି ମିଶି ଏକ କିଲେ ହେଲେ କେବଳ କବିତା ଏକ କିଣ୍ଟାଲା । ବସ୍ତୁବସ୍ତୁ କାମଟା ମୁଥ ମରମରଯାଏ ଆଗେଇଗଲା । ସାହିତ୍ୟରେ ମୁଥ ମରମର ସହିତ ଅନେକ ପରିଚିତ ଥିଲେ, ତେଣୁ ତାହା ଏକ ବିରାଟ ସମସ୍ୟାରେ ପରିଣତ ହୋଇନଥିଲା । ମାତ୍ର କେତେଜଣଙ୍କର ନିଷ୍ଠାପର ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ପତ୍ରିକାଟି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଗଲା ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଲେଖା ପଢ଼ିବାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ସେମାନେ
 ପଢ଼ିବାର ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କୁ ଟେକି ଟେକି ହିମାଳୟ ଉପରେ ଥୋଇ
 ଦେଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟଜ୍ଞାନ ପୃଥିବୀର ଯେକୌଣସି ସାହିତ୍ୟକଙ୍କ
 ଠାରୁ ଟିକିଏ ହେଲେ କମ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ବଜ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଘୋଷଣା
 କଲେ । ଏଥିରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଲେଖା ବାହାର ନଥିଲା ସେମାନଙ୍କର
 ରାଗ ଗୋଡ଼ାଅଡ଼ୁ ଶିରଶିର ହୋଇ ଉଠି ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଶେପିଗଲା ।
 ସେମାନଙ୍କ ହାତ, ଗୋଡ଼ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲା । ଉଭୟଦଳ ମୁହଁମୁହଁ
 ହୋଇ ଚାଣ୍ଡବ ନାଚ, ଡ଼ହୋନାଚର ମୁଦ୍ରାମାନ ଦେଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
 ପାଖାପାଖି ହୋଇ ହାତଗୋଡ଼ ହଲଉ ହଲଉ ଉଭୟଙ୍କର ନାକଦଣ୍ଡୀ
 ଓ ଦାନ୍ତକୁ ଘୋଡ଼ାଇଥିବା ଦୁଇଓଠରେ ବାଜିଲା । ହଁ ହଁ କରି
 ମଧ୍ୟସ୍ଥିମାନେ ଦୁଇ ଦଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପଶିଯାଇ ମାଡ଼ତକ ହଜମ କଲେ
 ଓ ବିରାଟ ଚକ୍ରାର କରି କହିଲେ, ଆରେ ଆରେ, ଏ କି କାଣ୍ଡ କରୁଛ ।
 ଆରେ ତୁମେମାନେ ପରା ଦେଶର ଜଟିଳତା ଓ ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥାକୁ
 ସୁଧାରିବ ବୋଲି ଏ ପଢ଼ିବା କାଉଁଥିଲ ? ଏବେ କରୁଛ କ'ଣ ? ଓଲଟା
 ଜଟିଳତା ଓ ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥାରେ ନିଆଁ ଲାଗାଇ ସେଥିରେ ପେଟ୍ରୋଲ୍
 ଡାଳୁଛ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେତେଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ ମଧ୍ୟ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ ।
 ମାଡ଼ଗୋଲ ଟିକେ ଥମିଗଲା । ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ବୁଝାଇ ସୁଝାଇ କହିଲେ,
 ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବାଲାଗି ସତ୍ତା କରି ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବ
 ଆଗତ କରି ତା'ର ଆଲୋଚନା କଲ । ସବାଶେଷରେ ଅସି ଅପେକ୍ଷା
 ମସିର ଶକ୍ତି ବେଶୀ ବୋଲି କହି ସର୍ବସମ୍ମତତମେ ପଢ଼ିବା ପ୍ରକାଶନ
 କଲ । ଏବେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ତୁମ୍ଭେମାନେ ମସି ଉପରେ ନିର୍ଭର ନକରି
 ଅସିକ ବେଶ୍ ଆଦର ଯାଉଛ । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଓ ଜ୍ଞାନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ପାକଳ ହୋଇନାହିଁ । ମସିର ଶକ୍ତି ବଢ଼ାଇବା ଲାଗି ତୁମ୍ଭେମାନେ
 ସବୁକିଛି ଛାଡ଼ିଦେଇ କେବଳ ପାଠପଢ଼ାରେ ମନଦିଅ ଓ ମସିର ଶକ୍ତିକୁ
 ନିଅନ୍ତୁ ବଢ଼ାଅ । ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ଶୁଣିଆ ହୁଅନାହିଁ ।

ପ୍ରୟୋଗିକ ରଚନ ପରୀକ୍ଷା

ଦେଶବାସୀଙ୍କର ହିମବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜଳତା, ହିଂସାରରଣ ଓ
ଅଭିଜ୍ଞତା ଦେଖି ଶାସକମାନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ଏହାର ଆଶୁ ପ୍ରତିକାର
ନ ହେଲେ ଦେଶ ସେ ହିମେ ରସାତଳକୁ ଚାଲିଯିବ ତାହା ଭାବି ଶାସକ
ତଥା ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ଉପାୟ ଖୋଜିବାଲାଗି ଏକତ୍ର ହେଲେ ।
ସମାସୋଟ ବିଚାର ଚାଲିଲା—ସଭାରେ କେହି କେହି କହିଲେ—“ପିଲା-
ଦିନରୁ ଚରିତ୍ର ଗଠନ ସୁରୁରୁପେ ହୋଇ ପାରୁନଥିବାରୁ ଏପରି
ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜଳତା ଦେଖାଯାଉଛି । ବିଦେଶୀ ଶାସନ ସମୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ
ଠେଙ୍ଗୁଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାରୁ କେହି ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜଳ ହେବାକୁ ସାହସ କରୁ
ନଥିଲେ । ବାଲାବସ୍ଥାରେ ବେତ, ଯୌବନାବସ୍ଥାରେ ପୁଲିସ୍ ଠେଙ୍ଗୁଣି,
ଜେଲ ଓ ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରର ଭୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସଂଯତ କରୁଥିଲା ।
ସେତେବେଳେ ଦୋଷ କରି କେହି ଖସିଯାଇ ପାରୁନଥିଲେ । ଦୋଷ
କଲେ ଦଣ୍ଡ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଥିଲା, ଫଳରେ ଜାଣତରେ କେହି ଦୋଷ
କରିବାକୁ ସାହସ କରୁ ନଥିଲେ । ଆଇନ ନିକଟରେ ଇଚ୍ଛାର ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ
ଆଇନ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିଲା । ଏବେ ସେ ସବୁ ଆଉ ଲାଗୁ ହେଲା ନାହିଁ ।
ଫଳରେ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜଳତା ବଢ଼ିଲା । ଆଇନ୍ ପ୍ରତି ଆଉ କାହାର ସମ୍ମାନ
କି ଭୟ ରହିଲା ନାହିଁ । ଏଣୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରଥା ସବୁ ସୁନକାର ଲାଗୁ କରାଯିବା
ଅତି ଜରୁର ହୋଇପଡ଼ିଲା ।”

ଆଉ କେହି କହିଲେ—“ନା, ଏସବୁ ଠିକ୍ କଥା ନୁହେଁ, ଭଲ-
ମନ୍ଦ ଗୁଣ ଜନ୍ମବେଳୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ପିତାମାତାଙ୍କର ଚାରିତ୍ର୍ୟ
ଅନୁଯାୟୀ, ସ୍ୱଭାବ ଓ ଚରିତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ପିଲାମାନେ ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ହୋଇ

ଗଢ଼ି ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ବାହାଘର କଲବେଳେ ଠିକ୍ ପୁରୁଷ ସହ ଠିକ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ଖଜାହେଲେ ପିଲମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ଉତୁରବେ ।”

ଜଣେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ହଠାତ୍ କହିଉଠିଲେ—“କି କଥା କହୁଛ ହେ, ଗୋଟିଏ ଚୋର କ’ଣ ବାହା ହବନାହିଁ ? ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି ଚୋର ସାଙ୍ଗେ ଚୋରଣୀର ବାହାଘର ହେଲେ ପୁଅ ବେଳେବେଳେ ସାଧୁ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହେଉଛି । ଆଉ ବି ଚୋରକୁ ଯେ ବାହାହେବ ସେ ସାଧୁଣୀ କି ଚୋରଣୀ ତାହା କେମିତି ଜଣାପଡ଼ିବ ? ତେଣୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ଅତି ଅବାନ୍ତର କଥା ।

ଆଉ ଜଣେ କହିଉଠିଲେ—“ହଁ ଆପଣ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି । ଲୋକମାନେ ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳେ ସମସ୍ତେ ସମାନ ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ଗୁଣ ଖାଦ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ଯାଇଥାଏ । ଖାଦ୍ୟ ଗୁଣରେ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଭଲ ହେଲା ତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲା ମନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଛି । କେବଳ ମଣିଷ କାହିଁକି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ସେଇ କଥା । ଗୋଟିଏ ଗାଈର ବାଛୁରୀ କେବଳ ମା ଦୁଧ ପିଏ । ବଡ଼ ହେଲେ ଘାସ, ନଡ଼ା ଖାଏ, ତେଣୁ ସେ ବାଛୁରୀ କୌଣସି ପ୍ରକାର ହିଂସାଚରଣ କରେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବାଘ ମାଂସାଶୀ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ବଡ଼ ହିଂସ୍ର ହୋଇଥାଏ । ବାଘକୁଆ ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳେ ତା ମା ଦୁଧ ସହିତ ମା ମାରଆଣିଥିବା ଶିକାରରୁ ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ଖାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ବାଘୁଣୀ ଶିକାର କରି ଖାଇଥିବା ମାଂସକୁ କୁଆ ଆଗରେ ବାନ୍ତି କରିଦିଏ । ତାକୁ କୁଆ ଖାଏ ଏବଂ ହମେ ନିଜେ ଶିକାର କରିଥାଏ । ଏଇଥିରୁ ଆମେ ଜାଣିପାରୁଛୁ ଯେ ଭୃତ୍ସଭେଦ ପଶୁମାନେ ଶାନ୍ତ ଓ ମାଂସାଶୀମାନେ ହିଂସ୍ର । ଏଣୁ ଆମେ ପିଲାଦିନୁ ଯଥାର୍ଥ ଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ପିଲାମାନେ ସାଧୁସନ୍ଥ ପାଲଟିବେ । ଖାଦ୍ୟଦେବା କ୍ଳାମ ଘରଣୀମାନଙ୍କର, ତେଣୁ ଘରଣୀମାନଙ୍କୁ ବାହାହବା ଆଗରୁ କେମିତିଆ ଖାଦ୍ୟ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଭଲଭାବରେ ଶିଖିବା ଦରକାର । ହିଂସ୍ରମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପାସ୍ କରିବା ମାତ୍ରେ ବାହାହୋଇଯାଉଛନ୍ତି, ଏଣୁ ହାଇସ୍କୁଲର ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା ଆଗରୁ ଖୁବ୍ କଠିନକରି ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଓ ରତ୍ନନ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ତାଲିମ ଦେବା ଦରକାର । ଖାଲି ବହି ପଢ଼ାଇଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ, କିପରି ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ ଶିଖାଇବା ଦରକାର ।”

ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଗଲା । ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଭାରେ ନୂଆ ଆଇନ ବି ପାସ ହୋଇଗଲା । ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉଚ୍ଚ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆଜ୍ଞା ପତ୍ରିକା ସବୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ସେଥିରେ ଥିଲା ରଚନ ବିଷୟକୁ କଢ଼ାକଢ଼ି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଅଙ୍କ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାହିତ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ବ ସେହି ବିଷୟକୁ ଦିଆଯିବ । ସବୁଥିରେ ପାସ କରିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ରଚନ ବିଷୟରେ ଏକ ନମ୍ବର ଯଦି କମିଯାଏ ତେବେ ଫେଲ୍ କରି ଦିଆଯିବ । ମୋଟ ଉପରେ ରଚନ ବିଷୟ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଏକାନ୍ତ ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଏହି ବିଷୟରେ ସମ୍ରାହକୁ ତିନୋଟି ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ ଶ୍ରେଣୀ କରାଯିବ ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଆଜ୍ଞାନୁଯାୟୀ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଧର୍ମାଧର୍ମ ରଚନ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଗଲା । ଏଥିରେ କାହାର କ’ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ଛୁଟି ଓ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସମ୍ରାହରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନର ଜଳଖିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ବଲକୁଲ୍ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଝିଅମାନେ ଘରେ ମା’ମାନଙ୍କଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡାଲିମ ନ ନେଇ ଟି.ଭି. ଦେଖିବା ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେକଲେ ସେମାନେ କ୍ଲାସ୍ରେ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନରୁ ଜିନିଷ ସବୁ ଲୁଚେଇ ନେଇ କପିକଲେ ଓ ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଶ୍ ସାବାସୀ ଅର୍ଜନ କଲେ ।

ଏମିତି ଘସରମସର ହୋଇ ରଚନ ଶ୍ରେଣୀର କାମ ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ପରୀକ୍ଷାର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦିନ ନୋଟିସରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ନିଜ ନିଜ ଘରେ ପୁରାଣ ଦ୍ବାରା ରଚାରନ୍ଧ କରୁଥିବା ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀମାନେ ସ୍କୁଲରେ ବଡ଼ ତପ୍ତର ହୋଇ ଉଠିଲେ । ସେମାନେ ମନେ ମନେ ବରୁଣିଲେ “ହଅବା, ଏଇ ଝିଅମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେଉଁଜଣି ଘରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରବେ ? ଯେଉଁମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ଘରଣୀ ହେବେ, ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ତ ହାଣ୍ଡିକଲା ଲାଗିବ ନାହିଁ । ବହୁ ପଡ଼ି ରହିବା କୋଉଥିକୁ ପାଏ ? ଟିକଏ ଅଡ଼ୁଆ ହେଉଛି ରାନ୍ଧଣା ପରୀକ୍ଷକ ବାହାରୁ ଆସିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଟିକଏ ପାକଳା ପାକଳି କରିଦେଲେ ପିଲାମାନେ ଫକଫକ୍ ଡେଇଁ ପଲେଇବେ । ଆମର କୃତଜ୍ଞସବୁ ସାବୁତ ହେଇଯିବ । ଆମ ପିଲାଏ ପାସ୍ କରିଗଲେ ଗଲା, ରାନ୍ଧଣାକୁ ପଚାରୁଛି କିଏ ।”

ତେଣେ ଶ୍ରୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚଳାଇଲେ । କୁମାରୀ ଭଲୁବଣ ତା ବାବୁଙ୍କ ଚେମେଣୀକୁ ଡାକି ରୁପ୍ ରୁପ୍ କରି କହିଲା, “ରାଜଶାଠୀକୁ ଆଜିକାଲି ଭାରି କଡ଼ାକଡ଼ି ଭାବରେ ଧରିଲେଣି । ଆମେ ତ ଘରେ ବୋଉଠାରୁ ଶିଶିଲୁ ନାହିଁ କି ସ୍କୁଲରେ ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀଙ୍କଠାରୁ ବି ଶିଶିଲୁ ନାହିଁ । ଏବେ ବାହାର ପରୀକ୍ଷା ଆସିବେ; ସେ କଡ଼ା କି ନରମା କିଏ ଜାଣେ ? କ’ଣ କଲେ ତାକୁ ପଢ଼ି ମାରି ଦେଇ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଇଟୁ ନାହିଁ ।”

ଚେମେଣୀ ତାକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲା—“ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ରାଜଶା ଯଦି ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଆମେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ମାଙ୍କଡ଼ଗଡ଼ ମାରିଯିବା; ତେଣୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ରାଜଶାକୁ ବିରାଡ଼ି ଦେଲେ ଆମ ରାଜଶାଟା ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ରାଜୁଥିବେ ସେତେବେଳେ ଟିକିଏ ଅମନୋଯୋଗୀ ଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ରାଜଶାକୁ କିଛି ପକାଇ ଦେଇ ଖରାପ କରିଦେଲେ କାମପଡ଼େ ।

କଥାଟା ଭଲୁବଣକୁ ଟିକିଏ ଖଟକା ଲାଗିଲା । ସେ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଲାଗି ତାହା ତା’ ବଉଳ ବେଙ୍ଗବଣ ଆଗରେ ରୁପ୍‌ରୁପ୍ ଏ ବିଷୟଟି ଉଠାରି ଦେଲା । ବେଙ୍ଗବଣ ଟିକିଏ କୁହେଇ କୁହେଇ ତାକୁ କହିଲା; “ହଁ ଇଏ ବି ଏକ ଉପାୟ, ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼ିଆରିରେ କଲେ ଏହା କାମ ଦେଖେଇପାରେ । ଦେଖ ଯେମିତି କାନକୁ ଦୁଇକାନ ନହୁଏ ।”

ଭଲୁବଣ କହିଲା—“ସେତକ ଦୃଢ଼ିଆର ମୁଁ ହେବି ନାହିଁ ନା ! ବେଙ୍ଗବଣକୁ ଏ କଥାଟା ବିଲକୁଲ୍ ଜଣା ନଥିଲା । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଉପାୟଟା ତା ପେଟ ଭିତରେ ଖାଲି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏ ଉପାୟଟାକୁ ସେ ତା’ର ଅଭିଜ୍ଞ ଶୁକୁଟିକୁ ରୁପ୍‌ରୁପ୍ କରି କହିଦେଲା । ଏ ନୂଆ ଉପାୟଟି ସମେ ସବୁ ପରୀକ୍ଷାସ୍ଥଳୀ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସମସ୍ତେ ରାଜଶା ପରୀକ୍ଷାରେ ଅତି ସହଜରେ ସେ ପାସ କରିଯିବେ ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲେ । ପରୀକ୍ଷାର ଦିନ ଆସିଗଲା । ବାହାରର ରାଜଶା ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାସ୍ଥଳୀମାନଙ୍କୁ, କିଏ କୋଉ ଜନିଷ ରାଜକରି

ଦେଖାଇବ ତା'ର ତାଲିକା ଦେଇଗଲେ ଓ ନିଜେ ବିଶ୍ରାମ ପ୍ରକୋଷ୍ଠକୁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିବାରେ ଗଭୀର ମନୋନିବେଶ କରିଦେଲେ । ଏଣେ ରଚନାଶାଳାରେ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍ ରଚନା ଲାଗି ରହିଥାଏ । ସେହି ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଟିକ୍‌ଲ ମାରୁଥାଆନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ଜଣେ ଜଣେ ପରୀକ୍ଷାତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼େଇ ଯାଇ କିଛି ପଚାରି ଦେଉଥିଲେ । ଏତିକି ଛୁଦ୍ଦ ପାଇ ପାଖ ପରୀକ୍ଷାତ୍ରୀଙ୍କ ତା ରୋଷେଇ ପାଖରେ ଗୋପନରେ କ'ଣ ଟିକିଏ ପକେଇ ଦେଉଥିଲା; ଏପରିକି ସବୁ ପରୀକ୍ଷାତ୍ରୀ କିଛି ନା କିଛି ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ, ତା'ର ସଦୁପଯୋଗ କରି ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କଲେ ।

ସମୟ ଶେଷ ସୂଚକ ଘଣ୍ଟାଧ୍ବନି ବାଜିଗଲା । ଶ୍ଳୋଭସବୁ ଲିଭାଇ ଦିଆଗଲା । ପରୀକ୍ଷାକାରୀ ଜଣ ଜଣକୁ ଡାକି ସେମାନଙ୍କ ରୋଷେଇ ପଦାର୍ଥକୁ ଥାଳିଆରେ ଆଣିବା ଲାଗି ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ପ୍ରଥମ ଥାଳିଆରୁ ଚାଉଁଶ ମାତ୍ର ଅତି ଲୁଣିଆ ଥିବା ଯୋଗୁ ମୁଖ ବିଚକାଟିଆ କରି ଉଠିଲେ—“ତୁମେ ଏହିପରି ତୁମ ଶାଶୁଘରେ ରହିଲେ ତୁମ ଘରକୁ ବନ୍ଦୁବାନ୍ଧବ ଆସିବା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଏହାଦ୍ବାରା ତୁମ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ସୁଚ୍ଛଳ ହେବ । ତୁମର ଏ ପ୍ରକାର ରାନ୍ଧଣା ପ୍ରଣାଳୀ ଯୋଗୁ ଏହା ସମ୍ଭବ ହେବ, ତୁମେ ଯାଅ ।”

ପରୀକ୍ଷାକାରୀ ମୁହଁ କୁଳୁକୁଆ କରି ପୁଣି ଆଉ ଜଣକୁ ଡାକିଲେ । ଜନଶବ୍ଦ ଟିକିଏ ପାଟିରେ ମାରିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ପାଟି ମେଲା ହୋଇଗଲା । ପାଟିରୁ ଓଉଲୁଲ ଗଢ଼ିଲା । ସେ ଚିତ୍କାର କରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କୁଳି କରି ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କ କାନ ଝାଞ୍‌ଝାଞ୍ ହେଲା । ସେ ‘ଓହୋ ଓହୋ’ ହୋଇ ସେ ଗୁଣ୍ଡାକି କହି ଲାଗିଲେ, “ତୁମ ଚରକାର ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ କେତୋଟି ଜହର ଲଙ୍କା ପକାଇଥିଲା ?”

ଜହର ଲଙ୍କା କଥା ଶୁଣି ସେ ଆବାକାବା ହେଇଗଲା । କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ନ ପାରି ଭାବିଲା, ପରୀକ୍ଷାକାରୀଙ୍କ ପାଟିରେ ବୋଧହୁଏ

ତୁଣ୍ଡ ଦା ହୋଇଛି, ସେ ରୂପ୍ ହୋଇ ରହିଲା । ପରାକାରଣୀ ତାକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହି ଲାଗିଲେ—“ତୁମ ଶାଶୁଘରେ କୌଣସି ଭୋକିଲାତ ହେଲେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବେଶି କିଛି ଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ହାତ ନିଅନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ ନାହିଁ, ହଉ ତେବେ ଯାଅ ।”

ତା’ପରି ଗୁଣିଜଣଙ୍କ ନିଜ ଆଳିଆ ଧରି ଆସିଲା । ତାକୁ ଚାଖିବା ମାତ୍ରେ ପରାକାରଣୀ ମୁଖ ବକୃତ କରି ପାଟିରୁ ସେ ସବୁ କାଢ଼ିପକାଇ ପାଟି ଧୋଇଦେଲେ ଏବଂ ପରାକାରଣୀକୁ କହିଲେ ତୁମ ରାଜାଗରେ କି କି ପିତା ଜନସ ପକେଇତ ତାହା ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିପାରିନାହିଁ । ତୁମେ ମତେ ବଳିଯାଇତ । ତୁମେ ପାସ୍ କଲ ଯାଅ ।”

ଏହିପରି ସମସ୍ତଙ୍କ ରାଜାଗରେ କିଛି ନା କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ବଢ଼ିଆ ଗୁଣ ପରାକାରଣୀ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଲେ । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବ ଲାଗିଲେ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସି ବେଶ୍ ପେଟେ ଖାଇବି ବୋଲି ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି; କିନ୍ତୁ ଏ ହେଲା କ’ଣ ? ମତେ ପୁଣି ଘରେ ଯାଇ ରେଷେଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସେ ପୁଣି ଭାବ ଲାଗିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର ତ ସମାନ ହୋଇଛି । କାହାକୁ ବା ପାସ୍ ବା ଫେଲ୍ କରିବି । ଏମାନେ ବା କି ରେଷେଇ ଆଉ ଶିଖିବେ । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ହୁଏତ ବହୁ ଝିଅକୁ ରେଷେଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପଡ଼ିବ ସେମାନେ ଶାଶୁଙ୍କ ତାଲିମରେ ଶିଖିବେ ନାହିଁ ଯେ ମୁଁ କାହିଁକି କାହାକୁ ଫେଲ୍ କରିବି । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାସ୍ ନମ୍ବର ଦେଇ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ପରାକାରଣୀମାନେ କିନ୍ତୁ ନୂଆ ପନ୍ଥାଟି କାମ ଦେଖେଇଲେ ବୋଲି ଭାବ ଅମୃତସାଦ ଦାଇଲେ ।

ଫୁଲ ଦଳ

ଧର୍ମସଇଁ ହୋଇ ଭେଣ୍ଟିଆଟା ଥାନା ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଦାସୋଗାକୁ ମୁଣ୍ଡିଆଟାଏ ମାରିଦେଲା ଆଉ ହାତଯୋଡ଼ି ଭଲବଲେଇଲା—“ଆଜ୍ଞା, ହଜୁର ମୋ ନାଁ ଚୋପା ।”

ଦାସୋଗା ତା ମୁହଁକୁ ଗାରେଡ଼େଇ ଚାହିଁ କହିଲେ—“ଆବେ, ତୋଠାରୁ ତୋ’ ଶସତକ କିଏ ଚପି କାଢ଼ିନେଇବ ?”

—“ଆଜ୍ଞା ହଜୁର ମୁଁ ଜାଣିନି ।”

ଦାସୋଗା ଶିକାର ହୋଇ ଉଠିଲେ—“ଆବେ ତୋ ନାଁ ଚୋପା ହେଲା କେମିତି ? ଫଳଟାକୁ ଖାଇସାରିଲେ ଯୋଉତକ ରହିଯାଏ ତାହା ହେଲା ଚୋପା । ତୁ ଚୋପା ହେଲା କେମିତି ବେ ?”

—“ଆଜ୍ଞା ହଜୁର ମତେ ସମସ୍ତେ ଡାକନ୍ତି ଚୋପା ।”

ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ହସିଉଠି କହିଲେ—“ଅଜବ୍ ନାଁ । ଆବେ ତୋ ଅସଲ ନାଁ କଣ କହବେ ।”

—“ଆଜ୍ଞା ହଜୁର, ମୁଁ ପଧାନଙ୍କର ଚାକର । ତାଙ୍କ ପାଖେପାଖେ ସବୁବେଳେ ଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମତେ ଡାକୁଥିଲେ ଚୋପାଦାର । ବଡ଼ ନାଁଟାଏ ଡାକ ନପାରି ସମସ୍ତେ ଚୋପା ଚୋପା ଡାକିଲେ । ମୋ ବାପା ନାଁ ଥିଲା ଗୋପିଆ । ତାକୁ ସମସ୍ତେ ଡାକୁଥିଲେ ‘ଗୋପା’ । ସେ ବି ପଧାନଙ୍କ ଚାକର ଥିଲା । ବ’ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ମରିଗଲାଣି ।” ଏତକ କହି ତା ଆଖିରେ ଜଳେଇ ଆସୁଥିବା ବ’ଟୋପା ଲୁହକୁ ସେ ପୋଛି ପକେଇଲା ।

ଦାସେଗା ମୁହଁଟାକୁ ବରକାଟିଆ କରି ପଚାରିଲେ—“ଆବେ ଶଳା ଏଇଆ କହିବାକୁ ଆସିଥିଲୁ? ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତତେ ହାଣିବାକୁ କିଏ ଗୋଡ଼େଇଛି । ତୁ ସେଇଥିଲୁଣି ଦଉଡ଼ି ଆସିବୁ ।”

—“ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଗହନ କଥା କହିବାକୁ ଧାଇଁ ଆସିଲି ।”

—“ହଉ, କଅଣ କହ ।”

—“ଆଜ୍ଞା, କଥାଟା ଦୁଇ କାନରୁ ଚାରିକାନ ହେଇଗଲେ ମୋ ଜୀବନଟା ଠୋକର ଚାଲିଯିବ । ଟିକିଏ ଗୁପ୍ତରେ କହିବି ।”

—“ଏ, ପହଲେ ଗହନ, ତା ପରେ ପୁଣି ଗୁପ୍ତ, ଆଉ କଣ କିଛି ବାକି ଅଛି ?”

—“ଆଜ୍ଞା, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଯଦି ଜାଣିବ ନା, ମୁଁ ଆସି ଏଠି କହିଛି, ତେବେ କଂସେଇ ଛେଳକୁ ଜବେ କଲପର ସେମାନେ ମାଡ଼ ବସି ମୋ ବେକଟାକୁ କର୍କର କାଟିଦେବେ । ଆଜ୍ଞା, ଟିକିଏ ଭିତର ଘରକୁ ଚାଲିଯିବୁ । ମୁଁ ସେଇଠି କହିବି ।”

ଭିତର ଘରକୁ ଦୁହେଁ ଗଲେ । ଶ୍ଵେତା ଏପାଖ ସେପାଖ ଚାହିଁ ପୁସପୁସ କରି କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଡକେଇତ ଦଳକୁ ଠାବ କରି ଆସିଛି ।”

—“କୋଉଠି ବେ !”

—“ଆଜ୍ଞା, ସେ ଶଶେଇପୁର ପଧାନଙ୍କ ତୋଟା ଭିତରେ ।”

—“ତୁ ଶଳାଟି କାହିଁକି ସେଠିକି ଯାଇଥିଲୁ । ତୁ ସେଇ ଦଳର ଲୋକ କି ?”

—“ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ହଜୁର ! ମୁଁ ପଧାନଙ୍କ ଲୋକ । ତାଙ୍କର ଡାହାଣ ହାତ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଲୋକ କାହିଁକି ହେବି ।”

—“ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ନଥିଲୁ ତ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ କେମିତି ?”

—“ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ପଧାନଙ୍କ ତୋଟା ଜଗିଥିଲି ।”

—“ହଇବେ ଶଳା, ତୁ ରାତିରେ ଜଗିଥିଲୁ ?”

—“ଆଜ୍ଞା ହଁ, ଦିନବେଳା ସେ ତୋଟାକୁ କେହି ଭରସି ପଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପଧାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଡରନ୍ତି । ତେଣୁ ରାତିରେ ଆସି ଚାହିଁ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ଲାଗି ପଧାନେ ମୋତେ ହୁକୁମ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ସେଠି ରାତିରେ ଜଗିଥିଲି, ଦୂରରୁ ଡକେଇତମାନେ ଆସିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଗଛ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲି । ଯୋଗ ଏମିତି, ସେମାନେ ସେଇ ଗଛ ମୂଳରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚଳେଇଲେ । ମୁଁ ଉପରେ ବସି ସବୁ ଶୁଣିଲି ।”

—“କଣ ସବୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବା ତୁ ଶୁଣିଲୁ ?”

—“ଆଜି ରାତି ଦୁଇଟା ବେଳେ ସେମାନେ ପଧାନ ଘରେ ଯାଇଁ ପଶିବେ, ଆଉ ସବୁ ସୁନା ରୂପା ଲୁଟିନେବେ ।”

—“କେତେ ସମୟ ସେଠି ବସି ସେମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ, ଆଉ ଅଧିକା କ’ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ?”

—“ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ହାତବୋମା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ ।”

—“ଏ ସବୁ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ତୁ କଅଣ ଗଛରୁ ଓହ୍ଲେଇ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଆସିଲୁ ?”

—“ଆଜ୍ଞା ହଁ, ନା ନା ଭୁଲ କହିଲି, ସେମାନେ ଯାହାସବୁ ଚାହିଁ କଣ ଆଣିବେ ତାହା କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଯାଇ ବନ୍ଧୁଆସ କରିବେ ।”

—“ତା’ପରେ ପୁଣି କଣ କଲେ ? ସେମାନେ କଅଣ ଏ ଉଦ୍ଦ୍ୟମ ବସିଛନ୍ତି ?”

—“ନା ଆଜ୍ଞା, ତାଙ୍କ ଭିତରେ କଲଗୋଳ ହେଲା ।”

—“କଲଗୋଳ କାହିଁକି ଲାଗିଲା ?”

—“କିଏ କେତେ ହଲଦିଆ ମାଲ ନବ କିଏ କେତେ ଧଳା ମାଲ ନବ, ଏଇଥିପାଇଁ କଲି ଲାଗିଲା । କଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ତାଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର ପାଖକୁ ଗଲେ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଗାଁ ମନ୍ଦିର ଅଗଣାରେ ବାବାଜି ବେଶରେ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ପୁଣି ସେଇ ତୋଟାକୁ ଆସି ମହାଦେବ ଧାତ୍ରୀଛୁଇଁ ନିୟମ କରିବେ, ଆଉ କଲତକରାଳ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି ।”

—“ଆରେ, ରାତିରେ ତୁ ଡକେଇତମାନଙ୍କୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ପଳେଇଲୁ, ଅଥଚ ସେମାନେ କେହି ତତେ ଦେଖିପାରିଲେ ନାହିଁ ?”

—“ମୁଁ ଗଛର ପଛ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିଯାଇ ସେଇବାଟେ ଚଢ଼ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲି । ସେଇଥିପାଇଁ ସେମାନେ ମୋତେ ଦେଖିପାରିଲେ ନାହିଁ ।”

—“ସେମାନେ କେତେବେଳେ ପଧାନଙ୍କ ଘରେ ଚଢ଼ି ଆରମ୍ଭ କରିବେ ?”

—“ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ରାତି ଗୋଟାକ ବେଳେ ସେଇ ଗଛ ପାଖକୁ ଆସିବେ ଏବଂ ସେଇଠି କଳା ପୋଷାକ ଓ କଳା ମୁଖା ପିନ୍ଧି ପଧାନଙ୍କ ଘର ଆଡ଼େ ଯିବେ ।”

—“ତୁ ଏଠିକି ଆସିବା ଆଗରୁ ପଧାନକୁ ଯାଇ କାହିଁକି ଏ କଥା ନ କହିଲୁ ?”

—“ଆଜ୍ଞା, ତାଙ୍କ ହାତରେ ଦେଶୀ ପିସ୍ତଲ, ହାତବୋମା; ଛୁରୀ, ଖଣ୍ଡା ଅଛି । ପଧାନେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ କଅଣ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ପାରିବେ ! ଆଗରୁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଲେ ଆପଣ ସଜ ହେବାକୁ ସମିଅ ଲାଗିବ ।

—“ହଉ, ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଆ କାମ କରିବୁ । ତୁ ଏଇଠି ରହିଥା । ତତେ ଯେମିତି ସେମାନେ ଏଠି ଠାବ ନକରନ୍ତି ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଁ କରିଦେଉଛି ।”

ଗ୍ରେପା ସେଇ ଘରେ ଚପ୍ ଗୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିଲା । କବାଟ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ସିପେନ୍ଥ ପହରା ଦେଲା । ଦାସ୍ତୋଗା ମହକମୀଙ୍କୁ ଏକାନ୍ତକୁ ଡାକିନେଇ କହିଲେ—“ତମେ ଶୀଘ୍ର ଯାଅ, ପଧାନ ଘରେ ଯାଇ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଷୟରେ ସବୁ ପଚାରି ଆସିବ । ଡକେଇତ ପକେଇତ କଥା କିଛି ହେଲେ କହିବ ନାହିଁ । ଶୀଘ୍ର ଆସି ମୋତେ ଖବର ଦେଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ।”

ସହକର୍ମୀ ଜଣକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଧାନ ଘର ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ଅଧ ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ଫେରିଆସି ଦାସ୍ତୋଗାଙ୍କୁ କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା, ଏ ଲୋକଟା ପଧାନଙ୍କ ଘରେ ମାସକ ତଳେ ଥିଲା । ତା’ର ଚାଲିଚଳନ ଓ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶାମିଶି କରିବାର ଦେଖି ସେ ତାକୁ ମାସେ ନହଲ ଘରୁ ତଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ସେଠାରେ ଆଉ ନାହିଁ । ପଧାନେ ବେଳେବେଳେ ତାକୁ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ସାଥରେ ଦେଖନ୍ତି ।”

—“ହୁଁ...ରାତିରେ ତୋଟା ଜଗିବା ଓ ଡକେଇତଙ୍କୁ ଦେଖି ଗଛକୁ ଉଠିଯିବା କଥା ଶୁଣି ମୋର ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ହେଉଥିଲା । ତାକୁ ଖୁବ୍ କଢ଼ା ପହରାରେ ଏଠି ରଖିବ ।”

ଏହାପରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଡକେଇତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବା ଲାଗି ଯୋଗାଡ଼ସନ୍ଧ୍ୟରେ ଦାସ୍ତୋଗା ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଟେଲିଫୋନ୍ କରି ଆଖପାଖରେ ଥାନାରୁ ବନ୍ଧୁକଧାରୀ ପୋଲିସଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମଗେଇଲେ । ରାତାରାତି ସମସ୍ତ ପୋଲିସ୍ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ତୋଟାରେ ଛକି ରହିଲେ ।

ଗ୍ରେପା ସବୁ ସତକଥା କହିଥିଲା । ଡକେଇତମାନେ ସେଇ ଗଛ ମୂଳରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାବେଳେ ଜଣେ ସଦ୍‌ସାଥୀଙ୍କୁ କହିପକାଇଲା--
“ମୁଁ ବିଶିଆକୁ ମନା କରୁଛି ତା ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରନା । ଜିନିଷ ସବୁ

ହାତରେ ନ ପଡ଼ିବାପାଇଁ ତେରମେଣ୍ଟ ହେବାଟା ଠିକ୍ ଦୁହେଁ, ସବୁଥିରେ
ନଁ ନଁ ମାରିଦେଇ ମାଲ୍ ହାତକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାତେନେଇ ରଖିଦେଇ
ଥିଲେ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ସେ ମୋ ବୋଲି ନମାନି ତାକୁ ଗାଳିଗୁଳିଜ
ଆଉ ତଣ୍ଡିଆଟାଏ ଦେଲା, ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ତାକୁ ପାକଲେଇ ଦେଇଛି ।

ସଙ୍ଗାର ପରୁରିଲା—“କାହିଁ, ସେ ତ ଆସିନି ?”

—“ସେ ପରା ଯାଇଛି ପଧାନର ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ ପିଣ୍ଡାରେ ତେଜି
ଶୋଇଥିବ ।”

—“ଓଃ, ତାହେଲେ ଠିକ୍ ଅଛି ।”

ଆଗରୁ ସେଇ ଶରରେ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଟିକି ଯନ୍ତ୍ର
ସାହାଯ୍ୟରେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଥିବା ପୋଲସ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଚାରିଆଡ଼ୁ ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ବନ୍ଦୁକ ବେସ୍ତୋନେଟ
ଦେଖାଇ ଘେରିଗଲେ, ଆଖପାଖ ଆଲୁଅ ହୋଇଗଲା । ଡକେଇତମାନେ
ବିନା ପ୍ରତିରୋଧରେ କାରୁ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଛୁରୁ, ଖଣ୍ଡା
ଦେଶୀ ପିସ୍ତଲ ଓ ହାତବୋମା ସବୁକିଛି ଜବତ କରଗଲା । ସେମାନଙ୍କୁ
ହାତକଡ଼ି ଦେଇ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଥିବା ଭ୍ୟାନ୍‌ରେ ଭର୍ତ୍ତି କରଗଲା ।
ତଣ୍ଡିଆଖିଆ ଚୋପା ଯେ ସେଇ ଡକେଇତ ଦଳର ଲୋକ ଏତକ
ବୁଝିବାକୁ କାହାରି ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ ।

ଚୋପା ସହିତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ରତାରତ ସହର ଥାନାକୁ ନିଆଗଲା ।
ଥାନା ହାଜତ ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି କଥା ଆଦାୟ ପାଇଁ ଜଣ
ଜଣକୁ ଗୋଟିଏ କୋଠାକୁ ନିଆଗଲା । ବିଶେଷ କିଛି ଫଳ ନହେବାରୁ
ତୁଙ୍ଗଧୂ ଡହୀ ପହାର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଗଲା । ଖୋଦ ସେଠା ଥାନାର
ଦାସେଗା ସାହେବ ଗୁଡ଼ିଆ ସାଜି ଜମା ପେଟରୁ ଗୁଡ଼ ଚପି କାଢ଼ିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଜୀବନ ବିକଳରେ ସତକଥାଗୁଡ଼ାକ ଓକାଳି ପକାଇଲେ ।
ସଙ୍ଗାରକୁ ଦାସେଗା ସାହେବ ପରୁରିଲେ—“ଆଜ୍ଞା, ତମେମାନେ ତ

କିଏ କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ଏକଜୁଟ ହେଲ । ଯାହାହଉ ଗୋଟିଏ ବଢ଼ିଆ କାମ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ହେଲେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଳିଗୋଳ ଲଗେଇଲ କାହିଁକି ? ରୂପା ସାଙ୍ଗଛଡ଼ା ହେଲ କାହିଁକି ? ଏତେଦୂରଯାଏ କଥା ଗଲ କାହିଁକି ?”

ହାତ ଯୋଡ଼ି ସଙ୍ଘାର କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଯଦି ଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ରଖିବେ ତା ହେଲେ ମୁଁ ସବୁ କଥା କହିବି ।”

—“ଆଜ୍ଞା କିଛି ପରବାସୁ ନାହିଁ, ତୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ରଖିଲି ।”

—“ଆଜ୍ଞା ମୋତେ ଆଉ ଅଧିକ ମାରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ମୋ ହୃଦରେ ଜାଗାନ୍ତୁ ।”

—“ଠିକ୍ ଅଛି ଆଉ ମାରବି ନାହିଁ ।”

ସଙ୍ଘାର ହାତଯୋଡ଼ି ଆରମ୍ଭ କଲା—“ଆଜ୍ଞା, ମାଲ ହାତରେ ନ ପଡ଼ିବାଯାଏ ଆମେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକମନ ହୋଇଥାଉ, ମାଲ ବଣାବଣି ବେଳେ କୋଉଠି କେମିତି ଖୁଟଖାଟ ଲାଗିଯାଏ । ହେଲେ ଆମେ ତାକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଉ । ନିହାତି ଅଝଟ ହେଉଥିବା ସାଙ୍ଗକୁ କିଛି ଅଧିକ ମାଲ ଦେଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରୁ । ହେଲେ ଆମ ଦଳକୁ ଫଟାଫଟି କେବେ କରୁନାହୁଁ । ରୂପାକୁ ସେ ତଣ୍ଡିଆ ମାରବାଟା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଭୁଲ କାମ ହୋଇଗଲା । ତା’ର ଫଳ ଏବେ ଆମେ ଭୋଗିଲୁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ ପରୁରବି ଆପଣ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ ।

—“ହଉ ପରୁର ।”

—“ଆଉ ଅଳ୍ପ ଦିନ ନିର୍ବାଚନ ରହିଲା, କଂଗ୍ରେସ ଘର ଲୁଟି କରିବା ଲାଗି ରାମା-ଦାମା-ଶାମାମାନେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ଚଢ଼ଉ କରିବା ଲାଗି ଭାରି ତୋଡ଼ିଯୋଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି । କଂଗ୍ରେସ ଘରର ମାଲିକଙ୍କ ଲୁଟ ହୋଇ ହାତରେ ପଡ଼ିନାହିଁ ଅଥଚ ଏ ରାମା-ଦାମା-ଶାମାମାନେ କିଏ କଂଗ୍ରେସର ସୁନାମୁକୁଟଟା ନବ, କିଏ ଟଙ୍କା ଥଳକୁ ନବ, କିଏ ରୁଦ୍ଧ-

ରୂପାର ବାସନତକ ନେଇଯିବ ସେଇଥିଲାଗି ବାଡ଼ିଆପିଟା ଲଗେଇଚନ୍ତି । ସେମାନେ ତ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ନାମଜାଦା ଲୋକ ! ସେମାନେ ତ ଏପରି ନିରୁଧିଆ କାମଗୁଡ଼ାକ କରୁଛନ୍ତି । ମୋଟଉପରେ ଏକଜୁଟ ହୋଇଥିବା ଅଗା-ବଗା-ଖଗାମାନେ ଅଡ଼ିବସି ନିଜ ନିଜର ଦାବି ଜଣେଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେଣି । ଆମେ ସବୁ ଯେତେ ହେଲେ ତ ଶୂନପାଠୁଆ, ରୁଣ୍ଡଦଉଡ଼ି କଟା ଲୋକ । ତେବେ ବି ଗୋଟାଏ ଲୋକ ସାମାନ୍ୟ ଭୁଲ୍ କରି ଟିକିଏ ଅଖଳିଆ କାମ କରିଦେଲା । ଫଳରେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ଜାଲ ଭିତରେ ଧରପଡ଼ିଗଲୁ ।”

—“ହଁ, ତା ହେଲେ ଯାହା କଥାରେ କହନ୍ତି—ପୁଅ ନାହିଁ ମା ପେଟରେ, ପୁଅ ପାଇଁ ବାପା ଖଜୁ ଗଜୁଅଛି ବନମାଳୀପୁର ହାଟରେ ।”

—“ହଁ ଆଜ୍ଞା, ସେଇମିତିଆ କଥା ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଅଣ ! ଆମେ ଯଦି ଟିକିଏ ସୁରକ ପାଇଥାଅନ୍ତୁ ଯେ ଆପଣ ଦଳବଳ ସାଜି ଆମଆଡ଼େ ମୁହଁଇଛନ୍ତି ତେବେ ଆପଣ ଆମକୁ ଧରିପାରିଥାଆନ୍ତେ କୁଆଡ଼ ? ଆଉ ବି ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ପାଠୁଆ ରାମା-ଦାମା-ଶାମାମାନେ ଜଳଜଳ କରି ଦେଖୁଛନ୍ତି ନିର୍ବାଚନ ବାଦ ମାଡ଼ିଆସିଲାଣି, ତଥାପି ସେମାନେ ଭାଗବଣାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଆମେ ଏପରି ଭୁଲ୍ ମୋଟେ କରି ନଥାନ୍ତୁ ।”

ମରୁ ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନେ ସଦ୍‌ବୀରର କଥା ଶୁଣି ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ଦାବେଗା କହିଲେ—“ଆରେ ବାଃ, ତୁମେ ସବୁ ମୂର୍ଖ ବୋଲି କିଏ କହୁଛ । ତୁମେମାନେ ରାମା-ଦାମା-ଶାମାକଠାରୁ ଡେଇଁ ଉପରେ ଉଠିବ; ବରଂ ତୁମେମାନେ ଗୋଟାଏ ମେଣ୍ଟ ଗଢ଼ି ଏ ନିର୍ବାଚନ ବାଦର ମୁକାବିଲା କର । ଆମେ ବରଂ ସମସ୍ତେ ତୁମକୁ ପଛଆଡ଼ୁ ଅଣେଇବୁ ।”

—“ଆଜ୍ଞା କେତେବଡ଼ କଥାଟାଏ କହିଲେ ।”

ନେତ ନେତ ବନାନ ତତ୍ତ୍ୱମସି

ବି. ଏ. ଫଳାଫଳ ବାହାରୁଥିବା ପରେ ପାସ କରିଯାଇଥିବା ଦଳେ ଯୁବକ କାଠଯୋଡ଼ି ବୁରୁଜ ମୁଣ୍ଡରେ ବସି ନିଜ ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ହାଲୁକା କରୁଥିଲେ । ଜଣେ କହିଲା—“ହଇରେ, ଆମେ ତ ଶେଷବାଡ଼ଟା ଡେଇଁ ଏପଟକୁ ଆସିଲୁ, ଏବେ କରିବା କଅଣ ? ଏଇତକ -ଡେଇଁବା ପାଇଁ ତ ବାପାଙ୍କ ବଚ୍ଛିଆ ଝାଡ଼ଝୁଡ଼ । ଆମ ଆଣ୍ଟୁଗଣ୍ଡିରୁ ମଧ୍ୟ ରୋପା ଛୁଡ଼ିଯାଇଛି । ଏବେ କଃ ପନ୍ଥା ?”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ପନ୍ଥା ତ ବେଶ୍ ଦିଶୁଛି । ପହଲେ ଏମ୍. ଏ. ତା’ପରେ ଏଲ୍.ଏଲ୍. ବି. । ଏମ୍. ଏ. ପାଇଁ ଟିକିଏ ପଡ଼ାପଡ଼ି କଲେ ଚଳିବ । ଏଲ୍.ଏଲ୍. ବି. ତ ଅବସର ବିନୋଦନ । ଏକାଥରକେ ଏ ଦୁଇଟା ଯାକ ଉତ୍ତୀ ହାସଲ କରିଦେବ । ଏଥିରେ ବି ବହିପଡ଼ା ବିଶେଷ ଦରକାର ନାହିଁ । ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କର ମନକୁ ପଡ଼ିଦେଲେ ହେଲା । ଗୀତା ପଢ଼ିଲେ ସବୁ ଯେପରି ଜାଣି ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ଫଉଜି ଉଠେ ଠିକ ସେମିତି ମାଲିସ୍ ବିଜ୍ଞାନଟା ଭଲକରି ଆୟୁତ୍ କରିପାରିଲେ ସବୁକିଛି ସାଧ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ଏହି ମାଲିସ ବିଜ୍ଞାନ ହେଲା ଅସଲ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ, ଆଉ ସବୁ ହେଲା ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ବହି । ପଢ଼ିଲେ ପଢ଼, ନପଢ଼ିଲେ ନାହିଁ, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ବାପାଙ୍କୁ କିଛି ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଲାଗି ଆଗରୁ ସତର୍କ କରିଦେବା ଦରକାର ।

ଆଉଜଣେ ଚଲେଇ ଉଠିଲା—“ନେତ ନେତ—ଏଇଟା ଠିକ୍ ପନ୍ଥା ନୁହେଁ, ପରୀକ୍ଷା ପରେ ପରେ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ଚାରିକଡ଼େ ଟିକଣିକପୁଆ ସବୁ ଫର୍ପର୍ ହୋଇ ଉଡ଼ିବେ । ଆମେ ସିମିଳିତୁଲା-

ମାନେ କ'ଣ କରିବୁ ? ଆମର ବାପମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହିହେଲେ ଶିଳ୍ପୀଲୟୁଆ ନୁହନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗୋଲିମାର ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“କଥାକୁ ଚାଲି ସନ୍ଧାନରେ ଲାଗିଯିବା, ପ୍ରଥମେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଓ ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକ୍ରେଟାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବା, ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଯେପରି ପୃଥିବୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି କରି ଭୃଷ୍ଟକରି ଚାଲିଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଟିକ୍ ସେହିପରି ପ୍ରଥମେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଓ ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି କରି ହଠାତ୍ କ୍ଷମପଥ ବଦଳାଇ ଦେଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବା । ଏହିପରି ଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି କରି ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଉପରେ ଓହ୍ଲାଇବା । ତା’ପରେ ସିଦ୍ଧି ଆପେ ଆପେ ଆସିଯିବ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ନେତ ନେତ ! ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କ୍ଷମପଥକୁ ଯିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କ୍ଷମରୂପ ହୋଇଯିବାର ଭୟ ଖୁବ୍ ବେଶି । ମୋ ମତରେ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ରାଜନୀତି କରିବା । ଯେଉଁ ଦଳକୁ ଟାଣୁଆ ଦେଖିବା ତାଙ୍କର ପାଖରେ ଯାଇ ରାଜନୀତି ଶିଖିବା । ଶିକ୍ଷିତ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ପାଇଲେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କ ଖୁଆଡ଼ରେ ଆମକୁ ପ୍ରବୁଦ୍ଧିବେ । ଦଳପତିମାନେ ଆମମାନଙ୍କର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଭାର ହାତକୁ ନେଇଯିବେ ।”

ଆଉ ଜଣେ ପାଟିକରି ଉଠିଲା—“ନେତନେତ ! ଟାଣୁଆ ଦଳ ଯଦି ଘୋଷ୍ଟରେ ହାରିଗଲେ ତେବେ କଥା ଶେଷ । କ୍ଷମତା ଅଧିକାର କରିଥିବା ଦଳର ଠେକ୍ ଖି ମାଡ଼ିବୁଁ ସାର ହେବ । ଏ ପନ୍ଥା ଗୁଡ଼ି ବରଂ ସରକାର ବେକାର ସୁବକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଲାଗିପଡ଼ି ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଆଜିକାଲି ତ ମାଟ୍ରିକ୍‌ବାଳ ପଚାଶ ହଜାର ପାଉଛନ୍ତି । ଆମେ ତ ଚାଲିଗଲା ପରୁଣ ହଜାରରୁ କମ୍ ପାଇବା ନାହିଁ । ଧରଧର କରି ପାରିଲେ ଲକ୍ଷେ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିଯାଇ ପାରେ । ସେଥିରେ ଆମର ଆତ୍ମନିୟୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇ ପାରିବ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ନେତ ନେତ । ବୃଥାରେ କାହିଁକି ସେ ଅରମ୍ଭ ଭିତରେ ପଶିବା । ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଭାବିବ ଏ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ

ଯେଉଁ ଛୁଡ଼ି ଟଙ୍କାଟା ରହୁଛି ତାକୁଇ ପୁରୁପୁରି ଶ୍ରେଣ କରିବ, ଆଉ ମୂଳ ଟଙ୍କାଟାକୁ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଡିପୋଜିଟ ରଖି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧିଦେବ । ଯେଉଁ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଏ ଟଙ୍କା ମିଳିବ ସେହି ବିଭାଗର ଚଣ୍ଡୀଗୁମସ୍ତାମାନେ ଏଇ ଛୁଡ଼ିଟଙ୍କାରୁ ଭିନ୍ନଭାଗ ଉଦରସ୍ଥ କରିଦେବେ । ତା’ପରେ ବ୍ୟବସାୟ ସବୁ କେବଳ ମାରୁଆଡ଼କୁ ପୋଷାଏ । ବ୍ୟବସାୟଟା ହେଲା ସେଇମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ, ସେ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ବାହାରର ଯେଉଁ ଲୋକ ନାକ ଭଞ୍ଜିକରିବ ସେମାନେ ତା’ ନାକକୁ କର କର କାଟିଦେବେ, ଆଉ ତା’ ବରୁଦରେ ଏପରି ଏକ ଧକ୍କା ଯୁଦ୍ଧ ଲଗାଇ ଦେବେ ଯେ, ସେ ଲୋକଟି ‘ଆଲ୍ଲା ଓ ବିସ୍ମିଲ୍ଲା’ ଡାକ ସେ ରାଜ୍ୟଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଆସିବ । ତେଣୁ ଏ ବ୍ୟବସାୟର ନାଁ ଧରନା, ବରଂ ଗୁଲ କାନତରାଟି କରିବା । ଏଥିରେ ମଳିଧୁଳ ନାହିଁ, ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କାର କାମ କଲେ ପରୁଣ ହଜାର ଟଙ୍କା ମୁଣିରେ ଥୁଆ ।”

ଆଉ ଜଣେ ବୋବେଇ ଉଠିଲା—“ଆରେ ବାବୁ ନେତ୍ର ନେତ୍ର, ନେତ୍ର ନେତ୍ର ! ଏଇଟା କେତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଚରାଭୁଇଁ ଥିଲା । କେବଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗର ବଡ଼ ହାକିମଙ୍କୁ ଷୋଡ଼ଶ ଉପରୁରେ ପୂଜା କରିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ସେତିକିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କାନତରାଟର ଘରେ ବିଜେ କରୁଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ବଡ଼ ହାକିମ ଏତେ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅଫିସର ଚଣ୍ଡୀଗୁମସ୍ତାମାନେ ଉଁ କି ରୁଁ କହିପାରୁ ନଥିଲେ । ଏଇକ୍ଷଣି ଚଣ୍ଡୀଗୁମସ୍ତାମାନେ ବଡ଼ ହାକିମଙ୍କର ବଡ଼ବୋପା ବନିଗଲେଣି । ବଡ଼ ହାକିମ କଦବା କେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଚଣ୍ଡୀକୁ ‘କବେ’ ବୋଲି କହି ଦେଲେ ସାରା ଦସ୍ତରରୁ ଘଡ଼ଘଡ଼ର ଶବ୍ଦ ପରି କାନପଟା ଉତ୍ତର ମିଳୁଛି ‘କ’ଣ କବେ !’ ଭୂମମାନଙ୍କର କ’ଣ ମନେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବର୍ଷ ତଳେ ସଚିବାଳୟରେ ଜଣେ ଆଇ. ଏ. ଏସ୍. ଅଫିସର ଗୋଟିଏ ଗୁମସ୍ତା ଉପରକୁ ଫାଇଲଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାରୁ କିପରି ଲଜାକାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟିହୋଇ ଥିଲା । ସାରା ସଚିବାଳୟର ଚଣ୍ଡୀଗୁମସ୍ତାମାନେ କାମଦାମ ଛୁଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ଟାଣି ନେଇଗଲେ ଓ ଲଜାଳାକରି, ଗୋଟାଏ ଜପ୍ରେ ବସାଇ ସେଇ ସଚିବାଳୟ ହତା ମଧ୍ୟରେ ବୁଲାଇଲେ ଓ ଶମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଆଇ. ଏ. ଏସ୍. ମାନେ କୋଠା ଉପରେ ଠିଆ

ହୋଇ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲେ । ବଡ଼ହାକିମମାନେ ନିଜ ନିଜର ଅନ୍ଧମତା ବିଷୟରେ ମେହଦିନଠାରୁ ସଚେତନ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରି ନେଇଛନ୍ତି, ହାତ ଗଣତି ମାସ କେଇଜଣ ଆଇ. ଏ.ଏସ୍. ହାକିମ-ମାନଙ୍କର ଶମତା ହଜାର ହଜାର ଚଣ୍ଡୀରୂମଣ୍ଡାଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ଳୀବ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଭୋଟ କାଗଜ ଏପରି କୁହୁକ କାମକରି ଦେଉଛି । ଆଜିକାଲି ଗୋଟାଏ କାନିଡ଼ାଟି କାମ ପାଇବାକୁ ହେଲେ ପିଅନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସବୁ ଚଣ୍ଡୀରୂମଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଆଗ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କଲେ ସବା ଶେଷରେ ବଡ଼ ହାକିମଙ୍କ ଶୁଭଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହେଉଛି । କେବଳ ସେଇଠି କଥା ସରୁନି, ଭୋଟ ପ୍ରସାଦରୁ ସିଂହ ବନିଯାଇଥିବା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଯଦି କେହି ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ବା ପୁଅ ପୁତୁରା କାନିଡ଼ାଟିଙ୍କ ଦଳରେ ଥାଆନ୍ତି ତେବେ ସବୁ ପୂଜା ନିଷ୍ଫଳ । ଏ ‘ଗଛମେ କଠଲ୍ ଓଠମେ ତେଲ୍’ କାମରେ ହାତ ଦେବା ଆଜିକାଲି ବଡ଼ ବିପଜ୍ଜନକ । ବରଂ ପୁା ଅପେକ୍ଷା ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନଟିଏ କଲେ ଭାରି ଭଲ ହେବ । ବାପ ସାଇତି ରଖିଥିବା କିଛି ଟଙ୍କାରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟକାଟିଆ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ ସେଥିରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ସେଇଥିରୁ ବଡ଼ି ବଡ଼ି ସୁଇଚ୍‌ସ୍ତଲ, ରେସ୍ତୋର୍‌ସ୍, କାଫି, ଗ୍ରେଟକାଟର ହୋଟେଲ ଶେଷରେ ପଞ୍ଚିତାରକା ହୋଟେଲଟାଏ ମଧ୍ୟ କରିଦେଇ ହେବ । ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖିଛି ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନରେ ଗୋଟିଏ ଟୋକା ପକୁଡ଼ି ବସି ଗୁଣୁଥିଲା । ଦିନେ କୌଣସି କାରଣରୁ ତା’ର ମାଲିକ ରାଗିଯାଇ ତାକୁ ଦି’ ଚଟକଣା ପକାଇଲା ଓ ତଣ୍ଡିଆମାରି ଦୋକାନରୁ କାଢ଼ିଦେଲା । ସାମାନ୍ୟ କିଛି ପଇସା ସେ ସଞ୍ଚୁଥିଲା । ସେଇଥିରେ ଗୋଟାଏ କରେଇ ଆଉ ଜାଲିଚଟ୍ କିଣି ପକାଇଲା ଓ ମୁହଁ ଦୋକାନରୁ ଧାରରେ ସଉଦା ନେଇ ବସ ପକୁଡ଼ି ଦୋକାନଟିଏ ରସ୍ତା କଡ଼ରେ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ସେଇଥିରୁ ବଡ଼ି ବଡ଼ି ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ମିଷ୍ଟାନ ଭଣ୍ଡାର ନାମରେ ଗୋଟାଏ ଚକଚକିଆ ଦୋକାନ କରି ଦେଲାଣି । ଆମେ ସେମିତି ଅଳ୍ପ କିଛି ମୂଳଧନରେ ଦୋକାନଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରି ଗୋଟିଏ କାରିଗର ସାହାଯ୍ୟରେ ବସପକୁଡ଼ି ଦୋକାନଟିଏ ଖୋଲିଦେବା । ଏଥିରେ କାହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ନିଜେ ଠିଆ ହୋଇ ପାରିବା ।”

ଆଉ ଜଣେ ଚଳେଇ ଉଠିଲେ—‘ନେତ, ନେତ, ନେତ ! ଏଥିରେ ବି ଘାଟି କିଛି କମ୍ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ଏହିପରି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ବରପକ୍ଷୀ ଦୋକାନର ଅବସ୍ଥା ଆଖିରେ ଦେଖିଛି । ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ପିଅନ ବି ଆସି ତା’ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ମାଗଣା ଖାଇଯାଏ । ମାଗଣା ଖାଉଛି ତା’ର କିଛି କମ୍ ନାହାନ୍ତି । ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଚଣ୍ଡୀରୁମଣ୍ଡା ତା’ ଦୋକାନରେ ବିଜେ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ସେଲଟାକ୍ସ ଅଫିସ୍, ଇନକମ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଅଫିସ୍, ଯୋଗାଣ ବିଭାଗର ପିଅନମାନେ, ବେଳେବେଳେ କିରାଣିମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଜେ କରନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଛଡ଼ା କନଷ୍ଟବଲମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଶୁଭ୍ରଗମନ ରୁଲିଛି । ଦୋକାନଟା ଭାରି ରୁଲୁକ । ଏଥିପାଇଁ ସେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଘଡ଼ି ରଖି ଦେଇଛି । ଖାଉଛିମାନେ ଦେଉଥିବା ପଇସାରୁ କିଛି ସେ ଘଡ଼ି ଭିତରେ ପକେଇ ଦିଏ, ମାରୁଆଡ଼ିମାନେ ଠିକ୍ ଯେମିତି ଖଣ୍ଡିଏ ଲୁଗା ବିକିଲେ ପାଇଥିବା ପଇସାରୁ କିଛି ଅଂଶ ଗୋରକ୍ଷଣୀ ଘଡ଼ିରେ ପକାନ୍ତି । ଆମେ ସବୁ ବି. ଏ. ପାସ୍ କରୁଛୁ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଦେହରେ ଯିବ ? ଆମେ ଏ ମାଗଣାଖିଆମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦାଣ୍ଡିବୁ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ୟୁତ ଭିତରେ ଅଜାଣତରେ ପଶିଯାଇ ଅଭିମନ୍ୟୁ ପରି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯିବୁ ।’

ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ କହି ଉଠିଲେ—“ମେଣ୍ଟାର ବାଳ ଓପାଡ଼ୁ ଓପାଡ଼ୁ ମେଣ୍ଟା ତ ନିର୍ବାଳ ହୋଇଯାଉଲୁଣି । ଏବେ କରବା କଅଣ ?”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ—ଏହି ‘ନେତ ନେତ’ ମହାବାକ୍ୟ ଆଉ କାହାଁ କରିବ ନାହିଁ । ତା’ ବଦଳରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ମହାବାକ୍ୟ ‘ତତ୍ତ୍ୱମସି’ର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ହେବ । ସମସ୍ତେ ପଚାରିଲେ—“ସେ ପୁଣି କଅଣ ?”

ପୂର୍ବ ଜଣକ ବୁଝେଇଦେଲେ—“ବାବାଜି ଓ ଦାର୍ଶନିକମାନେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ କରନ୍ତି ସେ ଅର୍ଥ ଚଳିବନାହିଁ । ତା’ର ଏକ ଆଧୁନିକ ଅର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ହେଲୁଣି ! ଆଗର ‘ତତ୍, ତୁ, ଅସି’ ବଦଳରେ କେବଳ ସାଦାସିଧା ‘ତତ୍ତ୍ୱମସି’ କହିବାକୁ ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ମସି ହେଲୁ ଆଜିକାଲି ଅସଲ ଚତୁ । ‘ମସି’ହେଲୁ କଲମର କାଳି, ଯାହାକୁ କି ଅସି ଅର୍ଥାତ୍ ଖଣ୍ଡାରୁ ଟାଣ

ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ମସି ହେଲୁ କଳା । ଏହି କାଳିଆ ରଙ୍ଗହେଲୁ ଆଜିର ଅସଲ ତତ୍ତ୍ୱ । କଳାବଜାର, କଳାଧନ, କଳାବେଉସା ଆଦି ଠକାଠକି ଦୋନମୁରି କାରବାର ଯେ କରିପାରିଲୁ ସେ ବେଶ୍ ତେଜି ଉଠିବ । କଳା ବେଉସା ବାଛି ବାଛି କଲେ କିଛି ବିପଦ ନାହିଁ । ଧର ତୁମେ ଜଉଡ଼ିଷ ବେଉସା କରିବ । ଶିକାର ସାଙ୍ଗରେ ଏଣୁତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ କଥାବାଣୀ ହୋଇଯିବ । ସେଇଥିରୁ ତା'ର ମତିଗତି, ତାର ଇଚ୍ଛା ସବୁ ଜାଣିପାରିବ । ତାକୁ ସୁହାଇଲଭଳି ଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ଜବରଦସ୍ତି ଚଳେଇ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଉନ୍ନତି ହେବ ବୋଲି ବତାଇଦେବ । ଆଉ ମନେରଖିଥାଅ କିଛି କିଛି ମନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ତହିଁରେ ଯୋଗ କରିଦେବ । ତା'ପାଇଁ କାଟପାଣି ମଧ୍ୟ ବତାଇଦେବ ଯେଉଁଟା କି ସେ କରିପାରିବ । ତା'ର ଶୁଭ ହେଲୁ ତ ତୁମର ବିଜୟ, ଆଉ ଯଦି ଅଶୁଭ ହେଲୁ ତେବେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବଦମାସିକୁ ଦାୟୀକରି ଧୂସର ଖଜ ମିଶ୍ରିତଜଳ ନିଜ ଉପରେ ଛୁଞ୍ଚିବା ଓ ଗୋଟାଏ କିଛି ଅଗଡ଼ମ୍ ବଗଡ଼ମ୍ ନିଜଗଡ଼ା ମନ୍ଦ ଜପିବାକୁ କହି ପଇସା ନେଇ ପକେଟରେ ଭରିବ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଳା କାମହେଲୁ, ବିଜ୍ଞାପନ ଫୁଲ୍ଲା ବା ଆଡ଼ଭର୍ଟି-ଇଙ୍ଗ୍ ଏଜେନ୍ସିଟିଏ ଖୋଲି କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ବିଜ୍ଞାପନ ବିକଳିଆ ପରିକାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୁପ୍ତା ଫାରମ୍ରେ ଅର୍ଡ଼ର ପଠାଇ ଦେବ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ କରିସାରି ଦୁଇଟି କପି ଓ ରେଟର୍ଣ୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ବଲ୍ ପଠାଇବାକୁ ଜଣାଇଦେବ । ପରିକା ସମ୍ପାଦକ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ି ଏତକ ସବୁ କରିଦେବେ । ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାପନଦାତାଠାରୁ ବିଜ୍ଞାପନ ଆଣିଥିବ ତାକୁ ପରିକାଟିଏ ଦେଇ ତା'ଠାରୁ ସମୁଦାୟ ଟଙ୍କା ନେଇ ଆସିବ । ସେସବୁ ଟଙ୍କା ତୁମର । ଏମିତି ଗୁଡ଼ିଏ ବିଜ୍ଞାପନବିକଳିଆ ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କୁ ଠକି ସାରିବା ପରେ ନାମଫଳକଟି ବଦଳାଇ ଦେବ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପନ୍ଥା ହେଲୁ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଧମକାଣ । ଆଜିକାଲି ତ ସମାଜରେ ଦୁର୍ନୀତି କିଛି କମ୍ ନାହିଁ । ସମାଲୋଚନାମୂଳକ ପରିକାଟିଏ କାଢ଼ିବାମାତ୍ରେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ଗୋଲ ଖୋଲି ତାଙ୍କର ଶସ୍ତ୍ରମାନେ ତୁମପାଖକୁ ଖବର ପଠାଇବେ, ତୁମେ ସେହି ଖବରକୁ କମ୍ପୋଜ କରି ତା'ର ପ୍ରୁଫ୍ ନିଜର ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ

ଟରଣି ହାତରେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେବ । ସେ ଲୋକଟି ଏହାଦେଖି ନିଷ୍ପ୍ରୀତିଭାବରେ ହାତଲି ଖାଇଯିବ ଏବଂ ଟରଣିର ହାତଗୋଡ଼ ଧରି ସେ ଖବରଟା ପସିକାରେ ନ ଗ୍ରହଣିବା ଲାଗି ଅନୁନୟନ କରିବ । ଟରଣି ଏଥିପାଇଁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦରକାର ପଡ଼ିବ ବୋଲି କହିବ । ଶେଷରେ ଦରଦାମ୍ ମଧ୍ୟ ଛିଡ଼ିଯିବ । ସମ୍ପାଦକ ସେତକ ହାତ କରିବାମାତ୍ରେ କମ୍ପୋଜିଟିକୁ ଗ୍ରହଣି ଦେବ । କମ୍ପୋଜି ଚୂର୍ଜିଟା କମ୍ପୋଜିଟରୁକୁ ଦେଇ ବାକିତକ ନିଜ ମୁଣିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେବେ । ଏ ବାଟରେ ଫୁଟୁ ହୋଇ ପଇସା ଆସେ ।

ଆଉ ଏକ ପନ୍ଥା ହେଲା ଭଲ ଭଲ ନାମଜାଦା ଔଷଧର ଲେବଲ୍ ଦିଆ ଶିଖିକୁ ନକଲ କରି ବିଶୁଦ୍ଧ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଭରି ଓ ସିଲ୍‌କରି ବଜାରକୁ ପଠାଇଦେବ । ଚାଲୁ ଔଷଧଗୁଡ଼ାର ଦାମ୍ ଯଥେଷ୍ଟ କମାଇ ଦେବ । ଏଥିରେ ବି ବହୁତ ରୋଜଗାର ହେବ ।

ଏମିତି ଖୋଜି ବସିଲେ ବହୁ କଳା ବେଉସାର ସଂଧାନ ମିଳିବ । ଏଥିରେ ପାପପୁଣ୍ୟ କଥା ବିଚାରବ ନାହିଁ; କାରଣ ବେଦରେ ଲେଖାଅଛି ‘ପେଟ ପୋଷ ନାହିଁ ଦୋଷ ।’ ଧଳାବାଟରେ ଯାଇଁ ଧନୀ ହେବାକୁ ଯେତେଦିନ ଲାଗେ ଏହିପରି କଳାବାଟରେ ଗଲେ ତା’ର ଅଧାଦିନରେ ଧନୀ ହୋଇଯାଇ ପାରିବ । ଏସବୁ ବେପାର ବେଳେ ଯଦି ଚିବେକ ତେରିମେରି ହୁଏ ତେବେ ତା’ ବେକକୁ ମୋଡ଼ିଦେବ । ଯଦି ନିହାତି ମୋଡ଼ି ନପାରିଲ ତେବେ ଗୋରକ୍ଷଣୀ, ଅନାଥାଶ୍ରମ ଓ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ-କାଣ୍ଡ ଯୁବକସଂଘମାନଙ୍କୁ କିଛି କିଛି ଦେଇଦେବ । ସେଥିରେ ତୁମେ ସନ୍ତୋଷ ଆଉ ତୁମ ବିବେକ ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଯିବ ।

ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ୱରରେ ତତ୍ତ୍ୱମସି ତତ୍ତ୍ୱମସି, ତତ୍ତ୍ୱମସି ବୋଲି ଚିଲେଇ ଉଠିଲେ ।

ଦାରୁଠେଙ୍ଗରେ ଭୂତଳବାଣୀ

ପେଟଭୟବା ପିଲାଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି କୋକେଇରେ ବନ୍ଦା ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ପାକୁଆ ବୁଢ଼ା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାରୁଠେଙ୍ଗର ଲୋକବାକ ସମସ୍ତେ ବିଜିତ ପାଞ୍ଜାଙ୍କ ଦଳକୁ ଆସନ୍ତା ନିବାଚନରେ ସବୁଯାକ ଘୋଟ ଦେବାଲାଗି ମହାପ୍ରସାଦ ଛୁଇଁ ନିୟମ କରିବାକୁ ଖୋଦ୍ ବିଜିତ ପାଞ୍ଜା ଦାରୁଠେଙ୍ଗ ସୀମାରେ ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ ସ୍ଥେସନ ବସାଇ ଦେଲେ । ରେଡ଼ିଓ ସ୍ଥେସନ ବସାଇବାକୁ ଗୋପାଳ ବାନାର୍ଜୀ, ଗୋବିନ୍ଦ ମୁଖାର୍ଜୀ ଓ ଚନ୍ଦେଇ ଚୁଟାର୍ଜୀ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ, ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟଗର ଓ ମୁଖ୍ୟମିସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଯନ୍ତ୍ର ଖଞ୍ଜାଖଞ୍ଜି ବେଳେ ଏହି ଗୋଷ୍ଠମାରୁମାନେ ସରକାର ବିଦେଶରୁ ଆଣିଥିବା ଭଲଭଲ ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ରକୁ ନିଜ ନିଜ ମୁଣି ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚାଇ ଦେଇ ଦୋ'ନମ୍ବର ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ରକୁ ଖଞ୍ଜିଦେଲେ । ସେଠା କାମ ତନଖି କରୁଥିବା ଅଦିଆ ମହାନ୍ତ ଏ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ମିସ୍ତ୍ରୀ ଓ କାର୍ଯ୍ୟଗରମାନଙ୍କୁ ଗାଳି-ଗୁଲଜ କରି ଓ ଶୁଭମତ ଲଢ଼ି କିଛି ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିଲେ । ଭଲ ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର କିଛି ଏହାଦ୍ୱାରା ରହିଗଲା ଓ ଭୂତଳବାଣୀ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଗଲା । ଯାହା ହେଲା ଅଦିଆ ମହାନ୍ତ ଏତକ ନ କରିଥିଲେ ଭୂତଳବାଣୀର ଯନ୍ତ୍ରଟା ପୂରାପୂର୍ବ ଦୋ' ନମ୍ବର ହୋଇଯାଇ ଥାଆନ୍ତା । ଠିକ୍ ସମୟରେ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରଟି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଯଥା-ସମୟରେ ବିଜିତ ପାଞ୍ଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦଘାଟିତ ହୋଇଗଲା । ବିଜିତ ପାଞ୍ଜା, ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁତାରେ ଦାରୁଠେଙ୍ଗଆକୁ ତେଲରେ ଭସାଇଦେଲେ ।

ଅନେକ ବର୍ଷଯାଏ ଭୂତଳବାଣୀ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରଟି ସୁରୁଖୁରୁରେ କାମ କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

କେତେ ବର୍ଷ ପରେ ଭୂତଳବାଣୀ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରର ଦୋନମୁଣ୍ଡ ପନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଦୋନମୁଣ୍ଡ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଶ୍ରୋତା-ମାନେ ଏହି ବାଣୀକୁ ଶୁଣି ପହଲେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ନାକ ଫୁଲେଇଲେ, ତା'ପରେ ଫୁଲନାକକୁ ଟେକିଲେ, ପାଟିର ହିଁକଣକୁ ତଳକୁ ଦାବିଲେ, ଭୁଲତାକୁ ସଜୁଡ଼ିତ କଲେ, ତା'ପରେ ମୁହଁରୁ ଖଟାଙ୍ଗବାଣୀ ବାହାର କଲେ । ଏପରି ବାଣୀ ବାହାର କରି କରି ଥକିଯିବାରୁ ରୁପ୍‌ରୁପ୍ ରହିଲେ । ଦାରୁଠେଙ୍ଗ କଲେଜର ପିଲାମାନେ କିନ୍ତୁ ଥକପଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଭୂତଳବାଣୀର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସଜାଡ଼ିଦେବା ଲାଗି ନାନା ଉପାୟ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କଲେଜର ଗ୍ରନ୍ଥସଭାରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବାକୁ ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ବି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଯୋଗଦେବାକୁ ରାଜି ହେଲେ । ଟୋକାଟାକଳିଆ ଦଳର, କେତେବେଳେ କଅଣ ଅଛି । ନିବାଚନ ପୁଣି କବାଟ ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ କରୁଛି ।

ଭୂତଳବାଣୀର ଗୋସବାପ ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀ ଦାରୁଠେଙ୍ଗ କଲେଜକୁ ଆସୁଥିବାର ଖବର ବାଣୀର କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ଶୁଣିଲ ଖେଳିଗଲା । ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀ ଦାରୁଠେଙ୍ଗରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ପାଣ୍ଡେଟି ନେଇ କେନ୍ଦ୍ରର ରୁଣିଆଡ଼େ ବୁଲାଇ ଆଣିଲେ ଏବଂ ସେ କେନ୍ଦ୍ର ବି.ବି.ସି ଓ ଉପସ୍ଥ ଅଫ୍ ଆମେରିକା ଠାରୁ କୌଣସି ନ୍ୟୁନ ନୁହେଁ ତାହା ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀକୁ କହି ତାଙ୍କ ମନଃତୃପ୍ତ କରାଇ ଦେଲେ । କଲେଜରେ ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ସରିବା ପରେ ସେ ରାଜଭବନରେ ରହିଲେ । ସେଠାରେ ରାତି କଟାଇ ସକାଳ ଛ'ଟାରେ ତାଙ୍କର ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିଯିବାର କଥା ଥିଲା । ସକାଳେ କିନ୍ତୁ ବରଫ ଛୁଙ୍କିଲା । ଜଣେ କିଏ ସିକୁନ୍‌ରଟି ଅଫିସରଙ୍କ ପାଖକୁ ଫୋନ୍ କରିଦେଲା ଯେ ଜଣେ ଆତଙ୍କବାଦୀ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋମା ଖଞ୍ଜି ଦେଇଛି । ବାସ୍, ଏତିକରେ ତାଙ୍କ ଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଉଡ଼ାଜାହାଜକୁ ତଳତଳ କରି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ନେବ । ଏଥିପାଇଁ ଦଶଦଶା ଲାଗିଯିବ । ବିଚିତ୍ର ପାଞ୍ଜୀ ସମୟତକ ଭୂତଳବାଣୀର କରମତ ପରଖି ନେବା ଲାଗି ଛୁରି କଲେ । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ିଆ ରେଡ଼ିଓ ସେହି ଆସି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଥୁଆହେଲା ! ଠିକ୍ ସମୟ ଆସିଯିବାରୁ ରେଡ଼ିଓଟିକୁ

ଭୂତଳବାଣୀ ସ୍ତେସନ ସଙ୍ଗେ ସଂଯୋଗ କରି ଦିଆଗଲା । ଧୈ-ଧୌ ସରିଯିବା ପରେ ସେହି ମଧ୍ୟରୁ ଶବ୍ଦ ବାହାରିଲା—

ଭୂତଳବାଣୀ—କ୍ଷମା କରିବେ, ଭୂତଳବାଣୀ, ଦାରୁଠେଙ୍ଗ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି ଉନବିଠୁ ପୈ ପଟ୍ ପଟ୍ ସେଁ ସେଁ ଘୁଲ୍ ଘୁଲ୍ ଘୁଲ୍ .. ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଉଛି ଯେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅସୁବିଧା ହେତୁ ଆପଣମାନେ ବେତାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ୬ଟା ଠାରୁ ୬ଟା ୧ ମିନଟ, ୬ଟା ୧ ମିନଟ ଠାରୁ ୬ଟା ୨ ମିନଟ, ୬ଟା ୨ମିନଟ ଠାରୁ ୬ଟା ୩ ମିନଟ ଓ ୬ଟା ୩ ମିନଟ ଠାରୁ ୬ଟା ୫ ମିନଟ ଯାଏ ଶୁଣିପାରି ନାହାନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ଆମେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ହସ୍ତିନାପୁର କେନ୍ଦ୍ରରୁ ରିଲେ କରି ଆମ୍ଭେ ଖବର ପ୍ରସାର କରୁଅଛୁ । ଆଜିର ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଖବର ହେଲା ପଇଁ ଆସ୍ଥାନରେ ଆତଙ୍କବାଦୀମାନେ କୁଡ଼ି-କୁଡ଼ି ରୁଡ଼ି-ରୁଡ଼ି—ସେ ସ୍ଥାନକୁ ପୋଲିସ ପୋର୍ସ ତୁରନ୍ତ ପଠାଯାଉଅଛି । ପୋଲିସ୍ ସେଁ ଏଁ ଏଁ ଏଁ, ସେଁ ଏଁ ଏଁ ଏଁ—ଦେଖିବା କରି ବହୁତ ଅସୁବିଧା ଜବତ କରିଅଛନ୍ତି ।

ପାକିସ୍ଥାନରେ ପୁଟ୍ ପୁଟ୍ ପୁଟ୍ ପୁଟ୍ ବାଦୀମାନଙ୍କୁ ନିରାସ୍ତ୍ର ଲୋକ ସଂହାର ନିମନ୍ତେ ତାଲିମ ଦିଆଯାଉଅଛି । ... ଏତ କଳକାଳ ରାତି ବିପରୀତ ଖଡ଼ଖାଡ଼ ଘଲ୍ ଘଲ୍ ଘଲ୍—ସେଁ ଏଁ ଏଁ ଏଥର ମଜୁଡ଼ି ଅବସ୍ଥା ସତ୍ତ୍ୱେ ରେକର୍ଡ୍ ପରିମାଣ ଧାନ ଉତ୍ପାଦିତ ।

ବଦ୍ୟୁତ୍ ଫରବରାହରେ ଯୁକ୍ତି ହେତୁ ଆପଣମାନେ ୬ଟା ୧ମିନଟ ଠାରୁ ୬ଟା ୧୦ଟା ମିନଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ପ୍ରସାର ଶୁଣିପାରି ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଭୁଲ୍ କ୍ରମେ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ସମ୍ବାଦ-ପ୍ରସାର ମଧ୍ୟରେ ପଶିଯାଇଛନ୍ତି । ଏଥିଲାଗି ଆମେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ ।

ଭୂତଳବାଣୀ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ରାତି ୮ଟା ୫ ମିନଟ୍ । କାଲି ରାତିରେ ପୈ ଏଁ... ବକିତ ପାଞ୍ଜୀଙ୍କର ଇଂରାଜୀ ବକ୍ତୃତାର ଓଡ଼ିଆ ପଟ୍ ପଟ୍ ବାଦ ପଡ଼ି ଶୁଣାଉଅଛୁ । ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଆପଣମାନଙ୍କର ଏହି କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନର ୧୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ତ୍ତି ଉତ୍ସବେ ବକ୍ତା ତଥା ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ ଚଡ଼ି-ଚଡ଼ି-ଚଡ଼ି-ଚଡ଼ି ଉଡ଼ି-ଉଡ଼ି-ଉଡ଼ି ଘୁଡ଼ି ଘୁଡ଼ି ଘୁଡ଼ି ଘୁଡ଼ି ସେଁ

ଏ...କେହି କେହି କହନ୍ତି ସେ ଶ୍ରୋତା ବଳତା କେହି ନାହିଁ, ସେଦିନ କରୁ କାହିଁ ପାଇଁ । ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ, ବହୁ ଖ୍ୟାତନାମା ବକ୍ତା ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି ଭଢ଼ି ଭଢ଼ି ଭଢ଼ି ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଆପଣମାନେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଯୌର୍ଯ୍ୟର ସହୃଦ ଶୁଣି ଖୁବ୍ ତାରତ୍ତ୍ୱ କରିଅଛନ୍ତି । ଆପଣମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ପାଖକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବଧାଇ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଉଦ୍‌ଘୋଷ ଲେକେ ଆଆନ୍ତି । ସେମାନେ ମୋ ପାଖକୁ କେତେକ ଗାଳିପୁଣ୍ଡି ଚିଠି ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଖୁଣ୍ଟିନାଶି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଫଳରେ ଜାଣିପାରିଲି, ଭୂତଳବାଣୀର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର ଓ ବେଶ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କର ଶ୍ରବଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟରେ ସୂଚି ରହିଅଛି । ମୁଁ ଯନ୍ତ୍ରଚଳକମାନଙ୍କୁ... ..
... .. ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ୱସଭା ଦାସ ଗୋଟିଏ ଆଧୁନିକ ଗୀତ —ପ୍ରେ ଏ ପଟ୍ ପଟ୍...ପ୍ରିୟା ପ୍ରିୟା ପ୍ରିୟା ପ୍ରିୟା...ଦେଇଥିଲୁ ବଚନ ହେବାକୁ ମତେ ବାହା, ଏବେ ଆନ ବେକରେ କିପରି ଦେଉଛୁ ବରଣମାଳା, ଓଃ ମୋ ଜୀବନଟା ଗଲୁ, ସେ ଏ... .. ।

ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସୂଚି ହେତୁ ଆପଣ ବହୁବାର ଆମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶୁଣି-ପାରି ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଥର କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ମୋର ପାଟି ଘୋଲେଇ ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ତେଣୁ ଏକାଥରେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି ଆମର ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର ବିଭାଗ । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛନ୍ତି ଆପଣମାନେ—ଉତ୍ତର ଦେଉଛି ଆମେ—ବଗୁଲିଆପୁରରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦାସ କେରଣ୍ଡା ଦାସ ପଚାରିଅଛନ୍ତି—ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ଭଲପାଏ, ସେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଦେଖିଲେ ଭୈରବୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରୁଛି । ମୁଁ କ’ଣ କରିବି ?

—ଆପଣ ସାଇନାଲଡ଼ କାପସୁଲ୍ ଖାଆନ୍ତୁ । ଏହା ଖଲିସ୍ଥାନାୟା ଆତଙ୍କବାଦୀଙ୍କଠାରୁ ପାଇବେ ।

—ଆପଣ ଯେଉଁ ‘ପ୍ରଦୋଷ ପରିକ୍ରମା’ ନାଆଁ କରି ବାହାର କରି ଅଛନ୍ତି ତା’ର ନାମ ‘ଖୁରୁରୁ ଦୋକାନ କାରବାର’ ରଖିଲେ ଭଲହୁଅନ୍ତା ।

ଏଥିରେ ନୂତନରୁ କିମ୍ବା ବିଶେଷରୁ କିଛି ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ସମ୍ବାଦରୁ କିଛି, ସମ୍ବାଦରୁ କିଛି, ଗୀତ କିଛି, ବାଟେଘାଟେ ଓ ଜାଣିବା କଥାରୁ କିଛି, ଖେଳ ଖବର କିଛି ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା ଯାହା ଭୂତଳ-ବାଣୀରେ ପ୍ରସାରିତ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ‘ପ୍ରଦୋଷ ପରିହାରୀ’ ନାମରେ ପ୍ରସାରିତ କରାହେଉଅଛି । ଏହିପରି ପୁନଃ ପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବିଭାଗ କରିଦେବାରେ କି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି ? ଏ ଖୁବ୍‌ରୁ ଦୋକାନଦାଣ୍ଡଗିରି ଗୁଡ଼ିକ କିଛି ନୂତନ ଜିନିଷ ଦେଲେ ଶ୍ରୋତାମାନେ ବରଂ ଉପକୃତ ହୁଅନ୍ତେ ।

—ପ୍ରସାରିତ ନ ହୋଇ ବିକ୍ରୟମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁସବୁ ଗୋଦାମ ଝଡ଼ା ଜିନିଷ ବଳି ପଡ଼ିଥାଏ, ତାକୁଇ ତ ଆମେ ପ୍ରଦୋଷ ପରିହାରୀରେ ସ୍ଥାନ ଦେଉ । ଏଥିରେ ଖରାପ ରହିଲା କେଉଁଠି ?

—ଆପଣଙ୍କ ବେତାର ପ୍ରସାରଣ ବେଳେ ଯେ ଏ ପହ୍ ପହ୍ ଓ ସେ ଏ ପହ୍ ପହ୍ ଶବ୍ଦ କରି ଆପଣ ପ୍ରସାରଣରେ ଯେଉଁ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ସବୁ ସୃଷ୍ଟି କରୁଅଛନ୍ତି ତା’ର ମତଲବ କ’ଣ ?

—ସେହି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ସବୁ ଆପଣମାନେ ପୂରଣ କରିବେ । ଏହା ହାରା ଆପଣଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରଖରତା ବଢ଼ିବ । ଆପଣମାନେ ଜାଣିଥିବେ ପରାସ୍ତରେ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ରରେ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଆପଣମାନେ ଯେତେହେଲେ ସମସ୍ତେ ଗୁପ୍ତ ।

—ସରକାରୀ ବଜାରର ହେଙ୍ଗୁଶୁଙ୍ଗା ବାହୁ ବଳେଇ ଲେଖିଛନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବହୁପରିମାଣରେ ହାସ୍ୟରସର ପରିବେଷଣ ବିଶେଷ ଦରକାର, ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ହାସ୍ୟରସ ହମଣୀ ଶୁଣି ଶୁଣି ଥପ ଥପ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲୁଣି । ଏହାର କାରଣ କ’ଣ ?

—ବର୍ତ୍ତମାନ ଖଲିସ୍ଥାନୀୟା ଆତଙ୍କବାଦୀମାନେ ଚାରିଆଡ଼େ ଯେପରି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ଲଗାଇଲେଣି ସେଥିଲାଗି ଆମେ ହାସ୍ୟରସ

ପରିବେଷଣ ପାଇଁ ଉୟୁ କରୁଛି । ଆପଣମାନେ ବେଶୀ ହସିବାର ଶକ୍ତି ଖଲିସ୍ଥାନୀୟାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହଲରୁ କରିଦେବେ । ଏଣୁ ଏ ସମୟରେ ହାସ୍ୟରସ ପରିବେଷଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ବରଂ ଭଲ ।

—ବାଳୁଆ ଗ୍ରାମର ନବାଳୁଆ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ଲେଖିଛନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କର ନିତିଦିନିଆ ‘ବିଜ୍ଞାନ ବାର୍ତ୍ତା’ ବିଭାଗରେ କୌଣସି ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକ ବା ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ନ ଦେଇ ଅଜ୍ଞାନମାନଙ୍କ ହାତରେ ଦେବା ଅର୍ଥ କ’ଣ ? ଉକ୍ତ ଲେଖକେ ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ନା ଆଉ କିଛି ?

—ସାଧାରଣରେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମ କାନରେ ଫସ୍ ଫୁସ କରି କହି ଦେଇଥିଲେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଭାଗରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥାନ୍ତୁ । ଆମେ ଦେଖାଇ ଦେଇଥାନ୍ତୁ ଯେ ସମସ୍ତେ ଆନୁମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ।

—ଗଳଗଣ୍ଡପୁରରୁ ନାକପୋଡ଼ିଆ ମିଶ୍ର ଲେଖିଛନ୍ତି, ସେ ଏ ..

ଦୁଃଖର ସହିତ ଆନ୍ଦୋଳନେ ଜଣାଉଅଛି ଯେ, ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଧରଣର ଉଜ୍ଜଟ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସୂଚି ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖା ଦେଇଛି । କାରିଗରମାନେ ଅଣ୍ଟୋଇ ପଡ଼ି ତାକୁ ସଜାଡ଼ୁଅଛନ୍ତି । ଏହା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ତିନି ଦଶା ସମୟ ଲାଗିଯାଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ଆମେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରୁଅଛୁ । ଶ୍ରୋତାଗଣ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜ ନିଜ ରେଡ଼ିଓ ସେଟ୍ ବନ୍ଦ କରି ଟେବ୍ ରେକର୍ଡ଼ର ବଜାନ୍ତୁ ।

ଏତିକିବେଳେ ବିକିତ ପାଞ୍ଜା ତାଙ୍କ ବସିଲା ଥାନରୁ ଉଠିଯାଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରାଗରେ ସେଟ୍ଟିକୁ କଂସ କରଡ଼ା ଦେଇ ରୁନା କରିଦେଲେ ।

ଦୃଘୋର୍ଦ୍ଧବାଦେ

ସହରର ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଜଣେ ନୂଆ କେନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଲେ । ଏ ସହର କଥା ସେ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ପିଲିପିଲିକୁ ଏକ ଲଜିଂରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ପହଲେ କେନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ନ ଭେଟି ଉଡ଼ାଘରର ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଗଲେ । ଲଜିଂରୁ ସେ ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କ ତାଲିକା ଯୋଗାଡ଼ କରି ନେଇଥିଲେ । ଆଗ ସେହିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ହାଜିରାଟା ପକେଇ ଦେଇ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଗଲେ । ସେଠାରେ ଯଥାସ୍ଥିତି ଭାବଦାନ ଓ ଭାର ଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସରିଯିବା ପରେ କେନ୍ଦ୍ରର ଅନ୍ୟ ସବୁ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବାଲାଗି ଆସିଲେ । ପୂରୁଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତାଙ୍କ ସହିତ ଜଣ ଜଣ କରି ପରିଚିତ କରାଇଦେଲେ । ନୂଆ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଉଡ଼ାଘର ଜୁଟେଇ ଦେବାକୁ କହନ୍ତେ । କାଳେ କିଏ ତାଙ୍କୁ କାଙ୍ଗାଳିଆ ବୋଲି ଭାବିବ, ସେଥିଲାଗି ସେ ଅଟକି ଗଲେ ।

ସପ୍ତାହେଷଷ୍ଠେ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏହି ଉଡ଼ାଘର ଯୋଗାଡ଼ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଲେ । ମାସେ ବିଡ଼ିଗଲା, କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଖାଲି ଉଡ଼ାଘରର ସମ୍ଭାବନା କେହି ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ହାଉଜି ଖାଇ ମନେ ମନେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ସରକାର କି ଅବହେଳା ନ କରୁଛନ୍ତି ! ଆମକୁ ତ ବଦଳା କରିଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ଗୋଟାଏ ଘରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ଅଫିସ କାମସିନା କରନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବ ହୋଇ ଅଫିସ କାମ କରିବୁ କେମିତି ! ଗୋଟିଏ ଗଛମୂଳେ ତାଳପତ୍ର କୁଡ଼ିଆଟିଏ କରିଦେଇ ସେଇଠି ପିଲିକବିଲିକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଇ କ'ଣ ଅଫିସକୁ କାମ କରିବାକୁ ଯିବୁ ? ନୂଆ ଅଫିସକୁ ଯେମିତି ପଠେଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ନୂଆ ଘରଟିଏ ସେହିପରି ଖଜି ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁ ବିଧାନାସନାନେ ବିଧାନସଭାରେ ହରଦମ ବିଧା ନିଆ-ଦିଆ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ତ ଅଞ୍ଜଳ ନମ୍ବର ଘରସବୁ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର
ଘରେ ଆରାମରେ ରହିଛନ୍ତି ଯେ, ବିଧାନସଭାରେ ସେମାନେ ବିଧା ଦିଆ-
ନିଆ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଶ୍ରବୁନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି,
ସେମାନଙ୍କ ଘର କଥା ଗୁଡ଼ିକ । ସେ ଘରେ ଅଣ୍ଟେଇ-ଉଷୁମେଇ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ସବୁ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଯାଉଛି । ସରକାର ଆମକୁ ସିଧା ସିଧା ଘରଟା
ଯୋଗାଇ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ମାସ ମାସ ଧରି ମଣିଷ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ ଖୋଜିବ
ନା ଅଫିସ କାମ କରିବ । ସବାଶେଷରେ ଜଣେ ଖୁବ୍ ଡେଙ୍ଗା ଓ ତଗଡ଼ା
କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଅତି ନିଉନରେ ଗୋଟିଏ ଘରର ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ
ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଲେ । ଡେଙ୍ଗା ଓ ତଗଡ଼ା କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇ
ଡିନିଫିନ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମାନ ଦେବେ ବୋଲି କହି ତାଙ୍କ ପାଖରୁ
ଚାଲିଗଲେ ।

ଡିନିଫିନ ପରେ ଡେଙ୍ଗା କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକଙ୍କ କୋଠରୀ
ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା, ଘରର ସମ୍ମାନ ପାଇଗଲା । ଖୁବ୍
ଉଲ ଘର, ବିଜୁଳି ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘରକୁ ଲାଗିଛି କହିଲେ ଚଳେ । ସେଠାରେ
ଥିବା ବାବୁଙ୍କର ବଦଳି ହୋଇଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ଜନିତପତ୍ନୀ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ି,
ବିଜୁଳି ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମାଫତରେ ସେ ଘରଟି ରହିବ । ସେ ମୋର ଆତ୍ମୀୟ,
ଘରଟି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେବାଲାଗି ତାଙ୍କଠାରୁ ଏକପ୍ରକାର ଅଜ୍ଞାକାର ପତ୍ର
ନେଇ ଆସିଛି । ହେଇ ସେ ସନ୍ତକ ପତ୍ରଟି ନିଅନ୍ତୁ । ଦୁଇ ଡିନିଫିନ ବାଦେ
ଆପଣ ସେ ଘରେ ଯାଇ ରହିବେ । ଏହା ଭିତରେ ବିଜୁଳି ଯନ୍ତ୍ରୀ ସେ
ଘରକୁ ସଫେଇତି ଓ ସାମ୍ବୁତର କରି ଦେଇଥିବେ । ଆଉ ଆପଣଙ୍କର
ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧା ଗ୍ଲୋବ
ଖାଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ମଥା ଭିତରେ ରାମାୟଣରେ ଏକ ଦୃଶ୍ୟ ଚଳିଛି
ପରି ଦିଶିଗଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ ମୁଦ୍ରାକାଟିଏ
ଦେଇ ସୀତାଙ୍କୁ ଠାବ କରିବାକୁ ପଠେଇଲେ । ହନୁମନ୍ତ ଗୋଟିଏ
ଦିନରେ ସାଗର ଡେଇଁ ଲଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୀତାଙ୍କୁ ଠାବ କରି
ତାଙ୍କୁ ମୁଦ୍ରାକା ଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ ମଥାମଣି ସନ୍ତକ ଆଣିଲେ ।
ଲଙ୍କାର ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ଛେଚି ଛେଚି ତହିଁଆରଦିନ ଡେଇଁ ଫେରିଆସିଲେ ।
ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ତୋଟାରେ ଧୂମଧାଢ଼ାକ ଲଗାଇ

ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ମନଇଚ୍ଛା ଫଳଗୁଡ଼ା ଖାଇଗଲେ । ତା' ପରଦିନ ସୀତାଙ୍କର ମଥାମଣି ସନ୍ତକ ନେଇ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲେ । ହନୁମାନଙ୍କୁ ପଠାଇବାର ତିନିଦିନ ପରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସନ୍ତକ ପାଇ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ ମହାଶୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଡେଇଁ ତଗଡ଼ା କର୍ମରୁଣୁଙ୍କୁ ପଠେଇ ଓ ଠିକ୍ ତିନିଦିନ ପରେ ଭଡ଼ାଘର ପ୍ରାପ୍ତିର ସଙ୍କେତ ପାଇ ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁରି ଉଠିଲେ ।

ଯଥାସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ ମହାଶୟ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷୀର ପରାମର୍ଶରେ ଏକ ଶୁଭଦିନ ଦେଖି ଭଡ଼ାଘରେ ସପରିବାର ପଦାର୍ପଣ କଲେ । ଘରର ସବୁଆଁଶ ଟିକିନଖି କରି ଦେଖିପକାଇ ଓ ସବୁ ଠିକ୍ ଥିବାର ଜାଣି ପରମ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭକଲେ ଓ ଡେଇଁ କର୍ମରୁଣୁଙ୍କୁ ବହୁତ ବଧେଇ ଦେଲେ । ଖୋଦ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଗ୍ଲେଟି ନେଇ ଘରର ସବୁଆଡ଼ି ବୁଲେଇ ଦେଖାଇଥିବାରୁ ସେ ଡବଲ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭକଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଘରଲଗି ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇଲେ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ଏକ ଟିକି ଜଳଖିଆ ଭେଜିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଟେକିବାରେ ଲାଗିଲେ; ହେଲେ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ନିଜ ଗାଡ଼ି ତୁଳନାରେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ଗାଡ଼ି ବେଶି ଭଲ ଥିବାର ଦେଖି ମନ ଭିତରେ ଟିକିଏ ଦବିଗଲେ । ତାଙ୍କ ପେଟର ଅହମିକା-ମୁଣା ପାଖିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ନିଜ ବସାକୁ ଫେରି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ତାଙ୍କର 'ତାଙ୍କୁ' କହିଲେ—
ହଇହେ ! କିଛି ଅନୁମାନ କରିପାରୁଛ ?

—କ'ଣ ହେଲା କି ? କାହିଁ ମୁଁ ତ କିଛି ଅବଗୁଣ ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ମୁଁ ଦେଖୁଛି ତୁମର ଦ'ଗଡ଼ା ଆଖି । ଗୋଟିଏ ଆଡ଼େ ଜଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲା ବେଳେ, ଅନ୍ୟଆଡ଼ର କଥାସବୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିପାରୁଛ । ମୋର ତ ଦ'ଟା ଆଖି ମୁଁ ଜାଣିବି କୁଆଡ଼ୁ, କ'ଣ ଠଉରେଇ ପକାଇଛ ଶୁଣେ ?

—ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଟା ଶୁର ‘ପୁଲେଇ’ ।

—କାହିଁ, ସେ ତ କିଛି ଅଭଦ୍ର ଆଚରଣ କରିନାହାନ୍ତି ।

ନାହିଁ ନା’ କରିନାହାନ୍ତି ଯେ, ହେଲେ ଏ ଘରର ମାଲିକାନା ବିଷୟରେ ସେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ତାହା ସବୁ ଭୁଲ—ଏ ଘରଟା ଖୋଦ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର । କାଳେ ଭିଜିଲନ୍‌ସ ପକଡ଼ିବ, ସେଇଥିଲାଗି ନିଜ ନାଁ ନକହି ଅନ୍ୟର ନାଁ ଦେଉଛନ୍ତି । ଯଦି ଏଇଟା ଫାଲ୍‌କୁ ଲେକର ଭଡ଼ାଘର ତେବେ ସେ ନିଜେ କାହିଁକି ଏତେ ସଫେଇଛି ଓ ସାମ୍ବୁତର କଲେ, ଆଉ ଭଡ଼ାଟା ତାଙ୍କ ଜମାରେ ଦେବାକୁ କହିଲେ । ଏସବୁ ଉପର ପଇସାର କାମ । ଭିଜିଲନ୍‌ସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇବାର ଏକ ଫଦା ।

ଓଃ ! ଆମର ସେସବୁରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା ଦରକାର କ’ଣ ? ଆମେ ଭଲ କି ଆମର ଭଡ଼ାଘର ଭଲ । ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମରେ ଏକ ଭଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏବଂ ଭଲ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଭଡ଼ାଘରଟିଏ ମିଳିବା ଆଜିକାଲି କାଠିକର ପାଠ, ସାହି ବା ବସ୍ତି ଭିତରେ ଘର ପାଇଥିଲେ ନର୍କକୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଲାଭଳି ଲାଗିଥାନ୍ତା । ସକାଳୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ ହାମସାହିରୁଙ୍କ ପାଟିରୁ ଅନର୍ଗଲ ଦୋ-ଅଷରା ଅଶ୍ରବ୍ୟ ଭଜନ ଶୁଣି ଶୁଣି କାନ ଗଢ଼ିଆ ହୋଇ-ପାଇଥାନ୍ତା, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମଦୁଆଙ୍କ ହଲ୍ଲା ଓ ଅଶ୍ରୁଳ ଗାଳିଗୁଲିଜ ଶୁଣି କାନ ବଧୂର ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା, ଏଥିରୁ ତ ଆମେ ବଞ୍ଚିଯାଇଛୁ । ଯନ୍ତ୍ରୀ, ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ପୋଷାକରେ ଚରା ଉଠିବା ଆମର କି ଦରକାର ?

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ଆଉ ଦିନେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀକୁ ନିଜ ଘରକୁ ଦ୍ଵିପହରା ଜଳଖିଆ ପାଇଁ ନିମିତ୍ତା କଲେ । ଠିକଣା ସମୟରେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ତାଙ୍କ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଝଲିମିଗଲି । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ-କାଣୀଙ୍କ ଶାଢ଼ୀଟା ତାଙ୍କ ଶାଢ଼ୀଠାରୁ ସେ ଅଧିକ ଦାମ୍‌ର୍ ଓ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ତାହା ସେ ପଟ୍‌କରି ବୁଝିଗଲେ । ତାଙ୍କ ସୋଫାପେଟରେ ମଶ୍ଵରା କନା ବସ୍ତ୍ର ହୋଇଛି । ଫୋମ୍‌ ରବରର ଗନ୍ଧ ଚଉକ ଓ ଗୁଡ଼ା ଟେବୁଲ୍ ଦାମୀ ଶାରୁଆନ କାଠରେ ତିଆରି ଓ ପାଲିସ ହୋଇ ଜକଜକ କରୁଛି ।

ଆଉସବୁ ଆସବାବପତ୍ର ଓ ସାଜସଜ୍ଜା ତାଙ୍କ ଘରଠାରୁ ଦେଇ ଉଲ । ଦୁହେଁ ଚାନ୍ଦି ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସିଲେ । ସେହି ଚାନ୍ଦି ସେହି ଓ ଜଳଖିଆ ପ୍ଲେଟ୍ ଆସି ଥିଆନ୍ତେଲ, ତାହା ସେ କେବେ ଦେଖିନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପେଟଟା ଶରୀରରେ ମନ୍ଦି ହୋଇଯାଇ ମୁହଁଟାକୁ ହାଣ୍ଡିପରି କରିଦେଲା । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ସେ ଓଠକୁ ମେଲକରି ଭଲକରି ବ୍ରାସ କରି ହୋଇଥିବା ଦାନ୍ତକୁ ଦେଖାଇଲେ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ଭାରି ଚତୁର । ସେ ଗଡ଼ ଜୟକରି ସାରିଛନ୍ତି ଭାବି କୁଲୁରି ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ପେଟରେ ଆନନ୍ଦଟା ଗବଗବ ହୋଇ ପାଟିବାଟେ ଉତୁରି ପଡ଼ିଲା, କିନ୍ତୁ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ପେଟରେ କାଲୁଆ ଶରୀର ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ରହିଲା । ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ଆଉ ଥାନ ନଥିଲା । ଜଳଖିଆରୁ ଚଉଠେ ସୁଦ୍ଧା ଖାଇପାରିଲେ ନାହିଁ ।

କିଛି ସମୟ ଗପସପ ପରେ ସେ କହିଲେ—“ଆମର ସେ ଆସି-ଯିବେଣି, ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛି ।”

—“ଏ ଚାନ୍ଦି ଖାଇସାରିନ, ଏଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ ସେ କୋଉଠୁ ଆସିବେ । କାହିଁ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ର ଶବ୍ଦ ତ ଶୁଣିନାହିଁ ।”

“ସେ ଗାଡ଼ର କଅଣ ଶବ୍ଦ ଅଛି ? ସେ ପରା କାଡ଼ିଲକ ଗାଡ଼, ସେ ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକା ଯାଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କଣି ଆଣିଥିଲେ । ହୁଏ ନଦେଲେ ଗାଡ଼ ଆସିବା କଥା କେହି ଜାଣିପାରିବେ ନାହିଁ, ତୁମର କି ଗାଡ଼ ?”

“ଆମର ସେ କହୁଥିଲେ, ତାହା କୁଅଡ଼େ ଫାଡ଼ିଲକ ଗାଡ଼ । ସେ ଆଇସଲଣ୍ଡରୁ ସେଇଟା କଣି ଆଣିଥିଲେ । ଭଲ କାର୍ କିଣିବା ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଝୁଲ୍ । ହଉ ତୁମେ ଟିକିଏ ଚାନ୍ଦି ପିଇଦିଅ, ତା’ପରେ ଯିବ । ସତକଥା, ସେ ଆସି ତୁମକୁ ଖୋଜୁଥିବେ ।”

କପ୍ରେ ଚାନ୍ଦି ଇଡ଼ା ହେଲା—ସୌରଭରେ ଟେବୁଲ ଉପର ମହକ ଉଠିଲା । ଚାନ୍ଦି ବଢ଼େଇ ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ କହିଲେ—ଏ ଚାନ୍ଦି ଭାରତର କୌଣସି ବଜାରରେ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଏହା ଦାର୍ଜିଲିଂ ଚାନ୍ଦି ବଗିଚାରେ ଘେଟାଲ ପ୍ୟାକ୍ ହୋଇ ସିଧାସଳଖ ଆମେରିକା ସାଗୁପଡ଼

ରଗାନ୍ତ ପାଖକୁ ପଠାଯାଏ । ଅଫର ଏ ଥରେ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଗୁଲି ଯାଇଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ, ବୃ ବଗିଚାର ମାଲିକ ଅଳ୍ପ କିଛି ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ । ଏହାର ନାଁ କୁଆଡ଼େ ଫେଶାଲ ଗୋଲଡ଼େନ ଅରେଞ୍ଜ ପିକୋ ।

ଦୁଇଗୁରୁ ଦିନ ପରେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାଣୀଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ତାହା ପୂର୍ବରୁ ସେ ନିଜ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ କହିଦେଲେ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାଣୀଟା ଭାରି ଗର୍ବୀ । ତା’ ସ୍ବାମୀ ବୋଧହୁଏ ବହୁତ ଉତ୍ସୁର ପାଉଛନ୍ତି । ତୁମେ ତ ଏତେ ଖଟି ଖଟି ଶାଗୁଆନ ଚଉକଟିଏ କରି ପାରିଲ ନାହିଁ; ଅଥଚ ତାଙ୍କ ଘରେ ସବୁ ଆସବାବପତ୍ର ଶାଗୁଆନରେ । ସେ ଖାଲି ନିଜର ବଡ଼ିମା ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ମୋ ଦେହରେ ଛୁଷ୍ଟ ଚାଲିଗଲାପରି ଲାଗିଲା । ତୁମେ ଯାଇଁ ଭିକିଲନ୍ଦସ କାନରେ ଏତକ ଉକୁ କରେଇ ଦିଅନ୍ତନି ?

ଯନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ’ଙ୍କ ଦଉଡ଼ ଦେଖି ଟିକିଏ ମୁକ୍ତିହସା ଦେଲେ ଓ ଅନ୍ୟ କାମରେ ଚାଲିଗଲେ । ନିମିତ୍ତା ଦିନେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାଣୀ ଆସି ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ଘରେ ଶୁଭ ପଦାର୍ପଣ କଲେ, ନିଜ ଘରର ଚାକରକର୍ମ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ଘରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶି ସେ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କଲେ । ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଆଉ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭାବି ବେଶ୍ ଆନୁପ୍ରସାଦ ମଧ୍ୟ ପାଇଲେ । ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଚାହା ତାଲିଲ ବେଳେ କହିଲେ—ଆମର ସେ କହୁଥିଲେ, ସେ କୁଆଡ଼େ ଏ’ ଚାହାକୁ ଆସାମ ଚାହା ବଗିଚାରୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ମାଲିକ ତାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଇ କହିଥିଲେ, ଏ’ ଚାହାତକ ସବୁ ରୁଷିଆର ମୁଖ୍ୟ ଗୁବୋଚଉକ ପାଖକୁ ପଠାଯାଏ । ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କେହି ଏ’ ଚାହା ଚାହିନାହାନ୍ତି । ସେ କେବଳ ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ୟାକେଟ ଦେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାଣୀ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ—ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଟା ଆଉ ସବୁଥିରୁ ହାରିଯାଇ ଏଇ ଚାହାରେ ଅଧାପାହୁଣ୍ଡେ ଆଗେଇଗଲା । ତା’ ପରେ ସେ ପଚାରିଲେ—ଆମର ଏଠା ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରର କେଉଁ କେଉଁ ଜନିଷ ତୁମର ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ ?

ମୁଁ ତ' କେବଳ ଭଲ ମହଲଟା ଶୁଣେ । ଆଉ ସବୁ କେତେ-
ବେଳେ କଅଣ କାନରେ ପଡ଼ିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଆମର ସେ ଶିବଧନୁ ନାଟକ,
ଆଲୋଚନା, ବିଶେଷକରି ହାସ୍ୟ ନାଟିକା ଶୁଣିବାକୁ ଭଲପାଆନ୍ତି ।
ଯୁକ୍ତି ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ନଶୁଣି ରେଡ଼ିଓ ପାଖରୁ ଉଠିଯାଆନ୍ତି ।
ଆଜ୍ଞା, ତୁମର ସେ କଅଣ ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ?

ସେ ତ ଦିନଯାକ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରରେ ରହନ୍ତି । ସେଠାରେ
ସେ ତ' ସବୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର ମୁଲଦୁଆରୁଡ଼ାକ ଦେଖି ନେଇଥାଆନ୍ତି ।
ଘରକୁ ଆସିଲେ ସେ ଏଠା କେନ୍ଦ୍ର ବିଷୟ ନଶୁଣି ବି. ବି. ସି., ଭଏସ୍
ଅଫ୍ ଆମେରିକା, ରେଡ଼ିଓ ମସ୍କୋ ପ୍ରୋଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ
ଶୁଣନ୍ତି । ସେ ରେଡ଼ିଓ ପାଖରେ ବସିଲେ ଆଉ କେହି ସେଠାରେ ବସନ୍ତି
ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକାଣୀ ବାଁ ହାତକୁ ଆଗକୁ କାଢ଼ିନେଇ ନିଜର
ସୁନା ଚକ୍ଷୁପ୍ତାଚଟି ଭଲ ଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ନିଜେ ଦେଖିଲେ ଓ
ଚଲେଇ ଉଠିଲେ—ଇଲେ ମା', ତାଙ୍କର ଆଜି ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବାର ଥିଲା,
ମୁଁ ଆଉ ରହିପାରିବନି, ଯାଉଛି । ଏହା କହି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ
ଛୁଟିପିଟି ହୋଇ ପଲେଇ ଆସିଲେ, ରାତିରେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସି
ପେଟ ଭିତରେ ଝରିଥିବା ମଇଳା ପାଣିତକ ଉଦ୍‌ଗାର ପକାଇ କହିଲେ,
ହଇହେ, ସେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଟା ମହା ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀ । ତା ସ୍ବାମୀ କୁଆଡ଼େ ତାକୁ
କହୁଥିଲେ ସେ ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଭୁଲ୍‌ଖୋର । କେନ୍ଦ୍ରର କର୍ମରୂପ
ଓ କଳାକାରମାନଙ୍କଠାରୁ ବ'ହାଡ଼ିଆ ଖାଉଛ ।

—ଏ, ମୁଁ ଖାଉଛି ? ଭଲୁଣି ଛୁଷ୍ଟକୁ କହୁଛି ତୋ ପଛରେ
ଗୋଟାଏ କଣ ? ଏଡ଼େ ମିଛ କଥାଟାଏ କହିବାକୁ ତା'ର ପାଟି
ଲେଉଟିଲା ? ଏମିତି ଖରୁଆ ମିଛୁଆ ପୁଣି ଦୁନିଆରେ ଥାଆନ୍ତି ! ତା'
ଘରକୁ ଆଉ ତୁମର ଯିବାର ନୁହେଁ ।

ତେଣେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଦେହରେ ଇଞ୍ଜେକସନ
ପୋଡ଼ିଲେ । ଯନ୍ତ୍ରୀ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ—ଆରେ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକଟାକୁ ମୁଁ ଭଲ
ବୋଲି ଭାବୁଥିଲି ! ଅବଶ୍ୟାସୀଟା ଭିତରେ ଭିତରେ ଗୋଛୁ କାଟୁଛି ।

ଯନ୍ତ୍ରୀ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଦୁହେଁ ମନେ ମନେ କୁହୁଳି ପରସ୍ପରକୁ ହଇରାଣ କରିବାର ଫନ୍ଦ ସବୁ ଉଦ୍ଭାବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କ ମିସେସ୍‌ମାନେ ଗବେଷଣାଗାର ସହାୟିକା ରୂପେ ଏ ଉଦ୍ଭାବନ ପ୍ରତିସ୍ପାରେ ଅତି ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗବେଷଣାବେଳେ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଉପାଦାନ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ—ହେଇଟି, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଯେତେବେଳେ ବିଦେଶୀ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ-ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣୁଚି, ସେତିକିବେଳେ ତୁମେ ବିଜୁଳି ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ତା’ ପିଲାମାନେ ବିଦ୍ୟାଳୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶୁଣିଲବେଳେ ଓ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ଗେଣୁମାଳ ଗୁନ୍ଥିଲବେଳେ ବିଜୁଳି ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ରାତିରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଆରାମରେ ଶୋଇଥିବ ସେତେବେଳେ ବିଜୁଳି ବନ୍ଦକରି ତାକୁ ଗରମରେ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ କରିଦିଅ । ଦୁଇଜଣଯାକ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଯେମିତି ହାତପଟା ଗୁଲୁଉଥିବେ, ଆଉ ଛଟପଟ ହଉଥିବେ ।

ଯନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ, ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିକୁ ବହୁତ ତାର୍ତ୍ତ୍ତ କରି କହିଲେ—ବାଃ, ତୁମେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ନହୋଇଥିଲେ ଏ ବୁଦ୍ଧି ମୁଁ ପାଆନ୍ତି କୋଉଠୁ? ଆଜ୍ଞାକରି ପାନେ ଦେବ ।

ବିଜୁଳି ବିଭ୍ରାଟ ଘନଘନ ହେବାରୁ ଲୋକେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ ପାଟିତୁଣ୍ଡ କଲେ । ବିଜୁଳି ଯନ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ନୋଟିସ ଖବର-କାଗଜରେ କାଢ଼ିଦେଲେ—ବର୍ଷାବନ୍ଦ ଆ ପାଣି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁଦରେ ଭରପୂର ଥିଲେହେଁ ତଳେ କାଦୁଅ ଜମି ପାଣ୍ଠ୍ୟାର ଚୂନାଲକୁ ପୋତଦେବାକୁ ବସିଲଣି । ତେଣେ, କେନାଲକୁ ଦିଆ ହେଉଥିବା ପାଣି କ୍ରମେ ବଢ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ହଜାର ହଜାର ପବିତ୍ର ମୂଷା କେନାଲର ଦୁଇକଡ଼ ବନ୍ଧକୁ କଶାକରି ପକାଇଥିବାରୁ ସେବାଟେ ପାଣିସବୁ ବୁଲିଯାଉଛି । ପୁନଶ୍ଚ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁଦ ବନ୍ଧରେ ଶହ ଶହ ଫାଟ ଦେଖା ଦେଇଛି । ପାଣି ଲେବଲର ତଳେ ଏସବୁ ଫାଟ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ବାଟେ ଅଜସ୍ର ପାଣି ବୋହି ବୁଲିଯାଉଛି । ତେଣୁ ଚରବାଇନ ବୁଲେଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି ମିଳୁନାହିଁ । ବୈଶାଖ ମାସରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁଦ

ସ୍ବପ୍ନ ଶୁଣିଗଲେ ସେ ପାଟସବୁ ମରାମତ କରାଯିବ, ପକୋଇର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଜୋରସୋରରେ ଚାଲିବ । ତା'ପରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଥାରୀତି ବଜୁଳି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ଏସବୁ ଅସୁବିଧା ପାଇଁ ଆମେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପୂରାପୂରା ବଜୁଳି ବନ୍ଦ ନ କରି ମଝିରେ ମଝିରେ ବନ୍ଦ କରୁଛୁ । ଦେଶର ସ୍ବାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମସ୍ତେ ଏ କଷ୍ଟକୁ ହଜମ କରିନେବେ ବୋଲି ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାଣୀ ନିଜ ସ୍ବାମୀକୁ ଚେତେଇ ଦେଇ କହିଲେ, ହେଇ ଦେଶ, ସେ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଜାଣିଜାଣି କେବଳ ତୁମକୁ ହଇରାଣ କରିବା ଲାଗି ତୁମର ଦରକାର ସମୟରେ ବଜୁଳି ବନ୍ଦ କରି ଦେଉଛି, ତାକୁ ହଇରାଣ କରିବା ଫଳ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ଆସେ । ଯନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଯନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଯୋଉ ସବୁ ବେତାର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି, ସେଇସବୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ କେଁ କଟ୍ କଟ୍ ପେଁ ପଟ୍ ପଟ୍ ଶବ୍ଦ କରାଇ ପ୍ରସାରଣ ବନ୍ଦ କରିଦେବ, ତାହା ପାଞ୍ଚମିନିଟ ହେଲେ ବି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ପୁଣି ପ୍ରସାରଣ ବେଳେ ଘୋଷଣା କରିଦେବ ଯେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁ ଶ୍ରୋତାମାନେ ଏକ ମିନିଟଯାଏ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶୁଣିପାରି ନାହାନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଦୁଃଖିତ ।

ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଉପଯୁକ୍ତ ସହଧର୍ମିଣୀ ବୋଲି କହି ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଦୁଇଆଡୁ ଦୁଇ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଯିବାରୁ ଜନସାଧାରଣ ତାତ୍ତଳା ଚାଉଆ ଉପରେ ଜିଅନ୍ତା କେରୁଣ୍ଡି ପରି ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ଏତେଦୂର ବିରକ୍ତ ହୋଇଗଲେ ଯେ ରେଡ଼ିଓଗୁଡ଼ାକୁ ଧରି ଦାଣ୍ଡରେ କଂସ କରନ୍ତା ଦେଲେ । କାକୁଡ଼ିଖାଣି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥ ନେଇ ଆଉଁସିନେ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ।

ଜନ ଅସନ୍ତୋଷଟା ଫଳେ ଉତ୍ତର ଫଳ ଡେଇଁବାକୁ ବସିଲା । ଦୁଇ 'ଆଣି'ଙ୍କ ଘରପାଖରେ ଜଣେ ଜବରଦସ୍ତିଆଣୀ ବୁଢ଼ୀ ରହୁଥିଲେ ।

ସେ କ୍ରମେ ଅସଲ କାରଣ ବିଷୟରେ କିଛି କିଛି ଖବର ଶୁଣିଲେ, ଆହୁରି ବେଶି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଏସବୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତର ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଜାଣିପାରିଲେ । ଦିନେ ଜଣେ ‘ଆଣୀ’କୁ ନିକଟରେ ପାଇ ମନ ଅରମାନ ମେଣ୍ଟାଇ ଦେଲେ—ହଇଲେ, ତମେ ଦି’ଟା ଏଡ଼ିକ କଳହୁଡ଼ୀ, ତମେ ଦୁଇଜଣ କଳି କରିବା । ଫଳରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ କଅଣ ଅବସ୍ଥା ହେଉଛି ଜାଣିପାରୁନ ? ତୁମେ ଦୁହେଁ ଏଡ଼େ ଉଦ୍‌ଘଣୀ । ତୁ ତୋ ଗେରସ୍ତ ନାଁ ରିଗାନ୍ ଦେଇଦେ, ସେ ତା ଘରତା ନାଁ ଗୁବେରତା ଦେଇ ଦେଉ, ଆଉ ଜନସାଧାରଣ ପଛେ ଖଞ୍ଜିଣି ବଜାଉଥାଆନ୍ତୁ । ଦୁହଁଙ୍କ ବିବାଦରେ ଆଗେ ଡ଼ାଙ୍ଗପୁର ଲଭ ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ତୁମ ଦୁହଁଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଡ଼ାଙ୍ଗପୁର ପକ୍ଷଙ୍କ ଶତ ହେଉଛି ।

ଠକ'ର କମିଶନ

ଗଜିଆ ଫଳ ବିକାଳ ନିଜର ବେପାର ଟୋକେଇ ହାତରେ ଧରି ଆମ୍ଭ ବନ୍ଧୀ ପ୍ରେଶ୍ୱରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ଚଳ ତା ପଛରେ ନସର ପସର ହେଇ ଧାଇଁଥାଏ । ଗଜିଆ ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ଚଳ ତା'ପଛରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ଚଳକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ପ୍ରେଶ୍ୱ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ଚଳର ଡାକ-ତରଙ୍ଗ ଓ ବେପାର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଗଜିଆ ଆଗରୁ ସାରି ଦେଇଥାଏ । ଲଭର କେତେ ଶତାଂଶ ଚଳ ପାଇବ ତାହା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ । ହାଟ ଭିତରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନର ବିଚରଣର ଆଉ ଦରକାର ନଥାଏ । ଦୁହେଁ ଅଡ଼ିତଆ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଅଡ଼ିତଆ ଆଗରେ ଦୁହେଁ ବସିଛନ୍ତି । ଗଜିଆ ଅଡ଼ିତଆକୁ ତାର ଠାର ଭାଷାରେ ପଚାରିଲା—ବାବୁ ସେ ଦୁଇଶହଟିଆ ଆମ୍ଭ ଆଉ ନାହିଁ ?

ହଁ ଥିଲା, ହେଲେ କାଲି ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବୁଲବାଲି ସବୁଯାକ ଗୋଟେଇ ପୋଟେଇ ନେଇଗଲା । ଶହେପୁଟିଆ ମିଳିପାରେ । ହାଇଁପାଇଁ ନମ୍ବର ଏକ ନମ୍ବର ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଯାଏ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ନେଇପାର, ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି । ଶାବକ ଦର ଯାହା ଥିଲା, ସେଇଥି ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ବାବୁ—ଶହେପୁଟିଆ ଦୁଇଶହଟିଆ ଆମ୍ଭ ମୁଁ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଆପଣଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ନେଇଛି । ବେପାର ବଢ଼େଇବା ଲାଗି ମୁଁ ଏବେ କମିଶନ ସୂତ୍ରରେ ମୋର ଏହି ସାଙ୍ଗକୁ କାମରେ ଲାଗେଇଛି । ଆଉ କିଛି ବେଶି ରେଟ୍ ନ ଦେଲେ ମୁଁ ତା ପେଟରେ କ'ଣ ପକେଇବି । ଏଥିପାଇଁ ମନରେ ବେଉଁତ ଗୋଟାଏ ରେଟ୍ ଠିକ୍ କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ଶୁନ୍‌ପୁଟିଆଠାରୁ ଶହେପୁଟିଆ ଯାଏ ସବୁ ଆମ୍ଭ ଏଇ ବ'ଡ଼ନ ଦିନ ଭିତରେ ଆପଣଙ୍କ ଗୋଦାମରୁ ସାପ୍ କରାଦେବି । ଅଡ଼ିତଆଏ କିଛି ସମୟ ମନରେ

ବେଉଁତବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ଖଲ୍ଲୀ ବୁରୁଦା ଜଣେଇ ଦେଇଛି ଯେ
 ଅଞ୍ଚ ଡିନିସନ ଭିତରେ ଏସବୁ ଆମ୍ଭ ଗୋଦାମ ଭିତରୁ ଖଲ୍ଲି
 ନହେଲେ ଆମ୍ଭଗୁଡ଼ିକ ସଢ଼ି ଅନ୍ୟ ଆମ୍ଭଗୁଡ଼ିକୁ ଖରାପ କରିଦେବ । ତେଣୁ
 ସେ ଗଜିଆକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କହିଦେଲା—ଆରେ, ତୁ ମୋର ସବୁଠୁ ବଡ଼
 ମୁଣ୍ଡବୋଝିଆ ଗରାଣ । ତୁ ଯେତେବେଳେ ତରୁତର ବେଢାର ପାଇଁ
 ଲାଗିପଡ଼ୁଛୁ ମୁଁ ତୋତେ ରେଟ୍ ଉପରେ ଅଧିକ ଆଉ ୨୫ ପଇସା ଦେବ ।
 ଅଧାକୁ ଅଧା, ତୁ ଜାଣ ମୋଠାରୁ ଟଙ୍କାରେ ପରୁଣ ପଇସା ପାଇଲୁ ।
 ହେଲେ ହାଇଁପାଇଁଆ ଆମ୍ଭର ନାଁ ଧରିବୁ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ରାଜି ତ ବନ୍ଦ
 ନହେଲେ ଖସ ।

ବାବୁ—ସେସବୁ ଖସେଇବାକୁ ହେଲେ ଟୋକେଇକରେ ଖୁବ
 କମ୍ରେ ହାଇଁପାଇଁଆ ପାଞ୍ଚଟା ଆମ୍ଭ ନ ହେଲେ ଚଳିବ କେମିତି ?
 ଉହଁ, ଦେବା ଯେ କିନ୍ତୁ ୩ଟାରୁ ଫାଳେ ବେଶି ହେବ ନାହିଁ ।

ଗଜିଆ ଭଲ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ବାବୁ ମୁହଁରୁ ଯେଉଁ ଶେଷ ପଦକ
 ବାହାରିବ ତା ଉପରେ ଜଗର କଲେ ସେ ଏକଦମ୍ ଗୋଦାମ ତଳକୁ
 ବାଟ ଦେଖାଇ ଦେବେ । ତେଣୁ ଆମ୍ଭ ସଂଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଶହେ
 ପୁଟିଆରୁ ୨୦ କଲେ ଓ ସେହିପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ୩ଟା ହାଇଁପାଇଁଆ
 ଆମ୍ଭ ଟୋକେଇରେ ରଖି ଛୁଣ୍ଟି ଥିବା ଦାମ୍ ଅଡ଼ୁଆକ ପାଖରେ ଦାଖଲ
 କରି ଓ ଆମ୍ଭ ଟୋକେଇ ଧରି ଗଜିଆ ଗୋଦାମ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା ।
 ଦୁହେଁ କିଛିବାଟ ଯିବା ପରେ ଗଜିଆକୁ ତା ସାଙ୍ଗ ପରୁରଲା, ଗଜିଆ
 ଭାଇ—ମୁଁ ଏ ଆମ୍ଭ ନାଁରୁ କିଛି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ ତ ! ମୋ ଜୀବନରେ
 ଏମିତିଆ ଆମ୍ଭର ନାଁ ଶୁଣିନି । ଟିକିଏ ନିରୁଦ୍ଧିଆ ଜାଗାକୁ ଯାଇ ଗଜିଆ
 ବୁଝେଇଦେଲା । ଆରେ—ଦୁଇଗପୁଟିଆ, ଶହେ ପୁଟିଆ ଓ ପରୁଣ
 ପୁଟିଆ ଆମ୍ଭ ହେଲା—ସେଥିରୁ ଖଣ୍ଡିଏ କାଟିନେଇ କୁକୁର ମଳଦ୍ବାରରେ
 ଘଷିଦେଲେ ସେ ଯଦି ଦୁଇଗ ପୁଟି ଯାଏ ଦୌଡ଼ି ପଳାଏ ତାହେଲେ ସେ
 ହେଲା ଦୁଇଗପୁଟିଆ । ସେହିପରି ଶହେପୁଟି ଦୌଡ଼ିଲେ ଶହେପୁଟିଆ,
 ପରୁଣ ପୁଟି ଗଲେ ପରୁଣପୁଟିଆ ଆମ୍ଭ । ଆମ୍ଭୁଲ ଛଡ଼ା ସେ କେଉଁ କାମରେ
 ଲାଗେ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭ ଖଟା ତିଆରି କଲେ ସେଥିରେ ଏତେ ଗୁଡ଼ ଲାଗେ

ସେ ଦେଉଳକୁ ମୁଖଣିଆଳି ବଳି ପଡ଼େ । ହାଇଁପାଇଁଆ ଆମ୍ଭ ହେଲୁ
 ଯେଉଁ ଆମ୍ଭର ସ୍ବାଦପାଇ ଲେକେ ଧରପର ହୋଇ, ହାଇଁପାଇଁ ହୋଇ
 ନେଇଯାଆନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲୁ ହାଇଁପାଇଁଆ ଆମ୍ଭ—ଆଗରୁ ତ
 ବେପାର ଥାନରେ କି କି କାମ କରିବାକୁ ହେବ ତୋତେ ତ ସବୁ
 ବତେଇ ଦେଇଛି । ଏବେ ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ି ବହୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯା—
 ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଟୋକେଇ ଓହ୍ଲେଇ ବେପାର ମୁଲଗଲ କରୁଥିବି ତୁ
 ଆଗରୁ କିମ୍ବା ପଛରୁ ଆସି ଟୋକେଇ ପାଖରେ ଜୁଟିଯିବୁ । ଏବେ ତୁ
 ଚଞ୍ଚଳ ଯାଆ—ଚିଲି ବି ଆଦେଶ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପାହୁଣ୍ଡ କଲ ।

ଗଜିଆ ପାଟି କରି କରି ଗଲୁ—ନିଅ ବାବୁ, ମନ ଚମକେଇ
 ଆମ୍ଭ, ଥରେ ପାଟିରେ ବାଜିଲେ ମନ ଚମକେଇ ଦେବ । ସରିଗଲେ
 ଖାଲି ପହେଇ ହେବ । ସରିଗଲେ ଆଉ ମିଳିବନାହିଁ, ଖାଲି ପହେଇବାକୁ
 ପଡ଼ିବ । ନିଅ ବାବୁ ଏ ହେଉଛି ହାମିଲଟନ୍ ଆମ୍ଭ ନୂଆ ହୋଇ
 ଆସିଥିଲୁ । ଆଗରୁ କେବେ ଆସିନଥିଲୁ । ଆମ୍ଭଗୋଦାମରୁ ଗରୁଷନାନେ
 ଟୁଟିପିଟି ହୋଇ ସବୁ ଆମ୍ଭ ନେଇଗଲେ । ଆଉ ପାଇବେ ନାହିଁ । ଏ
 ହେଉଛି ଶେଷ ବୋର୍ଡ । ନିଅବାବୁ ସରିଗଲୁ ମନ ଚମକେଇ ଆମ୍ଭ, ତା
 ଯାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ହାମିଲଟନ୍... ।

ସହାର କଡ଼ରେ ଥିବା ଜଣେ ବାବୁ ତା କୋଠା ବାରଣ୍ଡାରେ
 ଠିଆ ହୋଇ ଡାକିଲେ—ହେ ମନ ଚମକେଇ ଆମ୍ଭ, ଏଇଆଡ଼େ ଆ ।
 ଗଜିଆ ଯାଇ ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବୋର୍ଡ଼ଟି ଲୁଥକିନା ଥୋଇଦେଲା । ବିଚିତ୍ର
 ଡାକ ଶୁଣୁଥିବା ଲୋକେ ସେଠାରେ ଯାଇ ଭିଡ଼ ଜମାଇଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲାବେଳେ ଚିଲି ସେଠି
 ଯାଇ ଠେଲିପେଲି ହୋଇ ବସିଲା । ଉପରେ ପଡ଼ି ଗଜିଆକୁ ଯାଇ
 ପଚାରିଲା—ହଇରେ, ଭାରି ତ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହୁଛୁ । ତୋ କଥା-
 ମୁତାବକ ଆମ୍ଭ ଯଦି ହୋଇଥାଏ, ତାହେଲେ ଏଇଠି ତୋ ଟୋକେଇ
 ସାଥ ହୋଇଯିବ । ଅମେ କ'ଣ ତୋ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଯିବୁ ।
 ଅମେ ଶୁଣିକରି ଆମ୍ଭ ନେବୁ । ତୋ କଥା ଯଦି ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ

ତେବେ ଏଇଠି ତୋ ଟୋକେଇ ଖାଲ କରିଦେବୁ । ଏଇ ବାବୁକୁ ତ ଆମ୍ଭ ନିଅଣ୍ଟ ଦେବ ।

ଠିକ୍ ଅଛି ବାବୁ, ନିଜେ ଆପଣ ଗୋଟିଏ ଆମ୍ଭ ବାଛନ୍ତୁ । ଏଇ ଛୁଣ୍ଟ ନିଅନ୍ତୁ, ଟିକିଏ କାଟି ଆପଣ ବାବୁକୁ ଚଖାନ୍ତୁ ଏବଂ ନିଜେ ଚୁଟନ୍ତୁ । ମୁଁ କାହିଁକି ଆମ୍ଭ ବାଛୁବି । ଆପଣ କହିବେ ଗୋଟେ ଭଲ ଆମ୍ଭ ବାଛୁକି ଦେଇଦେଲ । ଦିଅ ବାବୁ କାଟିକି ବଡ଼ବାବୁକୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ସତର ଡାର ଦେବ ? ଏଇଠି ତ ବାବୁକୁ ଝାଡ଼ୁଝୁ ଦେଇ ଘରକୁ ଯିବି । ଜାଣିବି ଆଜି ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ବହିନି ହେବାକୁ ମୋ ବୋଝ ଏକା-ବେଳେକେ ଝାଡ଼ୁଝୁ ହୋଇଗଲା । ହଉ ହଉ ବାବୁ, ତୁମେ କାଟି ବାବୁକୁ ଆଗେ ଚୁଟିବାକୁ ଦିଅ—

ମୁଁ ଆମ୍ଭଟା ବାଛୁ ଦେଉଛି—ଏହା କହି ଚିଲ ପୂର୍ବରୁ ଚିହ୍ନିଥିବା ଗୋଟିଏ ଆମ୍ଭ ନେଇ ବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଧରେଇ ଦେଲେ । ବାବୁ, ଆପଣ ଗୋଟିଏ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଯାଆନ୍ତୁ । ଭଲ କରି ପାଣିରେ ଧୁଆଧୋଇ କରନ୍ତୁ, କେତେ ଧୂଳି ଲାଗିଛି ପୁଣି କେତେ ଜରମ ତା'ଠି ଲାଗିଥିବେ । ସେଇଟା ଭଲ ଭାବରେ ସାଫ୍ କରି କାଟିବେ । ଆପଣ ଚିରୁଡ଼ାଏ ଚୁଟିବେ, ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚଖାଇଦେବେ । ତାପରେ ଇଚ୍ଛାହେଲେ ନେବେ, ନ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ବାବୁ ଆମ୍ଭ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ । ୧୦/୧୫ ମିନିଟ୍ ପରେ ଘରୁ ହାତ ମୁହଁ ଧୋଇ ଆସି କହିଲେ; ହଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପସନ୍ଦ ହୋଇଛି । ଆମେ ଏ ବୋଝଟାପାକ ଆମ୍ଭ ନେବା । ପୁା ଦର କେତେ କୁହ ।

ବାବୁ, ଏ ଆମ୍ଭ ଏଠାରେ ଚଳନ୍ତି ଆମ୍ଭ ନୁହେଁ । ବାହାରୁ ଜଣେ ପେଣ୍ଟବାଲା ଏଠା ଅଡ଼କିଆ ପାଖକୁ ପଶିବା ସୁନ୍ଦରେ ଏ ଆମ୍ଭ ପଠାଇଅଛି । ତାଙ୍କ ଜାଗାରେ ଏ ଆମ୍ଭ କଲେ ଚଉଦଟଙ୍କା ଲେଖି ବନ୍ଦୀ ହେଉଛି ।

ରେଟ୍ ଚଉଦଟଙ୍କା ଶୁଣି ଯେତେ ଲୋକ ସେ ଆମକୁ ବେଢ଼ି ବସିଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଉଠି ପଳାଇଲେ । ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ବି ଟିକେ ଶୁଖିଗଲା ।

ଗଜିଆ କହିଲା—ବାବୁ ଆଜ୍ଞା, ସେଠିକା ଦାମ୍ ସଙ୍ଗରେ ଆମର କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ହାତରୁ ମୁଁ ବହିନ କରବି । ଆପଣ ଯାହା ଦେବେ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ କଥାଟା ଅଡ଼ୁଆ ପାଖରେ ଚଳେଇନେବି । ଆପଣ ଟୋକେଇଟାଏ ଆଣନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ମାପିଦେଇ ଆପଣଙ୍କ ଟୋକେଇରେ ରଖିଦେବି । ଆମେ ତ ହେଲୁ ମୂଲିଆ, ଗୋରୁ ଚରେଇବା ଲୋକ । ହଜୁର, ଆପଣ ଯେତେହେଲେ ମଣିଷ ଚରେଇବା ଲୋକ । ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ଯାହା ବାହାରିବ ମୁଁ ସେଇପୁା ନେଇ ଚାଲିଯିବି । ଟୋକେଇ ଆଣନ୍ତୁ ମୁଁ ମାପିଦେଉଛି ।

ବାବୁ ମନ ଭିତରେ ବରୁର ଲାଗିଲେ । ଦାମ୍‌କୁ ଅଧା କରିଦେବା, କେଉଁଠାଏ ସେ ଉଠୁଛି ଉଠୁ । ଏହା ଭାବ ସେ କହିଲେ—ଆରେ ନାହିଁ ନାହିଁ, ମୁଁ ଶୁଭ୍ ହେଲେ କଲେପ୍ରତି ସାତ ଟଙ୍କା ଦେବି । ତେଣିକି ତୁମେ ଦେଲେ ଦବ ନ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଗଜିଆ ପଛରେ ଗୁମ ଖାଇ ବସିଗଲା । ତାପରେ ଖନେଇ କହିଲା—ହଜୁର, କାହିଁ ଚଉଦଟଙ୍କା, କାହିଁ ସାତଟଙ୍କା ।

ବହୁ ଝଙ୍କାଝଙ୍କ ପରେ ବାବୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ବଢ଼େଇଲେ ।

ଗଜିଆ ଗର୍ବିତ ହୋଇ କହି ଉଠିଲା—ବାବୁ, ହଜୁର ଏ ବୋଝକୁ ମୁଣ୍ଡେଇ କୋଡ଼ିଏ ଘର ଚାଲିଥିଲେ ମୁଁ ଏତକ ବଳିଆନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ଏଇଠି ସବୁ ଝାଡ଼ଝଡ଼ ହୋଇଗଲା । ଏତକ ଶେଷ ଆମ୍ଭ, ଆପଣ କେଉଁଠାରୁ ଆଉ ଏ ଆମ୍ଭ ପାଇବେ ନାହିଁ । ଆଣନ୍ତୁ ଟୋକେଇକୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ମାପି ଦେଇ ଚାଲିଯିବି ।

ଟୋକେଇ ଆସିଲା । ମୋଟ ଆମ୍ଭ ୨୦ କଲେ ହେଲା, ସ୍ବାଦୁରେ ମୁଖ୍ୟ ବାବୁ ଘରୁ ଟ ୧୭୦ (ଶହେ ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା) ଆଣି ଦେଲେ । ହାତରୁ ନୋଟ ଗ୍ରହଣ କଲବେଳେ ଗଜିଆ ତାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଗ ଲଗେଇ ଗାଞ୍ଜିଆରେ ପୁରେଇଲା ଓ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲା, ଆଉ କହିଲା—ବାବୁ ଆପଣ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି ଦେବତା, ମୁଁ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଯାଏ ଆପଣଙ୍କ ନାଁରେ ବେଲପତ୍ର ଶିବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଚଢ଼ିଉଥିବ । ଆଉ ହଁ ବାବୁ ଏ ଆମ୍ଭକୁ ହଠାତ୍ ଖାଇବେ ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ବେଶି ମିଠା ଓ ବାସନା ହୋଇବାରୁ ଏ ଆମ୍ଭ ଦେହରେ ଜରମ୍‌ମାନେ ନେସି ହୋଇଛନ୍ତି । ଅତୀତ ଆ କହିଛି—ଗରଖମାନେ ଏ ଆମ୍ଭକୁ ଗୋଟିଏ ହଣ୍ଡାରେ ପାଣି ଭର୍ତ୍ତି କରି କରମଙ୍ଗା ପଟାସ ଗୋଟିଏ ଦାନା ପକେଇଦେବେ । ପାଣି ଲାଲ ହୋଇଯିବ । ସେଥିରେ ଆମ୍ଭସବୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇ ଘଣ୍ଟାଏ ରଖିବେ । ଏଥିରେ ଜରମସବୁ ସଫା ହୋଇଯିବେ । ତାପରେ ଭଲ ପାଣିରେ ଧୋଇ ଖାଇବେ । ଆପଣଙ୍କର ଏ ଆମ୍ଭ ସରଲା ବେଲକୁ ମୁଁ ପୁଣି ଏ ଆମ୍ଭ ନେଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ । ହଁ ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କୁ ନେହେରା ହୋଇ କହୁଛି, ଆମ୍ଭ ପାଣିରେ ପଡ଼ିବା ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ଖାଇବେ । ବାବୁ ରୁଲନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କ ଟୋକେଇ କେଉଁଠି ରଖିବାକୁ ହେବ ମୁଁ ରଖିଦେଇ ଆସିବି ।

ବାବୁଙ୍କ ଟୋକେଇ ଘରେ ଥୋଇ ଦେଇ ଭରିଣି ଡିଗିରିଆ ଓଲଟିଟାଏ ହୋଇ ଗଜିଆ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଚିଲ ବହୁତ ଆଗକୁ ପଲେଇ ଯାଇଥିଲା । ଗଜିଆ ଏକପ୍ରକାର ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଚିଲକୁ ଭେଟିଲା ।

ହଇରେ...ଚିଲ, ତୁ ଏମିତି ଗୁଟିପିଟି ହୋଇ ପଳାଇ ଆସିଲୁ କାହିଁକି ?

ମୁଁ ଭାବିଲି ସେ ଶହେପୁଟିଆ ଆମ୍ଭ ଯଦି କାହା ପାଟିରେ ବାଜିଯିବ ତାହେଲେ ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସି ଆମକୁ ଠେକେଇ ଦେବନ ।

ଆରେ ତା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇ ଆସିଲି ନା—ତୁ ମୋତେ କ'ଣ ଓଲୁ ସମଝିଲୁ—ଦଣ୍ଡାକ ପରେ ସେମାନେ ଆମ୍ଭ ପାଖରେ ଦେବେ । ସେତେବେଳକୁ ଆମେ ତନି ଚାରି ମାଇଲ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଥିବା ।

ହଉ ତୁ ତ ଇଆଡ଼େ ଯିବୁ । ମୁଁ ସିଆଡ଼େ ଯିବି । ଏହି ଗଛ ଛାଇକୁ ଆ, ହସାବ କରି ମୋ କମିଶନଟା ମୋତେ ଦେଇ ଦେ ।

କମିଶନ ହସାବ କଲବେଳେ ଟିକିଏ କୁଁ-କାଁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଚିଲ ବରକ୍ର ହୋଇ ସାପ୍‌ସାପ୍ ଶୁଣେଇଦେଲା—ଏତେ କୁହାକୁହି କାହିଁକି ? କୋଉ ଭଲ ସଜା କମିଶନ ହୋଇଛି କି ? ଯେତେହେଲେ ବ ଠକ'ର କମିଶନ ।

ସାହୁ ଭିତରେ

ଅମିତାବ୍ ବଚନଆଁ ଭ୍ରମା

ଦୁଇବନ୍ଧୁ ନକୁଳ ଓ ସହଦେବ ସମ୍ବତ୍ତାନ ବଜାରର ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଘରେ ବସିଥାନ୍ତି । ଦୁର୍ଗାପୂଜା କୁଟି ସମୟ ହୋଇ-
ଥାଏ । ଘର ଭିତର ଅନ୍ତେବାସୀମାନେ କୁଟିରେ ନିଜ ନିଜର ଘରକୁ ଚାଲି
ଯାଇଥିଲେ । ଦାଣ୍ଡ କବାଟଟି ଆଉଜେଇ ଦେଇ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଘର ଭିତରେ
ବସି ଗପସପ ହେଉଥାନ୍ତି । ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ସେ ବଜାରର ଚାରି ପାଞ୍ଚଜଣ
ଦାଦା ବସି ନିଜ ନିଜର ଗାରଭ ଓ ଅଘାତର ଗୌରବ କାହାଣୀ ଗୋଟିଏ
ନାମଜାଦା ସିନେମା ହିସ୍ତୋର ଇଷ୍ଟାଇଲ୍ରେ ନିଖୁଣ ଅଭିନୟ କରି
ଚାଲିଥାନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଜୀବନ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ
କୌତୂହଳବଶତଃ କବାଟ ପାଖକୁ ଆସି କାନ ଡେଇଁଲେ । କବାଟର
ସାମାନ୍ୟ ପାକ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିନୟ ବେଶ୍ ପରିସ୍କାର ଦିଶିଲା ଓ
ବକ୍ରତା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଶୁଣାଗଲା । ଜଣେ ହଇଜା ଓହ୍ଲାଇ ଆସେଗ୍ୟ ଲଭ
କରି ସଦ୍ୟ ଫେରିଥିବା ପରି ଦିଶୁଥାଏ । ସେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ ପରି ହସ୍ତ-
ପଦ ଚାଲିଯାଏ ସହ ନିଜ ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କୁ କହୁଥାଏ—“ଜାଣିଲୁ ଜଗୁଲି ଭାଇ,
ଦୁଇଦିନ ତଳେ ମୁଁ ଖେଚଡ଼ା ବଜାର ଦେଇ ଯାଉଥାଏ । ଆଗଆଡ଼ୁ
ଗୋଟାଏ ରକ୍ତସାରେ କଲେଜ ଝିଅଟିଏ ଆସୁଥିଲା । ପାଖରେ ଦୁଇ
ଜଣ ଲଫଙ୍ଗା ଟୋକା ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ
ଲଫଙ୍ଗା ରକ୍ତସା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଇ ସେ ଝିଅଟିକୁ ଭଲଆମା
ଗୁଡ଼ାଣିରେ ପଚାରିଲା—“ହଇ ହୋ, ତୁମ ନାଁ କ’ଣ ?” ସେ ଝିଅଟି
ଲଫଙ୍ଗା ଟୋକାକୁ ଦେଖି ଡରିଗଲା, ତା ପାଟି ଖନ୍ ବାଜିଗଲା । ସେ
ଥରେ ଥରେ କହିଲା—“ତୁମେ କିଏ ସେ ? ମୋ ନାଁ ପଚାରିବାକୁ
ତମେ କିଏ ? ମୋ ନାଁ କହିବ ନାହିଁ ।”

ଲଫଙ୍ଗା ଟୋକାଟି ଭଣ୍ଡିଣ୍ଡି ଶ୍ରାମରେ ତାକୁ ଗାଳିଗୁଳି ଦେଇ ତା'ର ହାତ ଧରି ପକେଇଲ । ମୁଁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏକା କୁଦାକେ ସେ ଲଫଙ୍ଗା ଉପରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲ, ତାକୁ ଗୋଟାଏ ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ଦେଇ ଘିଡ଼ିଘାଡ଼ିଆ କରି ଘୋଷାର ଆଣିଲ । ଧଳାକୁ ଏକ ଟାଙ୍କ ମାରିଲ । ସେ ଚିତ୍ ହୋଇ ରାସ୍ତାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ତା' ଛୁତି ଉପରେ ବସି ତା' ବେକକୁ ଧରିଲ, ଆଉ କହିଲ—ଆବେ ! ହାରମ ଶଳା, ତୋ ଘରେ କ'ଣ କେହି ମା ଭଉଣୀ ନାହାନ୍ତି ? ଶଳା ନିକମା, ଭଦ୍ରଲେକର ଝିଅକୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ବେକିତ୍ କରୁଛୁ । ଏତକ କହି ତାର ନାକଦଣ୍ଡିରେ ଏକ ବଜ୍ର ମୁଥ ପକାଇଲ । ତା' ନାକରୁ ଗଲଗଲ ହୋଇ ରକ୍ତ ବାହାରିଲା । ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ଆଉ କେତେଜଣ ଟୋକା ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଧମକେଇ ଦେଲି, ‘ମୋ ଦେହରେ ଟିପ ଦେବା ମାତ୍ରେ ଏଇ ଦଶା ଶ୍ରେଣିବ । ଅମିତାବ ବଚନର ଟାଙ୍କ ଲଗାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖତମ କରିଦେବି ।’ ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଉଦ୍ବୃକ୍ତି ଯିବାମାତ୍ରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ଟୋକାଟା ନାକ ପୋଛି ପୋଛି ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଲା । ଖେଚଡ଼ା ବଜାରର ଆଉ କେତେକ ଟୋକା ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ମୋତେ ବୁଝାଇ କହିଲେ—‘ଦିଅ ଗୁଲ, ସେମାନଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ିଦିଅ । ସେମାନେ ଯଦି ତୁମକୁ ସମ୍ବୁଦାନ ବଜାରର ନାଣିଆ ଗୁଲ ବୋଲି ଜାଣିଥାନ୍ତେ ସେମାନେ କେବେହେଲେ ବେଆଦାୟ କଥା କରି ନଥାନ୍ତେ । ହେଉ ଏଥର ତୁମେ ତୁମ ରାସ୍ତାରେ ଯାଅ । ସେ ଏଥର ତା'ର କଲ କମିର ଫଳ ଶ୍ରେଣିଲା ।’ ମୁଁ ସେଠାରୁ ଯାଇ ସେ ଝିଅକୁ କହିଲ—

“ଭଉଣୀ ତୁମେ ଏଥର ଆରମ୍ଭରେ ଯାଅ ।”

ଜଗୁଲି କହି ଉଠିଲା—“ଏ ନାଣିଆ ଗୁଲ, ତୁ କେଡ଼େ କପାଳ-ବାଜିଆ ଟୋକାଟା ମ ! ଝିଅଟା ତୋତେ ଦେଖି ଲଟ୍ ହୋଇଗଲା । ତା' ହେଲେ ତା' ଛୁତି ଭିତରୁ ତୋ ପାଇଁ ନଭ (ଲଭ୍) ଉତୁରି ଉଠିଥିବ ।” ନାଣିଆ ଟିକେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଇ କହିଲା—

“ହଟ୍ଟବେ ହଟ୍ଟ, ଆଉ ଦିନେ ସେମିତିଆ କଥା କହିବୁ ନାହିଁ ।”

କବାଟ ପାଙ୍କରେ ଚାହିଁଥିବା ଓ ଶୁଣୁଥିବା ସହଦେବବାବୁ ନକୁଲ ବାବୁଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଇ କହିଲେ—“ଜାଣିଲ ବନ୍ଧୁ, ଯେଉଁ

ହଇଜା ମନ୍ତ୍ର ପରି ଟୋକାଟି କହୁଥିଲା ସେ ଦଶ ଦିନ ତଳେ ବଜାରକୁ ସଉଦା କରି ଆସିଥିବା ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ଅତି ଅଶ୍ରୁଳା ଇଙ୍ଗିତ କରୁଥିଲା ଏବଂ ତା' କଡ଼େ କଡ଼େ ଯାଇ ତା' ଦେହରେ ଘଷି ହୋଇଗଲା । ସେ ବିଚର ଜାଣିନଥିଲା ଯେ ଯେ ଝିଅଟି ଏ ସହରର ବିଖ୍ୟାତ ପିଟ୍‌ଶିଆ ପୋଲିସ୍‌ ଇନସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କ ଝିଅ । ତାଙ୍କ କାନରେ ଯେମିତି ଏକଥା ପଡ଼ିଛି; ସେ ଦୁଇ ଚାରି ଜଣ ସିପେଇଙ୍କ ସହ ଏଠାକୁ ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଆଉ ତାକୁ ଧରି ଗୋରୁଗାଈ ପରି ବାଡ଼େଇ ଗୁମ୍ଫାରେ ଶୁଆଇଦେଲେ । ମଲା କୁକୁରକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇ ମୁ୍ୟନସିପାଲିଟି ମଇଲା ଗଦାରେ ପକାଇ ଦେଲ ପରି ଜିପ୍‌ରେ ପକେଇ ଆନାକୁ ନେଇଗଲେ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଏଇ ଦୁଇ ଦିନ ଦିନ ହେଲା ସେ ବିଚର ଫେରିଛି । ତା ମୁହଁରେ ପୁଣି ଝିଅଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରେମ ଉତ୍ତର ଉଠୁଛି । ଚାଲି ଅନ୍ୟମାନେ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣିବା । ତମେ ହେଲି ଜଣେ ଲେଖକ । ତାଙ୍କ କଥାରୁ ବହୁତ ଖୋସକ ପାଇବ ।” ଦୁହେଁ ପୁଣି ଯାଇ କବାଟ ପାଖରେ କାନେଇଲେ ।

ଆଉ ଜଣେ ଧେଡ଼ ଲମ୍ବାକଲିଆ କହି ଲାଗିଥାଏ—ଝିଅଟା ରାସ୍ତାର କଡ଼ରେ ଚାଲିଯାଉଥାଏ । ବୋଧେ କଲେଜ ଝିଅ ହେବ । ସେ ଛତର ଟୋକାଟା ଅବାଟରେ ସାଇକେଲଟା ଆଣି ଜାଣିଜାଣି ତା' ଦେହରେ ଧକ୍କା ଲାଗେଇ ଦେଲା । ଝିଅଟି କରୁଡ଼ି ନୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଏକାବେଳକେ ବେହୋସ୍ । ଟୋକାଟା ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ହୋଇ ସାଇକେଲ ନେଇ ପଲେଇବ ବୋଲି ବସିଥିଲା । ମୁଁ ଖପକରି ତା' କମିଜ କଲରକୁ ଧରି, ପଛଆଡ଼ୁ ଝିଙ୍କି ଆଣିଲି । ସାଲ ବେସରମ୍ କହ୍ନାକା, ଝିଅଟାକୁ ବେହୋସ କରି ପଲେଇବାକୁ ଘାବିଛୁ ? ତୁ ଶଲା ମରଦ ନା ନାମରଦା ? ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇଥା । ପଲେଇବାକୁ ଯଦି ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ, ଏ ବୋଲୁଥିରେ ତୋତେ ଛତୁ କରିଦେବ । ଝିଅଟାକୁ ଉଠାଇ ମୁଁ କାନ୍ଦରେ ପକେଇ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ପିଣ୍ଡାରେ ଶୁଆଇ ଦେଲି । ତା ମୁହଁରେ ପାଣି ଛୁଣ୍ଟି ତାକୁ ଚେତା କରାଇଲି । ଗୋଟାଏ ରିକ୍‌ସା ଅଟକାଇ ତାକୁ ଟେକିନେଇ ରିକ୍‌ସାରେ ବସାଇଲି । ରିକ୍‌ସାରେ ନେଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା' ଘରେ ପହଞ୍ଚେଇ ଦେଇ ଆସିଲି । ବଦାୟୁ

ହୋଇ ଆସିଲାବେଳେ ଝିଅଟି କହିଲା—“ଭଣ୍ଡିଆ ଭାଇ, ମୋତେ ତୁମେ ବଞ୍ଚେଇଲ, ଏ ରାଣ ମୁଁ ଶୁଣିପାରିବି ନାହିଁ ।”

ଅନ୍ୟମାନେ ଚାଲେଇ ଉଠିଲେ—ଭଣ୍ଡିଆ ଭାଇ, ତୋ ନାଁ ତା’ ହେଲେ ସେ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲା । ସେ କେମିତି ଜାଣିଲା ? ଭଣ୍ଡିଆ କହିଲା—“ଏଠାକାର ବାଉନ ବଜାର ତେପନ ଗଳରେ ମୋତେ କିଏ ନଚିହେ ? ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଏପରି ରକ୍ଷା କରେ ବୋଲି ସେ କେଉଁ ଝିଅ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଥିବେ ।” ଆଉ ଜଣେ କହି ଉଠିଲା—“ଭଣ୍ଡିଆ ଭାଇ, ତୋ ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହୋଇଗଲା । ଆଜ୍ଞା ତୁ ତାକୁ କାନ୍ଦରେ ବୋହି ନେଲାବେଳେ ତୋତେ କେମିତି ଲାଗିଲା ?” ଭଣ୍ଡିଆ ରାଗିଯାଇ କହିଲା—“ରୂପ ଶଳା ନାଲିଏକ୍, ଯେତେହେଲେ ସେ ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ।”

ସହଦେବ ବାବୁ ନକୁଳ ବାବୁଙ୍କୁ ପୁଣି ପଛକୁ ଟାଣିନେଇ ରୂପ ନୂପ କରି କହିଲେ—“ସେ ଶଳା ଭଣ୍ଡିଆ, ଗୋଟାଏ ଝିଅ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଆଉ ଦୁଇଟା ବେଧିଆ ଟୋକାକୁ ସାଙ୍ଗକରି ଗୋଟାଏ ନିରୁଡ଼ିଆ ସ୍ଥାନରେ ଝିଅର ଗୋଟାଏ ହାତକୁ ଧରି ଘୋଷାଡ଼ି ନେବାକୁ ବସିଥିଲା । ସେ ବିରୁଷ ଭୟରେ ପାଟିକରି ଉଠିଲା । ଆଖପାଖରୁ ଲୋକ ଦୋଡ଼ି ଆସି ଏଇ ଭଣ୍ଡିଆକୁ ମାଡ଼ିବସିଲେ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ପଳାଇ ଗଲେ । ସେମାନେ ଭଣ୍ଡିଆକୁ ପୋଲିସ ହାତରେ ଦେଇଦେଲେ । ପୋଲିସ ଥାନାକୁ ନେଇ ପଥରରେ ଲୁଗା ବାନ୍ଧିଲା ପରି ତା ପିଠିଉପରେ ନିଜ ଠେଙ୍ଗାକୁ କାନ୍ଦି ପକେଇଲେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, କୋଟକୁ ଚାଲି ଚାଲି କରାଦେଲେ । ଶଳାଟା ମାସେ ଜେଲ ଭେଟି ଭରକୁ ଫେରିଲା । କବାଟ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସୁଥିବା କିଛି ଶୁଣିବା ।”

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଏଇପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅମିତାବ ବଚନଆଁ କରାମତ ବହୁତ ଶୁଣି ଜାଣି ଘୋଲେଇଲେ, ହେଲେ ସେ ବାଦାଦୁରୀଆ ପାଟି ଘୋଲେଇ ହେଉନଥାଏ ।

ଡିନିଗୁରି ଦିନ ଯାଏ ଏଇପରି ଶୁଣି ନକୁଳ ସହଦେବଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—“ହଇରେ, ଏ ଶଳା ଛତାବରୁଡ଼ାକ ଏପରି ଉଦ୍‌ବାଇଯା

ହେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ?’ ସହଦେବ ବାବୁ ସେ କବାଟ ଫାଙ୍କ ବାଟେ ଉଠି ମାରି ସାମନା ଘରର ଦୋମହଲ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଠିଆ ହୋଇ ଏକଲସ୍ତରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବାର ଦେଖିଲେ ଏବଂ ନକୁଳକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇଲେ । ସେ ଟିକେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ ।

ପରଦିନଠାରୁ ସେ ଲମ୍ଫଙ୍ଗା ଟୋକା ଦଳ ସେଠି ଆସି ଜମିଲେ, ହେଲେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାତପୁରୁଷି ଆଉ ବାହାରକୁ ନାହିଁ । ନକୁଳ ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଆଜି କଣ ହେଲା କି ସହଦେବ, କେହି ତ କାହିଁକି ଆସି ବାତପୁରୁଷି କହୁନାହାନ୍ତି । ସହଦେବ ବାବୁ କହିଲେ—‘କାଲି ରାତିରେ ମୁଁ ସେ ଘରର ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କୁ ସବୁକଥା ଜଣେଇ ଝିଅଟିକୁ ଆକଟ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲି । ଝିଅଟି ତାଙ୍କର ଭାଣେଜୀ ଥିଲା । ସେ ତହିଁ ଆରଦିନ ବଡ଼ ସକାଳୁ ନିଜେ ଯାଇ କାର୍ରେ ତାଙ୍କଘରେ ଛୁଡ଼ି ଆସିଲେ ।’

ଦୁଇଦିନ ଯାଏ ସେ ଲମ୍ଫଙ୍ଗା ଦଳ ସେଠିକୁ ଆସି ଉଣି ଲାଗିଲେ । ସବୁ ନଷ୍ଟ ହେଲା । ସେ ସ୍ଥାନରେ ସିନେମା ବଚନକା ଏକାବେଳକେ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ଭିକ୍ଷୁକ ସଂଘ

କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର କୁବେର ଦଳେଇ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଲେ—“ଆରେ ତୁ କାଲି ବଡ଼ ସକାଳୁ କାର୍ ନେଇ ଗାଁକୁ ଚାଲିଯିବୁ । ଘରୁ ମୋ ବୋଉକୁ ନେଇ ଚାଲିଆସିବୁ । ଏଥର ସେ କାର୍ତ୍ତିକମାସଟା ଏଇଠି କଟେଇବ ।” ତା’ପରେ ଘରେଇ ଚାଲିଯିବୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ—“ଆରେ, ବୋଉ ତ କାଲି ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ । ତା’ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କୋଠା ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ଓ ସଫାକରି ଠିକ୍ କରିଦେବୁ । ଖଟ ଆଲମାରି ସବୁ ତା’ ପାଇଁ ସଫାସୁତୁରା କରି ରଖିବୁ । ଗୋଟାଏ ଭଲ କୁଣ୍ଡରେ ତୁଳସୀ ଗଛଟିଏ ରୋଇ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଜାଗାରେ ରଖିଦେବୁ । ସବୁଆଡ଼ ସେମିତି ପରିସ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହେ ସେଥିପ୍ରତି ନଜର ଦେବୁ । ରୋଷେଇ ଶାଳରେ ପିଆଜ, ରସୁଣ, ମାଛ, ମାଂସର ଗନ୍ଧ ଯେପରି ନ ରହେ ସେଥିପାଇଁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବୁ । ଧୂଆଁ ମଧ୍ୟ ମାସଟିଯାକ ଯେ ଘରଦ୍ୱାର ନିରାମିଷ ରହେ, ସେ କଥା ବୁଝାଇ କହିଦେବୁ ।”

ବାବୁଙ୍କ ଆଦେଶ ସବୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ପାଳିତ ହେଲା, ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ମା’ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ପୁଅ-ବୋହୂଙ୍କ ସୁଟିଞ୍ଚିତ ଶୁଭ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରମ ସନ୍ତୋଷ ଲଭିଲେ ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଆରମ୍ଭ । ଘୃଣ ଭିତରେ ମାଆଙ୍କର ଯାତ୍ରା ଦରକାର ସବୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଗଲା । ପୁଅ, ବୋହୂ ଓ ଚାକରମାନେ ବୁଢ଼ୀଙ୍କର ପାଟିକୁ କେବଳ ଚାହିଁଥାଆନ୍ତି । ପାଟିରୁ ଯାତ୍ରା ବାହାରୁଥାଏ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଥାଏ । ବୁଢ଼ୀ ମନ ଖୁସ୍ । ନାକ ଟେକିବାର କିଛି କାରଣ ରହିନଥାଏ । ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଜନସ ତାଙ୍କ

ମୁଣ୍ଡରେ ଉକୁଣି କାମୁଡ଼ିଲ ପର ରୁଗୁରୁକୁ କରୁଥାଏ । କାହିଁକି ମାସରୁ ମଧ୍ୟ ଦି'ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେ ରୁଗୁରୁଗୁଟା ତଥାପି ଗଲ ନାହିଁ । ଦିନେ ସେ ପୁଅକୁ କହିଲେ—“ହଜିରେ ପୁଅ, ଏଠି କାହିଁକି ଗୋଟିଏ ଭିକାରୀ ତ ଦେଖାଯାଉ ନାହାନ୍ତି । ଯୋଗୀ ବା ଚକ୍ରଲତା ପଣ୍ଡା କାହାର ସ୍ଵର ତ ଏଠି ଶୁଭ୍ରନାହିଁ । ଗାଁରେ ନିଜ ଯୋଗୀ ଭିକାର ଦେଖିବାର କଥା । ଏଠି ତ କାହିଁକି କାହାର ଦର୍ଶନ ମିଳୁନାହିଁ ।”

କୁବେର ବାବୁ ବଡ଼ ଅଭିଆରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଏତେ ବର୍ଷ ସହରନର ରହଣି ଭିତରେ ଦିନେହେଲେ ଭିକାରଟିଏ କଥା କେବେ ଚିନ୍ତା କରିନାହାନ୍ତି । ସେ କହିଲେ—“ବୋଉ, ଏ ବିଷୟ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିନି । ସେ ଯାହାହେଉ ଗୋଟିଏ ଖୋଜି ଆଣିବା । ସେଥିରେ କଅଣ ଅଛି ।”

ଏ କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ କହିଲେ—“ଏ, ଏ କେମିତିଆ କଥା । ସବୁଦିନ ନ ହେଲେ ନହଉ, ସୋମବାର ଦିନ ଗୋଟିଏ ଭିକାରକୁ ଦକ୍ଷିଣା ନ ଦେଲେ ମୋର ଜଳପ୍ରସ୍ତ ହବ ନାହିଁ । ମୁଁ ହବିଷ କରିବି କେମିତି ?”

“ହଉ, ସୋମବାର ତ ଆଉର ପାଞ୍ଚଦିନ ଅଛି । ଭିକାରଟିଏ ମିଳିଯିବା ବେଶି ବଡ଼ କଥା ହବନାହିଁ । ତୁ କିଛି ଚିନ୍ତା କର ନାହିଁ । କେହି ନ ମିଳିଲେ ଗୋଟିଏ ଗରିବ ଲୋକ ଡାକି ତାକୁ କିଛି ପଇସା ଧରେଇଦେବା ।”

ବୁଢ଼ୀ ଆଶିଚରୁଟି କହିଲେ—“ଏ, ଯାହାକୁ ତାକୁ ଡାକି ଆଣିବୁ ? ଭିକ ମାଗିବା ତା'ର ପେଷା ହୋଇଥିବା ଦରକାର । ମୋ ଗାଣୁ କହୁଥିଲେ ସେ, ତାଙ୍କ ଅମଳରେ ଭିକାରଟିଏ ଦରକୁ ଆସିଲେ ତାକୁ ବହୁତ ଆଦର ଗୌରବ କରି ଘରେ ବସାଯାଏ । ତା' ପାଦ ଧୋଇ ଦିଆଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଆଳରେ ସଞ୍ଚାକରି ଚାଉଳ, ଡାଲି, ବନ୍ତଳ କଦଳୀ, ପାରୁ, ବଡ଼ ଇଟାଦି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଥୁଆଯାଏ । ତାକୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ତା' ଝୁଲରେ ସେତକ ପକାଇ ଦିଆଯାଏ । ଭିକାରଟି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାହା ଆଣିବାଦ କରିଦେଇଯାଏ ତାହା ଫଳେ । ଗାଁର

ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଦୀପଦ୍ବରେ ନିଆଡ଼ି ନଦରେ ଶୋଇଥିଲା । ସେତକ-
ବେଳେ ଗୋଟିଏ ଭକାର ଆସି ବଡ଼ ପାଟିକରି କୁହାଟି ଦେଲା, ଗଣ୍ଡେ
ଭକ ମିଳିଯାଉ ମା’ । ସେ ଲୋକର ନଦ ଏ ରଡ଼ରେ ଘୁଙ୍ଗିଯିବାରୁ ସେ
ଗିରିଯାଇ ଭକାରିକ ତଣ୍ଡିଆଟାଏ ପକେଇଲା । ଭକାର ତ ପକେଇଲା,
ହେଲେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ଲୋକଟାର ହାତ ଅଚଳ ହୋଇଗଲା ।
ବହୁତ ଓଷଦ ମୋଷଦ କଲା, ହେଲେ କୋଉଥିରେ ତା’ ହାତ ଭଲ
ହେଲାନାହିଁ । ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ବାବୁଜିଙ୍କ କଥା ମାନ ବହୁ ଭକାରିଙ୍କ
ସେବା କରିବାରୁ ଭଲ ହୋଇଗଲା । ଭକାରିଙ୍କୁ ହେଲା କରିବା
ମହାପାପ ।”

“—କିଛି ପରବାସୁ ନାହିଁ ବୋଉ, ପ୍ରତି ସୋମବାର ଦିନ ମୁଁ
ଗୋଟିଏ ଭକାରି ଆଣି ଜୁଟେଇ ଦେବି । ଏଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ କୁବେର
ବାବୁ ଦୁଇଜଣ ଚୁକରଙ୍କୁ କହିଲେ, ହେ, ଭକାରି ଦାୟିତ୍ବ ତୁମ ଉପରେ
ରହିଲା । ସୋମବାର ଦିନ ଯୋଉଠୁ ହେଲେ ଖୋଜି ନେଇ ଆସିବ ।”

ହଜିଲା ଗାଈ ଖୋଜିଲା ପରି ଚୁକର ଦୁହେଁ ସହରର ଏଣେ-
ତେଣେ ବୁଲି ଭକାରି ସନ୍ତାନରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ବହୁ ପଚରା ଉତ୍ତର
ପରେ ଗୋଟିଏ ଭକାରିର ସନ୍ତାନ ମିଳିଲା । ସେ ଭକାରିଟି ଚୁକରର
କଥା ଶୁଣି ହସି ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଦେଲା । କହିଲା, ସେ କାଳ କଥା ଗଲାଣି
ବାବୁ, ଏଡ଼େ ଶସ୍ତାରେ ଭକାରିଟିଏ ପାଇଯିବ ବୋଲି ଭାବ ନାହିଁ ।

ଚୁକର ପଚାରିଲା, “ତେବେ କଅଣ ହେଲେ ପୁଣି ଭକାରିଟିଏ
ମିଳିବ ?”

ତମ ବାବୁଙ୍କୁ କହିବି ସେ ଆମ ଯୁନିଅନରେ ଯାଇଁ ଆଗତୁର
ଫିସ୍ ଦେଇ ଦରଖାସ୍ତ ପକାଇବେ । ସବୁ ସର୍ତ୍ତ ଯଦି ଠିକ୍ ଠିକ୍ ପାଳନ
କରାଯାଏ, ଠିକଣା ଦିନକୁ ଯୁନିଅନରୁ ଭକାରିମାନଙ୍କୁ ପଠାଇ ଦିଆଯିବ ।
ଠିକଣା ମନେରଖିଥାଅ, ବାବୁଙ୍କୁ କହିଦେବ—ଭକାରି ଯୁନିଅନ, ଚଗଲା
ସାହି ।

ଚୁକରଟିର କାନ ଶୁଣି ଶୁଣି ଡାକିଲା । ସେ ଆସି ବାବୁଙ୍କୁ
ସବୁକଥା ଶୁଣେଇଲା । ବାବୁଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅକଲଗୁଡ଼ୁମ୍ । ଏଥିପାଇଁ ସମୟ

ଦରକାର । ସୋମବାର ଆଉ ମୋଟେ ଦୁଇଦିନ ରହିଲା । ସିଧା ବାଟରେ ସେଇ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ଭିକାର ମିଳିବା ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେହେଲା । ତାଙ୍କର ଅଧୀନରେ କାମ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୁଲ୍‌କ ମୂଲିଆକୁ କିଛି ଦୂର ଦେଇ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ତାଲିମ ଦେଇ ନିକଟରେ ଥିବା ସୋମବାର ଦିନ କୁବେର ବାବୁ କାମ ଚଳେଇ ନେଲେ । ମୂଲିଆଟା ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଅଭିନୟ କରିଗଲା । ହେଲେ ଆଣିବାଦ ଦେଲାବେଳେ, ଅତ୍ୟୁ ସୁଲିଷଣୀ ହୋଇ-ଆଅ ବୋଲି କହିଦେଲା । କାଳେ ସେ କହିଦବ ‘ଭୁମ କାଚ ବଜ୍ର ହଉ’ ଏଇ ଭୟରେ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କର ଆଉଜଣେ ଖୁବ୍‌ର ହଠାତ୍ ପାଟିଭୁଣ୍ଟି କରିଉଠି ଅବସ୍ଥାକୁ ଗୋଲେଇ ଦେଲେ ।

ତହିଁ ଆରଦିନ କୁବେର ବାବୁ ବିଷୟଟି ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଭିକାର ଯୁନିଅନ ଅଫିସରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠି ଗୋଟିଏ କୋଟ୍‌ପାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧା ବାବୁ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି କଅଣ ଲେଖାଲେଖି କରୁଥିଲେ । କୁବେର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ବସିବାକୁ କହିଲେ ଏବଂ ଆସିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ପଚାରିଲେ ।

କୁବେର ବାବୁ କହିଲେ—ଆପଣ କଅଣ ଭିକାର ଯୁନିଅନର କୌଣସି କର୍ମୀକର୍ତ୍ତା ?

—ହଁ, ମୁଁ ସଭାପତି, ଆପଣଙ୍କର କଅଣ ଦରକାର ଅଛି ?

ପ୍ରତି ସୋମବାର ଦିନ ମୋର ଜଣେ ଭିକାର ଦରକାର । ମୋ ମା’ ତାକୁ ସେଦିନ ଭୋଜନ ଓ କିଛି ଦାନ ଦେବେ ।

—ମୁଁ ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ । ପାଞ୍ଚଜଣରୁ କମ୍ ଭିକାର ପାଇଁ ଆମେ କୌଣସି ବରଦ ରଖୁନାହିଁ, ଏହା କହି ସେ ଛପା ନିୟମାବଳୀ ଧରାଇ ଦେଲେ ।

କୁବେର ବାବୁ ଆଗରୁ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜାଣିପାରିଥିଲେ ଯେ ସଭାପତି ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନରେ ଏମ୍. ଏ. । ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କ ସହ ଅତି ସତର୍କତାର ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ମନେ ମନେ ଭବୁଆଆନ୍ତ—ପୁରୁଷ ଯେପରି ମୁନରବିମାନେ ଭିକାବୃତ୍ତି କରି ଜୀବନ

ନିବାହ କରୁଥିଲେ ଏବେ ଶିକାର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ଆସେହଣ କରିଥିବା ଆମ ଦେଶର ଯୁବକମାନେ ଏହି ଦୃଢ଼ି ଧରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଥିଲେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବଦଳାଇ ଆନ୍ତରିକତାର ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେ ପଚାରିଲେ—ଆପଣ ସିନା ଉତ୍ତମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ସର୍ତ୍ତ ଖଞ୍ଜିଚନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଦାତାମାନେ ଏହା ପାଳିବେ ତ ?

—କାହିଁକି ନ ପାଳିବେ ? ଉତ୍ତମମାନେ ଦାନର ସହିତ ଦାତାମାନଙ୍କର କିଛି ପାପ ଆଣିବେ । ଏ ମାନସିକ ସନ୍ତୋଷ ଦାତାମାନେ ଅବଶ୍ୟ ପାଇବେ । ତେଣୁ ଉତ୍ତମମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ନ ଦେବେ କାହିଁକି ? ପୂର୍ବେ ମୁନିରଞ୍ଜିତମାନଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ଦେବାବେଳେ ଗୃହସ୍ଥ ଯେପରି ଭକ୍ତିପୂର୍ବ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାବିଧି ଉପଚାର ସହ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ଏବେ ଯଦି ଉତ୍ତମମାନେ ସେହିପରି ସମ୍ମାନ ବଜାୟ ରଖନ୍ତି, ତେବେ ଦାତାମାନେ ତାହା ନ କରିବେ କାହିଁକି ?

—ଆଜ୍ଞା, ସେ ଥିଲୁ ପୁରାଣ ଯୁଗର କଥା । ମୁନିରଞ୍ଜିତମାନେ ସ୍ତ୍ରୀପୁ ଆଚରଣ ଦ୍ଵାରା ସମାଜରେ ସମ୍ମାନର ପାତ୍ର ହୋଇଥିଲେ ଓ ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରୁଥିଲେ । ସେ ସମାଜ ତ ଆଜିକାଲି ନାହିଁ । ଆଜିକାଲି ରାଜମାଡ଼ର ପକ୍ଷିଲି ଯୁଗରେ ଉତ୍ତମମାନେ ପୂର୍ବପରି ଚରିତ୍ରବତ୍ତ ଦେଖାଇ ପାରିବେ ତ ?

ଆଜିକାଲି ଏ ପକ୍ଷିଲି ରାଜମାଡ଼ର ହାତୀରେ ଉଭୟ ଦାତା ଓ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀଙ୍କର ସମପରିମାଣରେ ଅଧୋଗତ ଦୃଷ୍ଟି । ଦାତା ଦେଉଛି ବ୍ରହ୍ମଚାରୀକୁ ବୋଲକରା କରି ସବୁଦିନେ ରଖିବ । ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ଉଣି ଦାତାକୁ ବୁଢ଼ାଆଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ତାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରୁଛି । ଏଇଟା ହେଲା ରାଜମାଡ଼ରେ ଦାତା-ବ୍ରହ୍ମଚାରୀଙ୍କ ଖେଳ । ଜଣେ ଡାଳେ ଡାଳେ ଗଲେ ଆଉ ଜଣେ ପକ୍ଷେ ପକ୍ଷେ ଯାଉଥାଏ । ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦରିଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସର୍ତ୍ତଖଞ୍ଜି ଦାନ କରିଥାଏ । ଦରିଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀର କର୍ଣ୍ଣଧାର ଯଦି ଶୁଣିବା ନ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ସେ ଦାତାର ଥୋପକୁ ଗିଲେ ଏବଂ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ତା'ର ବୋଲକରା ହୋଇ ରହେ । ଆମ ଦେଶର ଉଦାହରଣ ଦେଖନ୍ତୁ । ଭାରତ ଯେତେବେଳେ ସ୍ଵାଧୀନ ହେଲା ଆମେରିକାର

ମାର୍ଗାଳ ସାହେବ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ନିଜର ବଦାନ୍ୟତା ଦେଖାଇ ଭାରତ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ଦାନ ନେଇ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲେ । ଏ ଦାନରେ ଆମର ତତ୍କାଳୀନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନାୟକ ଗୋଟିଏ ଡୋର ଲୁଗିଥିବାର ଦେଖିଲେ । ସେ ଯାଏଁ ଯାଏଁ କହିଦେଲେ ଆମେ ମରଯିବୁ ପଛକେ, ଏ ଡୋରଲଗା ଦାନ କେବେହେଲେ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ ନାହିଁ । ଆମେରିକା ସେତେବେଳେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସୁତାଟାକୁ କାଟି ଦେଇଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଦାନରେ ଭାରତକୁ ପୋତ ପକାଇଲଣି । ଦାନର ବୋର୍ଡ୍ ଏତେ ହୋଇଗଲଣି ସେ ଭାରତ ହଲଚଲ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ରୁଷିଆ ଯଦି ଭାରତର ବନ୍ଧୁ ହୋଇନଥାନ୍ତା ତେବେ ସମଗ୍ର ମଙ୍ଗୋଲିଆ ପରି ଆମେରିକା ଭାରତର ଛ'ମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ କେବେଠାରୁ ଦଖଲ କରି ସାରିନାଣି । ଦୁହେଁ କେବଳ ଛକାପଥାରେ ରହିଛନ୍ତି । ଡାଲେ ଡାଲେ ଓ ପସେ ପସେ ଖେଳ ଏହିପରି ଚାଲିଛି ।

ତଥାକଥିତ ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ଦାନ ଦେବା-ନେବା ଟିକିଏ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର । ଜଣେ ଦାନ ଦେଉଛି ପୁଣ୍ୟ ସବୁ ଅର୍ଜନ କରି ପରପାରି ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଡିପୋଜିଟ କରି ରଖିବ । ଗ୍ରହଣୀୟ ମଧ୍ୟ କିଛି କାମ-ଦାମ ନକରି ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାକୁ କ୍ରମେ ସୁଧାରିବାରେ ଲାଗିବ । ଦାତା ପରପାରିକୁ ଗୋଟିଏ ଲଙ୍କୁଡ଼ି ଧରି ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି ଗଲା ଓ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ବସି ଚାଲିଗଲା । ସେଥିପ୍ରତି ସେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ନଥାଏ । ଉତ୍କଳଙ୍କ ମନରେ କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ସନ୍ତୋଷଭାବ ଦେଖାଦିଏ ।

କୁବେର ବାବୁ କହିଲେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ । କିନ୍ତୁ ମୋ ମା ଏଥିରେ କୌଣସିମତେ ଏକମତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୋମବାର ଦିନ ଅନ୍ତଃ ପାଞ୍ଚଜଣ ଭିକ୍ଷାଗ୍ରାହୀ ମୋ ଘର ପାଖକୁ ଦୟାକରି ପଠାଇବେ, ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଅର୍ଥର ଫର୍ମ ପୂରଣ କରି ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଫିସ୍ ଦେଇ ଦୟାକରି କରିଦେଉଛି ।

ସଂଘ ସଭାପତି ଗୁପ୍ତା ଫର୍ମସବୁ କାଢ଼ି ଧରାଇଦେଲେ ଓ କୁବେରବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଫିସ୍ ନେଇ ଓ ଦୟାକରି କରାଇ ତାଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ ।

କଣ୍ଠକେ ନୈବ କଣ୍ଠକମ୍

ଆଜାଦ୍ ହୋଟେଲ୍ ମାଲିକର ବୋଲକର ପଞ୍ଚୁଆ, ମାଲିକକୁ କହିଲା—ବାବୁ ଏଡ଼କ ବେଳିଆ ଟିକେ ଫୁର୍ସତ୍ ମିଳିଛି । ଏବେ ଦ୍ଵିପ୍ରହର, ଗରଖ ଆସିବାର ବେଳ ନୁହଁ । ଏଡ଼କବେଳେ ମୁଁ ଯାଉଛି କପଡ଼ା ବଜାରରୁ କିଛି ଲୁଗା, ଶାଢ଼ୀ କିଣି ଆମ ଗାଁରୁ ଆସିଥିବା ଏ ଲୋକ ହାତରେ ଖାଁକୁ ପଠାଇଦେବି । ଯୋଗକୁ ସେ ଆସିଯାଇଛି, ନ ହେଲେ ମୋତେ ଖାଁକୁ ଯିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ଭରକୁ ଯାଇଥିଲେ ମୋତେ କ’ଣ ସହଜେ ଛାଡ଼ିଥାନ୍ତେ ! ଯାହାହେଉ ମୁଁ ସାହି ପାଇଯିବି । ମାଲିକ ତରବର ହୋଇ ତାକୁ କହିଲେ—ହଉ ଯା’ । ସେ ଯିବାପରେ ମାଲିକ ଭାବିଲେ ଏପରି ସୁବିଧା ଛାଡ଼ିବାର ନୁହେଁ ।

ପଞ୍ଚୁଆ ଭରୁ ଆସିଥିବା ତା’ ସାନଭାଇକୁ ନେଇ କପଡ଼ା ବଜାରକୁ ଗଲା । ଆଗରୁ ଚିହ୍ନାଥିବା ମାଡ଼ୁମଲ ଲୁଗା ଦୋକାନରେ ବସି କହିଲା—ରାମ ରାମ, ଶେଠଜୀ ! ପଞ୍ଚୁଆ ତା’ର ଦରକାର ଥିବା ଲୁଗା ଶାଢ଼ୀର ତାଲିକା ଧରାଇଦେଲା । ମାଡ଼ୁମଲ ତାକୁ ଟିକେ ସବରତ୍ କରାବା ଲାଗି କହି ଆରମ୍ଭ କଲା—ଓଃ, କି ବାହାଘର ବ୍ରତଘରର ଥିଲି ଉଡ଼ୁଛି । ମୋର ଦୁଇଟା ଗୋଦାମ ଭର ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ୁ ହୋଇଲଣି । ଏହି ୨୩ଟା ଦିନରେ ଏତକ ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ୁ । ଆମର ଲୋକ କଲିକତା ରୁଲି-ଗଲେଣି । କପଡ଼ା ଗାଣି ସବୁ ଟ୍ରକରେ ଲଦି କାଲି ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ, ତେବେ ଆମର ଆଉ ୨ଟା ଗୋଦାମରେ ହାତ ବାଜିନ ।

ଆମ ପୁଅ ଲକ୍ଷ୍ମନନ୍ ଗୋଦାମ ଭରୁ ମାଲ୍ ଆଣି ଏଇକ୍ଷଣି ପହଞ୍ଚିବ । ଭଲ ଭାବେ ମନମୁତାବକ ଜନସ ନେଇଯିବ ।

ସତକୁ ସତ ଲକ୍ଷମନ୍ ମାଲସବୁ ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ଲଦି ସେଠାରେ-
ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଗୁଡ଼ା ଆଲମାରି ଭିତରେ ଭରି
ଦିଆଗଲା । ମାଡ଼ୁମଲ୍ ଲକ୍ଷମନକୁ କହିଲା—ଆରେ, ଗଜାନନ ଠାକୁର
ଆଜ ସବୁଠୁ ଆମକୁ ବେଶି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏମିତିକା କାରବାର,
ଏ ମହମା କେବେ ଆମେ ଦେଖିନୁ, ତୁ ଯା ଯା, ଟୋକେଇଟା ନେଇଯାଇ
ବିରି ଶ୍ରେକଡ଼ ନେଇଆ, ଷେଣ୍ଟ ଏଇଆଡ଼କୁ ବୋଧେ ଆସୁଛି, ତାର
ହେଣ୍ଟାଲ ଶୁଭଲଗି । ତାକୁ ଖିଲେଇନେଇ ତା’ ମନ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିଦେବା,
ଗଜାନନ ଆମ ଉପରେ ଆଦୃଷ୍ଟ ଖୁସି ହୋଇଯିବେ । ଲକ୍ଷମନ ତାହାହିଁ
କଲ ।

ପ୍ରତି ବଜାରରେ ଖେଚଡ଼ା ଟୋକାଙ୍କର କିଛି ଅଣ୍ଟାବ ନଥାଏ ।
ଦୂରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଷେଣ୍ଟ ଥିଲା । ସେମାନେ ରାସ୍ତାରେ ପଡ଼ିଥିବା
କିଛି ନଡ଼ା ଗୋଟେଇ ତା’ ଆଗରେ ହଲେଇଲେ ଏବଂ ତାକୁ ଗିର-
ଗିର କରି ଅନ୍ୟ ଷେଣ୍ଟ ପାଖକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିନେଲେ ।

ଦୁଇ ଷେଣ୍ଟଙ୍କ ଭିତରେ ଲାଗିଗଲା ଲଢ଼େଇ । ଦୁଇ ଷେଣ୍ଟଙ୍କ
ଶିଙ୍ଗକୁ ଶିଙ୍ଗ ଯୋଗି ପେଲପେଲ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ବଲୁଆ ଷେଣ୍ଟଟି
ଆଉ ଷେଣ୍ଟକୁ ପେଲି ପେଲି ମାଡ଼ୁମଲ୍ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା ।

ଆଖପାଖର ଦୋକାନୀମାନେ ଦୌଡ଼ିଆସି ବିଜେତା ଷେଣ୍ଟକୁ
ପିଟାପିଟି କରି ଡଢ଼ିଦେଲେ । ପଞ୍ଚୁଆ ଏସବୁ ଠିଆହୋଇ ଦେଖୁଥିଲା,
ଆଗରୁ ଜନସତକ କଣି ସାରିଥିଲା । ଷେଣ୍ଟ ଲଢ଼େଇକୁ ଉପଭୋଗ କରି
ସେ ତା’ ଲେକ ସହିତ ନିଜ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଗଲା । ହୋଟେଲରେ
ଯାହା ଦେଖିଲା ସେଥିରେ ତା’ର ଆଖି ଖୋସି ହୋଇଗଲା, କଲଜା
କାଲୁଆ ହୋଇଗଲା । ଖାଇବା କୋଠାରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ନାମଜାଦା
ଗୁଣ୍ଡା କ୍ଷେତର ସାମଲ ତା’ ସାଙ୍ଗ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ବଟିଆ ସହିତ ବେଫୁଲ
ଖାଇ ଚାଲିଛି । ଦୁହେଁ ବେଶି ଖାଉଛନ୍ତି, ମାଂସ ଚପ୍ ଓ ବଡ଼ ବଡ଼
ରସଗୋଲା । ପଞ୍ଚୁଆ ତା’ ନିଜ ଲୋକକୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ହୋଟେଲ
ଭିତରକୁ ଗଲା । ଅତି ଭକ୍ତି ଦେଖାଇ କ୍ଷେତରକୁ କହିଲା—କ୍ଷେତର ଭାଇ
ନମସ୍କାର, ଯାହାହେଉ ଏତେଦିନେ ଆମ ହୋଟେଲରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଦ ଥିଲା

ପଡ଼ିଲା । ଆମର ଭାଗ୍ୟ ବଡ଼ ଭଲ । ସେତର ଟିକେ ହସିଦେଇ ଖାଲି ହୁଁ'ଟାଏ ମାରି ପୁଣି ଖାଇବାକୁ ବସିଲା । ପଞ୍ଚୁଆ ତରବର ହୋଇ ମାଲିକଙ୍କ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ମାଲିକଙ୍କୁ ପୁସ୍‌ପୁସ୍ କରି କହିଲା—ଏ ଶଳା ଓଦାଶିଆ ଦୁହେଁ ଏଠିକି ଆସିଲେ କେମିତି ? ଆଜିଯାଏ ଏହାର ଶନ ଦୃଷ୍ଟି ପହଞ୍ଚିଲା । ଭାଗ୍ୟ ଏକାବେଳେ ଖରାପ ନଥିଲେ ଏମିତିକା ବଜାତ ଗୁଣ୍ଡାଟା ହାବୁଡ଼େ ମଣିଷ ପଡ଼େନାହିଁ । ଏ ଶଳେ ମନଇଚ୍ଛା ଖାଇଯିବେ, ପଇସା କଥା କହିଲେ ମାରିବେ କି ମରିବେ । ଅତି ହସିଆରିରେ ପ୍ଲାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏତିକିବେଳେ ଖାଇବା କୋଠରୀରୁ ପାଟି ଶୁଭିଲ—ଆବେ ପଞ୍ଚୁଆ ! ମାଲିକକୁ ହସିଆର କରିଦେଇ ସେତର ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ନଇଁପଡ଼ି ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଆଉ କ'ଣ ଆଣିବ ? ଆଜ୍ଞା ଭୁରୁଡ଼ି ହେଲା ତ ?

ଅମିର ଡାହାଣରେ ସେତର କହିଲା—ଆରେ ନାଇବେ, ଆଉକିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଆଣ ପାଣି ଆଣ । ହାତ ଧୋଇବା । ପଞ୍ଚୁଆ ଅଜ୍ଞାଧୀନ ଭିତ୍ତିପରି ପାଠ ପାଠକୁ ପାଞ୍ଜେଟି ନେଲା । ଦୁହେଁ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ପୁଣି ଚୌକ ଉପରେ ବସିଲେ ଏବଂ ପଞ୍ଚୁଆକୁ କହିଲେ ଗଲୁ ସିଗାରେଟ୍ ନେଇ ଆସିବୁ । ହଠାତ୍ ଅଜ୍ଞା ବସନ୍ତ ମୁଁ ନେଇଆସୁଛି, କହି ପଞ୍ଚୁଆ ପାଖ ଦୋକାନରୁ ସିଗାରେଟ୍ ନେଇ ଆସିଲା । ଅସି ଦେଖେ ତ ଝଡ଼ି ତୋପାନ ହେବା ଉପରେ । ମାଲିକ ଅସି ସେମାନଙ୍କୁ କହିଦେଲେ ବାବୁ, ବାଢ଼ି ଟଙ୍କା ଅଣିପଇସା ହୋଇଛି । ସେତର ଉମାତମା ଆଖିରେ ମାଲିକ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲା—କହୋ, କ'ଣ ମଣିଷ ଚାହିଁପାରୁନା କି ? ତୁମେ ମୋତେ ପଇସା ମାଗୁଛ ? ତୁମର ତ ଭାରି ସାହସ ଦେଖୁଛି ।

ଦୁହେଁ ଖାଇଲା, ତା'ର ଦାମ୍ ମାଗିଲି ବୋଲି କ'ଣ ଭୁଲ କଲି ? ଏଠି ତ ସଦାବର୍ତ୍ତ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ । ଏଠି ଖାଇଲେ ପଇସା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଏଇଟା ତ ହୋଟେଲ ।

ଆରେ ହଁ ହୋ, ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇଟା ସିନା ହୋଟେଲ; କିନ୍ତୁ ଆମ ପାଇଁ ନୁହଁ । ଗୋଟିଏ ଦାରେଗା ବସି ଏଠି ଯଦି

ଖାଇବ ତାହେଲେ ତାକୁ କ'ଣ ତମେ ପଇସା ମାଗିବ ? ମନେରଖିଥା, ଆମେ ଦାସ୍ତୋରାଙ୍କ ବଡ଼ବାପା ଅଛୁ । ଆମକୁ କେହି କେବେହେଲେ ପଇସା ମାଗେନାହିଁ କି ମାଗିବାକୁ କାହାର ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ଯଦି ଏପରି ମାଗଣା ଖାଇବେ ତାହାଲେ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳିବ କିପରି ?

ଆବେ ତୁ ତ ଭାରି ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିଲୁଣି । କେହି କେବେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ମୋତେ ଉଁ' କି ରୁଁ' କୁହନ୍ତି ନାହିଁ । ତୁ ଏଠିକି ନୁଆ ହୋଇ ଆସିବୁ ପରା । ସେଇଥିଲାଗି ତୋତେ ଛୁଡ଼ି ଦେଉଛି ।

ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ପଞ୍ଚୁଆ ଯିଗାରେଟ ନେଇ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଗଲା ଏବଂ ଅବସ୍ଥାଟା ଠଉରେଇ ନେଲା । ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଯିଗାରେଟ୍ ଧରାଇ ଦେଇ ଅତି ନ୍ୟୁନଭାବରେ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଏଠି ସିଏ ନୁଆ ହୋଇ ହୋଟେଲ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନାହାନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ଭୁଲ ହୋଇଗଲା । ଆମକୁ କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତୁ …… । ଆପଣ ଯିବା ହୁଅନ୍ତୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସବୁ କଥା ବୁଝାଇଦେବି ଏବଂ ମାଲିକଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଚାର୍ (ପାଉଁର) କଥା ଭଲକରି କହିଦେବି । ଆଜ୍ଞା…ଆପଣ ଯିବା ହୁଅନ୍ତୁ ।

ମାଲିକ ପାଟି ମେଲି ହୋଇଗଲା, ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ବାଲୁବାଲୁ କରି ପଞ୍ଚୁଆ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ର ତା' ସାଙ୍ଗ ସହିତ ହୋଟେଲରୁ ବାହାରି ଚାଲିଗଲା ।

ପଞ୍ଚୁଆ ମାଲିକଙ୍କୁ ଟାଣିନେଇ ତାଙ୍କ କୋଠରେ ବସାଇଦେଇ ବୁଝେଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ନଥିବାରୁ ଏତେ ଗଣ୍ଡିଗୋଲ ହୋଇଗଲା । ଯେ ଶଲାଟା ଏ ଖଣ୍ଡର ନାମଜାଦା ଗୁଣ୍ଡା, ସେ ସାହି ଖେଣ୍ଡପରି ସାହିଯାକ ବୁଲୁଥାଏ । ଯେଉଁଠି ମନ ହେଲା ସେଠି ଉଠି ଖାଇଲାଏ । ତାକୁ ଭୟରେ କେହି କିଛି କୁହନ୍ତି ନାହିଁ ।

—କ’ଣ ତା’ର ବୋପା ସମ୍ପତ୍ତି ଏଠି ଥୁଆ ହୋଇଛି ମାଗଣାରେ ସବୁ ଖାଇବ ? କ’ଣ ପୋଲିସ୍‌ମାନେ ଉଠେଇଗଲେ କି ? କୋର୍ଟ କଚେରିଗୁଡ଼ାକ ଭୂମିକମ୍ପରେ ମାଟିରେ ମିଶିଗଲେ କି ?

—ସେ ଶଳାଟାକୁ ପୋଲିସ୍‌ବାଲା ବି ଭୟ କରନ୍ତି । ଯଦିବା ପୋଲିସ୍ କେଉଁଠି କେମିତି ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଗିରଫ କରେ ତେବେ ଉପରଆଡୁ ଅର୍ଡର ଆସେ—ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ—ସେ ଆମ ପାଟିଲେକ । ପୋଲିସ୍‌ର ମାନହାନି, ପ୍ରାଣପୀଡ଼ା ହୁଏ । ଏଣୁ ପୋଲିସ୍ ବି ତା’ ଆଡ଼ ଆଖି ଫେରାଇନଏ ।

—ଏହା ହେଲେ ଏଠୁ ଦୋକାନ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଯିବାର କଥା । ଏମିତି ତ ସହରରେ ବହୁତ ଗୁଣ୍ଡା ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ବେପାର କରିବୁ କ’ଣ ଗୁଣ୍ଡା ପୋଷିବାକୁ ?

—ନା ଆଜ୍ଞା, ଏଇ ଗୁଣ୍ଡାଟା ଏଠି ଆମର ଆନପତି । ତା’ ଭୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗୁଣ୍ଡା ଏଠାରେ ସୀମା ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇ ଗୁଣ୍ଡା କ୍ଷେତ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କ କଟାଳରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ବଞ୍ଚେଇବ । ଆପଣଙ୍କୁ ସେ ଘର ଘୋଡ଼େଇ ରଖିବ । ତା’ ସାଙ୍ଗେ ଭୁଲ୍‌ରେ ସୁଦ୍ଧା ଆଉ ବଢ଼ିବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଏଠୁ ଦୋକାନ ଉଠେଇ ନେଇ ସହରର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଆନ୍ତୁ, ସେଠି ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଦାଦାର ମଜି ରଖି ଦୋକାନ କରିବେ ।

— ନାହିଁ-ନାହିଁ ପଞ୍ଚୁଆ, ଏଗୁଡ଼ାକ ବନ୍ଦ କରେଇବାକୁ ହେବ । ଆମର ତ ଇଚ୍ଛା ମହତ ଅଛି । ମୋର ଜଣେ ଦାରୁଗା ବନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି । ବେଶି ଉତ୍ସାହ କଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନେବି ।

—ଏ ଦାଦାମାନଙ୍କର ପୋଲିସ୍‌ଙ୍କୁ ଖାତିର ନାହିଁ । ସେମାନେ ଆହୁରି ଉପରୁ ଅଭୟ ନ ପାଇଥିଲେ ପୋଲିସ୍‌ଙ୍କୁ ବି ଫିମ୍ପୁଡ଼ି ଦେଖାନ୍ତେ ନାହିଁ । ଯଦି ପୋଲିସ୍ ଗୋଟିଏ ଦାଦାକୁ ପକଡ଼ି ଥାନା ହାଜତରେ ଧରେଇଦିଏ ତେବେ ଉପରୁ ଧରେଇବା ଏହି ପୋଲିସ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ ତାଙ୍କ ବୁଢ଼ାବାପା ପୋଲିସ୍‌ଠାରୁ ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ ଆଦେଶ ଆସେ ତାଙ୍କୁ ସହମାନ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ । ବାନ୍ଧି ପକେଇଥିବା ଦାରୁଗା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଝିଯାନ୍ତି ଯେ ଏହି ଗୁଣ୍ଡା ଲପଟା ଦାଦା ମୁଣ୍ଡଉପରେ ସରକାରୀ ବନ୍ଧୁ

ହୋଡ଼ା ହୋଇଛି । ଗୁଣ୍ଡାଟି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୁଡ଼ିଯାଏ ଏବଂ ସେ ଦାରୁଗାଙ୍କ ଆଗରେ ନିଶ ମୋଡ଼ି ବାରଦର୍ପରେ ଥାନାରୁ ବାହାରିଯାଏ । ପଦାରେ କେତେ ଜଣ କଷି ଦାଦା ଫୁଲମାଳ ଧରି ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ଦାରୁଗା ବିଚର ଲବଣ ମୁଖସ୍ୱଳ୍ପ ଜୋକ ପରି ମୁହଁ ତଳକୁ କରିଦିଅନ୍ତି । ଅନେକ ପୋଲିଷ୍ ଏପରି ବାରମ୍ବାର ହଟହଟା ହୋଇ ଦାଦାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁପ୍ରଣିଆ ଜମେଇ ସାରିଲେଣି । ଏ ପୁଲିଷ୍ ବାଟରେ ତାଙ୍କୁ ପାରିହେବ ନାହିଁ ।

—ତେବେ ଆଉ କେଉଁ ବାଟରେ ପାରିବା ?

—ଆପଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୁରୁପେଥ ଲଗାଇ ତାକୁ ସାବାଡ଼ କରିଦେବି ।

—ତୋ ପାଖରେ ଯଦି ଏମିତିଆ ଏକ “ଗୁରୁ ପେଥ” ଯନ୍ତ୍ର ଅଛି ତେବେ ତାକୁ କାମରେ ଲଗଉନୁ କାହିଁକି ?

—ଆଜ୍ଞା ଦାଦା ଯଦି ଅତି ଉଦ୍‌ବାଇସ ହୁଏ ତେବେ ତାକୁ କାମରେ ଲଗେଇବି । ଏଥିରେ ଜୀବନ ପ୍ରତି ଆପଦ ଅଛି । ସେ ଯଦି ବେଶି ହଇରାଣ କରେ ତେବେ ମୁଁ ପେଥ ଲଗେଇବି ।

ହୋଟେଲଟାରେ ଭଲ ମାଂସ ତରକାର ଓ ରସଗୋଲ ହେଉଥିବାରୁ କ୍ଷେତ୍ର ବାରମ୍ବାର ସେଠାକୁ ଆସିଲା । ଏହା ଭିତରେ ପଞ୍ଚୁଆ ଖେତଡ଼ା ସାହିର ଥାନପତି ଅଖାଡ଼ୁ ଦାଦା ସଙ୍ଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରି ସାରିଥିଲା । ତାଙ୍କ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ସହରର ସବୁ ହୋଟେଲ୍‌ଠାରୁ ବଢ଼ିଆ ମାଂସ ତରକାର ଓ ରସଗୋଲ ହୁଏ ବୋଲି ଜଣେଇ ଦେଇଥିଲା । ଏଥିପ୍ରତି ଅଖାଡ଼ୁ ଦାଦାର ଆଗ୍ରହ ଜନ୍ମିବାରୁ ସେ କହିଦେଲା, “ଆଜ୍ଞା, ଏ ମାସର ଶେଷ ଶନିବାର ଦିନ ଇସ୍‌ପେଶାଲ ମାର୍ଜିସ୍ ତରକାର ଓ ରସଗୋଲ ବନ୍ଦବ, ଗୋଟାଏ ବାହାଘର ଅଡ଼ର ଅଛି, ବେଶି ବେଶି ତିଆରି କରେଇ ଦେଇଥିବି । ସେଦିନ ଆପଣ ରାତି ନଅଟା ବେଳକୁ ସେଠି ବଜେ କରିବେ । ଆପଣଙ୍କର କଲିଜା ଟରୁ ହୋଇଯିବ ।

ଅଖାଡ଼ୁ ଦାଦା ସେଥିରେ ସମ୍ମତ ହୋଇଗଲେ । ଏଣେ ଠିକ୍ ଦିନ ଓ ଠିକ୍ ସମୟକୁ କ୍ଷେତ୍ରଦାଦାକୁ ଇସ୍‌ପେଶାଲ ତରକାର ଓ ରସଗୋଲ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଠିକ୍ ସେହିଦିନ, ଠିକ୍ ସମୟ ବେଳକୁ ଦୁଇ ଦାଦା ପାରାଦୀପ ମାଲରେ ଖୁମାର ହୋଇ ଆଜାନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଆସି ଜଣେ ଜଣେ ସଜୀ ସହ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଷେଣ୍ଟ ଲଡ଼େଇରୁ ପଞ୍ଚୁଆ ବେଣ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଲଭକରି ସାରିଥିଲା । ମାଲିକ ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଦାସେଗାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଖୁସି ଗପ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦୁଇ ଷେଣ୍ଟ ଏକାଠି କିଛି ଖାଇପାରିବେ ନାହିଁ, ପଞ୍ଚୁଆ ତାହା ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲା । ଆଡ଼ି ପଚାପଚ, ଫିଁ ଫିଁ ଗର୍ଜନ, ଆହ୍ୱାନ ଓ ପ୍ରତିଆହ୍ୱାନରେ ହୋଟେଲଟି ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଲେଣ୍ଟି ପଞ୍ଚୁଆର ପାଳନାପାଳିକୁ ଶୁଣୁ ଛୁ ବା କିଏ ? ପଞ୍ଚୁଆ ବିଜୁଳି ମିଟର ଥିବା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଧ୍ୟାନ ସୁଇଚ୍‌କୁ ଦାବିଦେଲା ଓ କବାଟ ମଧ୍ୟ ଭିତର ଆଡ଼ୁ ଲଗାଇଦେଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଘର କବାଟକୁ ଭିତରକୁ କଲଦେଇ କାନ ଡେରିଲେ । କେବଳ ଶୁଭିଲ ଡୋ-ଡା ଓ ସବୁ କଟକି ଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଶୁଭିଲ ‘ଆ-ଆ-ଆଆ’, ତଣ୍ଡିଚିପା ହେବାର ଗର୍ଜନ ।

ହାଁ-ହାଁ କରି ବଜାର ଲୋକସବୁ ଖେଦି ଆସିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲାଇଟ୍ ଲାଗିଗଲା ବେଳକୁ ଦେଖାଗଲା ସେତର ଏକାବେଳକେ ଖତମ୍, ତା’ ପିଠିରେ ହାତେ ଲମ୍ବର ଗୋଟିଏ ଛୁଞ୍ଚି ପଶି ଆଗକୁ ବାହାରି ଥାଏ । ଅଖାଡ଼ୁ ଦେହରେ ୫୬ ଜାଗା ଛୁଞ୍ଚି ଭୁଷା । ସେ ଖତମ ହେବା ଉପରେ । ସେ ଆଜ୍ଞାନ ହୋଇପଡ଼ି ସୁକ୍‌ସୁକ୍ ହେଉଥାଏ । ଆଉ ଦୁଇଜଣ ସେହିପରି ତଳେ ପଡ଼ି କୁହାଉଥାନ୍ତି । ଅଳପ ଅଳପ ଜୀବନସତ୍ତା ତାଙ୍କଠାରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲା; ଘରଯାକ ରକ୍ତାକ୍ତ, ପ୍ଲେଟଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ରୁରୁମାର । କାହାରି ଆଉ ବଞ୍ଚିବାର ସମ୍ଭାବନା ନଥାଏ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପୋଲିସ୍ ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିରେ ପୁରାଇ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା, ହେଲେ କେହି ସେଠାରୁ ଫେରିଲେ ନାହିଁ ।

